

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL ČR

Autor práce: Martina Čejdíková

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ČEJDÍKOVÁ, M. *Vývoj zadluženosti obyvatel ČR : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 59 s.
Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: Exekuce, nebankovní zprostředkovatelé, úrok, úvěry, zadluženost.

Bakalářská práce se zabývá vývojem zadluženosti obyvatel v České republice. Hlavním cílem práce je analýza zadluženosti obyvatel České republiky. Práce je rozdělena do dvou částí, kdy první část, a to teoretická, se věnuje charakteru současných úvěrových operací a základním činnostem bank při poskytování úvěrů. Banky nabízejí širokou škálu úvěrových služeb, ať už se jedná o úvěry či půjčky krátkodobého, střednědobého a dlouhodobého charakteru. Druhá, praktická, část práce zkoumá příčiny a důsledky zadlužování České republiky jako celku a dále se zaměřuje pouze na obyvatele okresu Příbram. Je zde proveden rozbor zadluženosti obyvatel na Příbramsku pomocí dotazníkového šetření. Práce se zajímá také o možnosti snižování zadlužení obyvatel a rozebírání nástrojů vedoucí k zadlužení obyvatelstva.

ABSTRACT

ČEJDÍKOVÁ, M. *Development of indebtedness of the Czech Republic inhabitants : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 59 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: Debt, execution, non-bank intermediaries, interest, loans.

The bachelor thesis is focused on development of the indebtedness of population in the Czech Republic. The main goal is to analyze the indebtedness of Czech inhabitants. The thesis is divided into two parts. The first, theoretical, part is devoted to the character of current credit operations and basic activities of banks when giving a credit. Banks offer a wide range of credit services, both short-term, medium and long-term credits and loans. The second, practical, part of the thesis examines causes and consequences of indebtedness of the Czech Republic as a whole; and then deals with residents of Příbram district only. In this part of the thesis is analyzed indebtedness of population of Příbram district through a questionnaire survey. The thesis also deals with possibilities of reducing indebtedness of residents, and analysing of elements leading to the public debt.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 ÚVĚROVÉ OPERACE	10
2.1 NÁVRATNOST A VÝNOSNOST ÚVĚRŮ	10
2.2 REGISTR DLUŽNÍKŮ	11
3 FORMY POSKYTOVANÝCH ÚVĚRŮ A PŮJČEK	14
3.1 ÚVĚRY	15
3.1.1 <i>Krátkodobé úvěry</i>	15
3.1.1.1 Kontokorentní úvěr	15
3.1.1.2 Eskontní úvěr	16
3.1.1.3 Akceptační úvěr	16
3.1.1.4 Avalový úvěr	17
3.1.2 <i>Střednědobé a dlouhodobé úvěry</i>	17
3.1.2.1 Úvěr ze stavebního spoření	18
3.1.2.2 Investiční úvěry	18
3.1.2.3 Hypoteční úvěry	18
3.1.2.4 Spotřebitelské úvěry	19
3.1.2.5 Emisní půjčky	20
4 ÚVĚROVÝ PROCES	21
4.1 ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ ÚVĚRU	21
4.2 ÚVĚROVÁ ANALÝZA, ZAJIŠTĚNÍ ÚVĚRU	22
4.3 UZAVŘENÍ ÚVĚROVÉ SMLOUVY	22
4.4 KONTROLA DODRŽOVÁNÍ PODMÍNEK ÚVĚROVÉ SMLOUVY	23
4.5 VÝVOJ NESPLÁCENÝCH ÚVĚRŮ V ČESKÉ REPUBLICE	24
4.6 ŘEŠENÍ NESPLÁCENÝCH ÚVĚRŮ	25
5 POSTUPY VYMÁHÁNÍ DLUHŮ	26
5.1 ROZHODČÍ ŘÍZENÍ	26

5.1.1	<i>Rozhodčí smlouva</i>	27
5.1.2	<i>Rozhodčí řízení</i>	28
5.1.3	<i>Rozhodčí soudy</i>	29
5.2	EXEKUČNÍ ŘÍZENÍ.....	30
5.2.1	<i>Průběh exekučního řízení</i>	30
6	VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL V ČR.....	32
6.1	VÝZKUM ZADLUŽENOSTI DOMÁCNOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICE	33
6.2	DŮSLEDKY A PŘÍČINY ZADLUŽENOSTI.....	35
6.3	HYPOTEČNÍ ÚVĚRY A ÚVĚRY NA BYDLENÍ.....	36
6.4	OSTATNÍ TYPY ÚVĚRŮ	38
6.5	PŮJČKY OD NEBANKOVNÍCH ZPROSTŘEDKOVATELŮ	39
6.6	ÚROKOVÉ SAZBY	39
7	VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL NA PŘÍBRAMSKU	42
	ZÁVĚR.....	50
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
	SEZNAM GRAFŮ	57
	PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Problematika zadluženosti českých domácností se dotýká každého z nás. Jen minimum lidí se těmto problémům vyhne. Ke zlomu zadluženosti v České republice došlo až na počátku nového tisíciletí, tedy přibližně v polovině roku 2000. Příčiny růstu zadluženosti lze hledat především ve snížení úrokových sazeb. V roce 1999 úrokové sazby poklesly pod patnáctiletý průměr a stále se snižují až do současných dnů. Na rychle rostoucím trhu se zvyšovala konkurence mezi jednotlivými poskytovateli, kteří se předháněli v nabídce úvěrů. Značná část spotřebitelů jejich nabídku přijala, zejména v předvánočním období, a postupně si zvykla žít „na dluh“. Život na dluh bere skoro každý jako součást života. Českým rodinám hrozí zadlužení především kvůli spotřebitelským úvěrům. Spotřebitelské úvěry sice netvoří podstatnou část celkového zadlužení domácností, ale lidé nejsou schopni na potřebné vybavení naspóřit, načež se zavážou splácet úvěr s roční procentní sazbou nákladů ve výši desítek procent.

Rekordní spotřeba českých domácností se stala hlavním tahounem ekonomického růstu v ČR. Značná část nákupů realizovaných českými domácnostmi se realizovala a realizuje na dluh. To je na jedné straně příznakem, že Češi se svými nákupními návyky přibližují standardním tržním ekonomikám, ale na druhé straně to představuje hrozbu. Hlavní obava vyplývá z prudších nárůstů zvyšování zadluženosti obyvatel ČR. Už od roku 2000 vzrostla zadluženost osmkrát.

Od roku 2001 používají věřitelé velice silný nástroj na vymáhání dluhu – exekuci. Do té doby se o půjčené peníze museli složitě soudit, a pokud dlužník z jakéhokoliv důvodu přestal splácet, větší problém měl věřitel. Až exekuce umožnila rychlejší a efektivnější vymáhání nesplácených dluhů.

Jedním z problémů jsou také nebankovní úvěry. Domácnosti, které jsou v registru dlužníků, nemají právo získat úvěr od banky. Stále více a více se zde objevují instituce, které „poskytnou úvěr každému“. Tyto úvěry mají mnohem větší úrok než úvěry poskytované bankami. Na trhu práce se začaly objevovat i tzv. oddlužovací společnosti. Tyto firmy nabízejí pomoc dlužníkům, uzavírají s nimi smlouvy, kde se lidé zavážou k tomu, že dlužné částky budou posílat přímo té společnosti a nikoli svému věřiteli (např. bance) jako doposud. Oddlužovací agentura za to vybírá poplatek, obvykle se jedná o 15 – 30 % z dlužné částky. Nikde ale není zaručen úspěch oddlužení, většinou to dopadá neúspěšně.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bakalářská práce s názvem *Vývoj zadluženosti obyvatel České republiky* se zabývá současným problémem stále rostoucí zadluženosti domácností. Cílem práce je analýza zadluženosti obyvatel České republiky jako celku. Je proveden rozbor zadluženosti obyvatel na Příbramsku pomocí dotazníkového šetření. Práce se zajímá také o možnosti snižování zadlužení obyvatel a rozebírání nástrojů vedoucí k zadlužení obyvatelstva.

Práce se člení do šesti kapitol. První kapitoly práce se věnují charakteru současných úvěrových operací. Mezi základní činnosti banky patří poskytování úvěru. Banky nabízejí širokou škálu úvěrových služeb, ať už se jedná o úvěry či půjčky krátkodobého, střednědobého a dlouhodobého charakteru. Těm se věnuje třetí kapitola s názvem *Formy poskytovaných úvěrů a půjček*. V rámci poskytování úvěrových služeb probíhá vždy úvěrový proces, který je rozepsán v následující kapitole. Další kapitola charakterizuje postupy při vymáhání dluhu. Tato část je členěna na podkapitoly, které se zabývají soudním a mimosoudním vymáháním. Dále charakterizuje exekuční a rozhodčí řízení. Vystihuje se zde termín exekuce, co to je, a kdo za ní zodpovídá. Tato kapitola nastiňuje průběh exekuce a její zahájení. Také charakterizuje základní výhody rozhodčího řízení a zásady, kterými se řídí rozhodčí řízení.

Druhá, již praktická, část práce zkoumá příčiny a důsledky zadlužování České republiky jako celku a dále se zaměřuje pouze na obyvatele okresu Příbram. Bylo zde provedeno dotazníkové šetření, které se zabývalo zadlužeností obyvatel a jejich názory na tuto problematiku. Osloveno bylo 233 respondentů v období leden – únor 2011, z toho se vrátilo 200 (86 %) vyplněných dotazníků. V dotazníku bylo 11 otázek, z toho první čtyři zjišťovaly identifikaci respondentů, jejich věk, pohlaví, bydliště a vzdělání. Další otázky zjišťovaly názor na současnou míru zadluženosti, jak by respondenti řešili situaci, kdyby v brzké době přišli o zaměstnání. Dále šetření zkoumalo, kterými úvěry jsou zadluženi a zda vědí, co znamená zkratka RPSN. Poslední otázky zkoumaly, zda by byli respondenti někdy ochotni vzít si úvěr či půjčku od nebankovních subjektů, jejich názor na finanční zabezpečení vlastní domácnosti a jak by řešili splácení půjčky, ocitnou-li se v platební neschopnosti (blíže viz příloha).

Stěžejními zdroji v práci jsou statistiky Českého statistického úřadu.

2 ÚVĚROVÉ OPERACE

K základním činnostem, kterým se obchodní banka věnuje, patří poskytování úvěrů. „Banky slouží také jako užitečná místa pro bezpečné uložení peněz.“¹ „Bankéři působí jako rádci mezi produkty či službami a pomáhají zákazníkům vyhodnocovat jejich finanční potřeby.“² Banky nabízejí širokou paletu úvěrových služeb. „Zodpovědnost, s níž banky přistupují k přípravě těchto obchodů, výrazně ovlivňuje jejich celkovou obchodní úspěšnost.“³

„U komerčních bank tvoří úvěry rozhodující část aktiv; jsou relativně málo likvidní a současně poměrně rizikovou částí aktiv, zato však přináší vyšší výnosy. Úrokové platby jsou základním zdrojem příjmů komerčních bank. Likviditě a riziku úvěrů, stejně jako době splatnosti odpovídá i výše úrokových sazeb, za které banky poskytují úvěry.“⁴

2.1 Návratnost a výnosnost úvěrů

Základními principy úvěrových obchodů je návratnost a výnosnost úvěrů. Každý poskytnutý úvěr musí splňovat pro obchodní banku tato dvě základní kritéria. Návratnost úvěrů znamená schopnost dlužníka splatit úvěr ve sjednané lhůtě a výnosnost úvěrů je spojena s vyšší úrokového výnosu z poskytnutého úvěru.

Banka poskytující úvěry, vystupuje v aktivní roli hostitele. „Při stanovení úvěrové politiky vychází ze dvou zásad. Zásada návratnosti úvěru, která je spojena se schopností dlužníka splatit poskytnutý úvěr ve stanovené lhůtě. Zásada výnosnosti úvěru, která je spojena s vyšší úrokového výnosu z poskytnutého úvěru.“⁵

Než banka poskytne klientovi úvěr, zjišťuje jeho návratnost, a to tím, že si prověřuje bonitu klienta. Ve většině případů chce banka také od klienta určité záruky, a to např. zástavy nemovitostí, ručitele apod.

Banky při poskytování úvěrů používají standardně dva druhy úrokových sazeb, a to pevnou a pohyblivou úrokovou sazbu. „Pevná úroková sazba představuje pro klienta jistotu, že úroková sazba platná v den založení nebo obnovy účtu se po smluvní

---

¹ BOLLES, A. *Practical Banking*. 1. vyd. New York : Ayer Publishing, 1884. s. 6.

² DILLEY, D. *Essentials of Banking*. 1. vyd. Canada : John Wiley and Sons, 2008. s. 7.

³ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 187.

⁴ POLOUČEK, S., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. s. 367.

⁵ PAVELKA, R. *Bankovní systém a systém bank* [online]. 2006 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecorp.euweb.cz/banks.html>>.

dobu vkladu nezmění.“⁶ Pohyblivá úroková míra se většinou odvozuje od mezibankovní sazby vyhlášené Českou národní bankou.

K dalším základním pojmům při poskytování údajů patří RPSN. Tato zkratka uvádí roční procentní sazbu nákladů. „Udává náklady na úvěr po započítání všech poplatků a úroků v ročním vyjádření v procentech z půjčených peněz.“⁷ „Může se jednat o náklady:“⁸

- poplatky vztahující se k posouzení žádosti o úvěr,
- poplatky za uzavření smlouvy,
- poplatky za správu úvěru,
- poplatky za vedení účtu,
- poplatky vážící se k převodu peněžních prostředků,
- první navýšená splátka (ne zcela správně nazývaná akontace),
- pojištění schopnosti splácet apod.

2.2 Registr dlužníků

Registr dlužníků je databáze, která eviduje jak fyzické, tak i právnické osoby, které včas nesplácí své smluvní závazky. „Informace o tom, že člověk měl nějaké smluvní závazky a nedokázal je včas splatit, z registru zmizí až po třech letech. Podle podmínek sdružení stačí k zařazení do registru zdržení splátek o více než 30 dnů.“⁹

„Druhy registrů, do kterých se může dlužník dostat:“¹⁰

- **Centrální registr úvěrů** je provozovaný Českou národní bankou a eviduje aktuální údaje o právnických a fyzických osobách. Je to souhrn informací o finančních závazcích a historii.
- **Bankovní registr clientských informací** eviduje fyzické osoby, jejich údaje o půjčkách, tedy o dlužících klientů zadávají do bankovního registru všechny banky. Informace se vymazávají po čtyřech letech. Údaje o finančním zdraví klientů jsou

---

⁶ *Úrokové sazby* [online]. Praha : Metropolitní spořitelní družstvo, 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.metunion.eu/obcan/vkladove-ucty/urokove-sazby>>.

⁷ ZÁMEČNÍK, P. *Zadlužování domácností: Zvykejme si!* [online]. Praha : Internet Info, s.r.o., 2006 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/zadluzovani-domacnosti-zvykejme-si/>>.

⁸ POLOLÁNÍK, L. *RPSN jako hlavní ukazatel úvěru* [online]. Brno : Finance media, a. s., 2008 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance-media.cz/kontakty/>>.

⁹ OSVAAG, M. *Registr dlužníků: černý puntík na několik let* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/18855-registr-dluzniku-cerny-puntik-na-nekolik-let>>.

¹⁰ OSVAAG, M. *Registr dlužníků: černý puntík na několik let* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/18855-registr-dluzniku-cerny-puntik-na-nekolik-let>>.

pro banky jedním z důležitých kritérií při rozhodování o poskytnutí hypotéky či úvěru.

- **SOLUS** – Eviduje podnikatelské subjekty s IČ a fyzické osoby s RČ. Jde o negativní rejstřík, tedy databázi těch, jejichž platební morálka byla či je špatná.
- **Nebankovní registr klientských informací** sdružující společnosti v oblasti leasingu a splátkového prodeje. Informace o závazcích, včasnosti jejich plnění a zajištění jsou v databázi ještě čtyři roky od ukončení smluvního vztahu s členem registru.
- **BPX.cz** – internetová databáze pohledávek.
- **Centrální registr dlužníků** – „Je informační systém, který umožňuje vyhledávat nesplacené závazky ekonomických subjektů registrovaných v České republice s napojením na registry EU, USA a dalších zemí. Centrální registr dlužníků zahrnuje informace o neplatičích, pozitivní a negativní informace o klientech bankovního i nebankovního charakteru.“¹¹

„Základními databázemi dlužníků jsou bankovní registr klientských informací (BRKI) a nebankovní registr klientských informací (NRKI), které v provozu udržuje společnost Czech Credit Bureau. Oba registry shromažďují pozitivní informace (informace o spláceném úvěru) i negativní (klient je v delším prodlení se splátkami).

Databázi bankovního úvěrového registru vede od roku 2002 společnost Czech Banking Credit Bureau. Využívají ji pouze banky, do registru je jich zapojeno zhruba 30. Databázi nebankovního úvěrového registru vede od roku 2004 sdružení Leasing & Loan Credit Bureau. Do databáze přispívá více než 20 leasingových a splátkových společností. Oba registry uchovávají veškeré údaje po dobu čtyř let po skončení smluvního vztahu.

Do registrů zasílají banky i nebankovní společnosti informace o všech úvěrech (spotřebitelských, hypotečních, od stavebních spořitelen, leasingu) včetně kontokorentů na běžných účtech i kreditních kartách. Součástí informací o klientovi jsou jeho identifikační a kontaktní údaje. Informace o závazku obsahuje původní výši úvěru, datum jeho vzniku, současný zůstatek, výši splátky, termín splatnosti, počet splátek do splatnosti i po splatnosti a sumu splátek po splatnosti. Veškeré údaje v registrech aktualizují finanční společnosti jednou za měsíc. Do bankovního či nebankovního

---

¹¹ *Centrální registr dlužníků* [online]. Praha : CERD, a. s., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.dluznik.cz/>>.

registru se může dostat i informace o zpožděné splátce, byť jen o pár dní. Roli v tom hraje doba, kdy ke zpoždění došlo. Pokud se splátka neuhradí do konce měsíce, kdy společnost aktualizuje záznamy v registrech, objeví se informace o neuhrazené splátce v záznamu dlužníka. Pokud se však splátka opozdí v průběhu měsíce a do jeho konce bude uhrazena, pak informace o opožděné splátce do registru neodejde. Může se také stát, že se dlužník dostane do situace, kdy bude potřebovat odložit splátky. I tato informace se dostane do registru v rámci pravidelné měsíční aktualizace údajů. Odklad splátek však není vnímán jako negativní faktor pro hodnocení klienta.

Třetí nejvýznamnější sdružení na ochranu leasingu a úvěru spotřebitelům (SOLUS) spravuje největší negativní databázi od roku 1999. Tvoří ji dva registry – fyzických osob a fyzických osob podnikatelů a právnických osob. Registry shromažďují informace o klientech, kteří se dostali do problémů se splácením svých závazků u některého ze členů SOLUS. V současné době má téměř tři desítky členů jak z řad bank, stavebních spořitelen, leasingových společností, tak i mobilních operátorů. Nechybí zde ani poskytovatel elektrické energie a velkoobchodní prodejci. Informace z registru jsou vymazány po třech letech od úhrady dluhu. V registru dlužníků SOLUS se však může ocitnout osoba, aniž by měla nějaký úvěr. Stačí být po určitou dobu v prodlení s úhradami faktur mobilním operátorům či dodavatelům elektrické energie.

Banky si mohou vyměňovat tyto informace bez poskytnutí souhlasu dlužníka. Povoluje jim to Zákon o bankách. Ovšem do registrů se zasílají i informace od nebankovních institucí a s těmito společnostmi si mohou informace vyměňovat pouze s vaším souhlasem. Souhlas se zpracováním osobních údajů používáme pro dotaz do Nebankovního registru klientských informací. Zároveň nebankovní společnosti, uživatelé registrů, musí od dlužníka získat souhlas se zpracováním osobních údajů. Tento souhlas bývá součástí žádosti o úvěr. Podpisem žádosti souhlas uděluje.¹²

---

¹² BUŘÍNKOVÁ, B. *Dluhy neutajíte. Podívejte se, kdo je na vás prozradí* [online]. Praha : Mafra, a. s., 2010 [cit. 14. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/dluhy-neutajite-podivejte-se-kdo-je-na-vas-prozradi-fxi-/uver.asp?c=A100921_160230_uver_bab>.

3 FORMY POSKYTOVANÝCH ÚVĚRŮ A PŮJČEK

Smlouva o půjčce a smlouva o úvěru se od sebe do určité míry liší. „Občanský zákoník upravuje smluvní závazkový vztah smlouvou o půjčce (§ 657 a § 658).“¹³ „Podle těchto ustanovení věřitel přenechává smlouvou o půjčce věci určené podle druhu, zejména peníze. Naopak dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu. Pokud jde o půjčku peněžitou, mohou si strany dohodnout úroky, ale není to nezbytné. Půjčku tedy lze sjednat i jako bezúročnou. Smlouva o půjčce se přitom řadí mezi takzvané reálné kontrakty. To znamená, že vzniká až v okamžiku, kdy dojde ke skutečnému plnění (například v okamžiku, kdy dlužník poskytne peníze věřiteli). Pokud by se strany dohodly na tom, že předmět půjčky věřitel dlužníkovi odevzdá později, pak bude mít taková smlouva povahu smlouvy o smlouvě budoucí.“¹⁴

„Obchodní zákoník upravuje smlouvu o úvěru (§ 497 až 507).“¹⁵ „Smlouvou o úvěru se věřitel zavazuje, že poskytne na požádání dlužníka v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky. Dlužník se zavazuje poskytnuté peníze věřiteli vrátit a zaplatit mu úroky. Na rozdíl od smlouvy o půjčce je smlouva o úvěru takzvaným konsensuálním kontraktem. Smlouva totiž vzniká dohodou stran, aniž by muselo dojít k předání předmětu smlouvy – poskytnutí peněz.“¹⁶

„Rozdíl oproti smlouvě o půjčce je fakt, že ze smlouvy o úvěru lze plnit ve prospěch dlužníka i třetím osobám. Věřitel tak může (pokud se na tom s dlužníkem dohodne) za dlužníka například uhradit fakturu, aniž by peníze předal dlužníkovi. To u půjčky nelze, předmět půjčky musí být poskytnut dlužníkovi nebo jeho zástupci.“¹⁷

---

¹³ *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.

¹⁴ KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.

¹⁵ *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.

¹⁶ KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.

¹⁷ KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s.r.o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.

„Hlavní rozdíly mezi půjčkou a úvěrem:“¹⁸

1. Smlouva o úvěru je tzv. konsenzuální. Smlouva může vzniknout bez ohledu na to, zda jsou peněžní prostředky skutečně poskytnuty.
2. Smlouva o půjčce je tzv. reálná. Ke vzniku smlouvy nemůže dojít bez přenechání věcí, které jsou předmětem půjčky.
3. Předmětem smlouvy o půjčce nemusí být pouze peněžní prostředky.

3.1 Úvěry

Podle doby splatnosti rozlišujeme úvěry na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Úvěry lze také rozlišovat podle toho, v jaké koruně jsou poskytovány na korunové a devizové. Korunové jsou poskytovány v Kč a devizové jsou poskytovány v zahraniční měně. Také je možné členit úvěry podle typu bankovních operací na účelový, kontokorentní, eskontní a hypotekární. Úvěry se také rozlišují podle teritoriálního použití na tuzemský a zahraniční.

3.1.1 Krátkodobé úvěry

„Toto jsou úvěry, kde se doba splatnosti pohybuje v řádech několik měsíců, maximálně do 1 roku.“¹⁹ „Splatnost úvěru, resp. doba trvání úvěru se většinou počítá od okamžiku zahájení čerpání. Jinak řečeno do splatnosti úvěru se počítá jak doba čerpání (může být postupné nebo jednorázové), tak doba splácení (platí totéž jako u čerpání úvěru). Cena krátkodobého úvěru (úroková sazba) je zpravidla nižší než u úvěru s delší splatností.“²⁰ K základním druhům patří úvěr kontokorentní, eskontní, akceptační a avalový.

3.1.1.1 Kontokorentní úvěr

„Kontokorentní úvěr je dnes ve vyspělých ekonomikách jedním z nejvýznamnějších krátkodobých bankovních úvěrů. Jde o úvěr poskytovaný na kontokorentním (běžném) účtu tak, že zůstatek může přecházet do debetu. Klient může čerpat úvěr zcela automaticky tím, že může platit ze svého účtu i v případě, kdy na něm nemá dostatečné prostředky.“²¹

---

¹⁸ *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.

¹⁹ ŠIMÁNKOVÁ, J., et al. *Jak na úvěry*. 1. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 51.

²⁰ ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. s. 35.

²¹ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 139.

Splatnost je krátkodobá, a to vyplývá z účelu použití úvěru i doby, na kterou je smlouva uzavírána, zpravidla 1 rok. „Je to nejdražší úvěr ze všech krátkodobých bankovních úvěrů, ale nabízí klientům určité nezanedbatelné výhody. Umožňuje čerpat úvěr pouze ve výši odpovídající aktuální potřebě a současně nezavazuje dlužníka pevným splátkovým kalendářem.“²² „Pro banku je výhodou relativně vysoká úroková sazba ve spojení s využitím principu sedliny. Nevýhody plynou z možného rizika nevyužití úvěrových zdrojů v případě nečerpání předpokládané výše úvěru, jsou s ním spojeny i vyšší úroky na řízení likvidity.“²³

3.1.1.2 Eskontní úvěr

„Eskontní úvěr je jedním z klasických směnečných úvěrů, jeho význam v současnosti je však relativně malý. Eskontní úvěr je krátkodobý úvěr, který poskytuje banka prostřednictvím odkupu (eskontu) směnky před její splatností (dospělostí), přičemž si sráží úrok – diskont za dobu od eskontu do dne splatnosti směnky.“²⁴

Tento úvěr je levnější než úvěr kontokorentní. A to proto, že banka je při tomto typu úvěrování vzhledem k vlastnostem směnky vystavena nižšímu úvěrovému riziku. „Cena eskontního úvěru má dvě složky, z nichž jednou je diskontní sazba obchodní banky (ta je zpravidla vyšší než diskontní sazba centrální banky) a druhou tzv. eskontní provize, která je náhradou za výlohy spojené s poskytnutím eskontního úvěru.“²⁵

3.1.1.3 Akceptační úvěr

Akceptační úvěr je velmi starou formou úvěru, byl zejména v dřívějších dobách využívanou formou závazkových úvěrů. Je to druh závazkového úvěru, který byl nerozlučně spojen se směnkou. „Používá se v případě potřeby profinancovat část pohledávek plynoucích z obchodních vztahů s odběrateli, kdy např. někteří odběratelé požadují delší lhůty pro placení a nabízejí akceptaci směnky cizí či vystavení směnky vlastní.“²⁶

„Za poskytnutí akceptačního úvěru si banka účtuje akceptační provizi, která se velmi často stanovuje jako měsíční procentní sazba ze směnečné částky. Vzhledem k tomu, že v praxi dochází i k vlastnímu eskontu bankou akceptovaných směnek, je stanovována pro tyto případy netto-sazba z akceptační provize a diskontní sazby.

---

²² ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 192.

²³ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 141.

²⁴ DVOŘÁK, P. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 525.

²⁵ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 193.

²⁶ MEJSTRÍK, M., et al. *Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2008. s. 356.

Z hlediska prodávajícího spočívají příčiny využití akceptačního úvěru zejm. v tom, že si tímto způsobem zajišťuje řádné a včasné zaplacení směnky. Klientovi banky umožňují tyto produkty zvýšit jeho důvěryhodnost a tím dosáhnout výhodnějších podmínek ve sjednaném kontraktu (např. příznivější platební či cenové podmínky, získání obchodního úvěru, apod.) nebo zvýšit kvalitu jeho závazku.²⁷

3.1.1.4 Avalový úvěr

Avalový úvěr je úvěrem závazkového typu. Tento úvěr bývá často označován jako úvěr ručitelský, protože termín „avalový úvěr“ pochází ze směnečného práva, kde se doložkou „per aval“ zavazuje ručitel za některého ze směnečných dlužníků.

„Princip a využití avalového úvěru jsou velmi podobné jako u akceptačního úvěru, pouze s tím rozdílem, že banka uděluje na směnku aval, nikoli akcept. Za poskytnutý avalový úvěr účtuje banka příjemci úvěru avalovou provizi. Je stanovena jako procentní sazba z částky, za kterou se banka zaručuje.“²⁸

3.1.2 Střednědobé a dlouhodobé úvěry

Střednědobé úvěry mají dobu splatnosti od jednoho roku, avšak nejdéle do pěti let. „Střednědobého úvěru je možno využít zejména jako finančního krytí investičních akcí. Velmi oblíbený je jako rozvojový úvěr. Velmi využívaný je rovněž v procesu transformace našeho hospodářství, a to jak v rámci malé, tak velké privatizace. Obchodní banky tímto úvěrem reagují na potřeby podnikatelských subjektů a doplňují tak škálu krátkodobých, převážně provozních úvěrů. Cena střednědobého úvěru je většinou vyšší než u krátkodobého, i když některé obchodní banky mohou určité střednědobé úvěry úrokově zvýhodnit.“²⁹

Dlouhodobé úvěry, jsou takové, jejichž minimální doba splatnosti nepřekročí hranici pěti let. „Dlouhodobé úvěry představují pro banky nejrizikovější obchody, a proto jsou poskytovány velmi obezřetně a za velmi přísných podmínek, které musí dlužník splatit. Rizikovosti těchto úvěrů odpovídá i úroková sazba.“³⁰ Dlouhodobé bankovní úvěry mohou mít stejné formy jako úvěry krátkodobé, tj. může existovat dlouhodobý kontokorentní úvěr, účelový, směnečný a podobné úvěry. „Pro tuto oblast

---

²⁷ DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 544.

²⁸ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 146.

²⁹ ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. s. 35.

³⁰ ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. s. 36.

úvěrování však byly vyvinuty speciální úvěrové formy, které zohledňují tu okolnost, že věřitel je při dlouhodobějším úvěrování vystaven vyšší míře rizika.³¹

K základním druhům patří úvěr ze stavebního spoření, investiční, hypoteční, spotřebitelský a emisní půjčky.

3.1.2.1 Úvěr ze stavebního spoření

„Princip stavebního spoření spočívá, v tom, že účastníci stavebního spoření spoří po jistou dobu a po splnění určitých podmínek získávají zpět nejen své úspory, ale i nárok na poskytnutí účelového stavebního úvěru.“³²

Průběh stavebního spoření můžeme rozdělit do tří fází. První fáze je spoření, druhá fáze je přidělení úvěru a poslední fáze je splácení úvěru. „Na počátku fáze spoření je uzavření smlouvy o stavebním spoření. Pro získání nároku na poskytnutí úvěru musí účastník k rozhodnému dni splnit určité podmínky.“³³ Jedná se o minimální dobu spoření, minimální výši naspořené částky, minimální (resp. cílovou) výši tzv. hodnotícího čísla, které bere v úvahu délku a výši spořených částek.

„Splní-li účastník stavebního spoření uvedené podmínky, má nárok na čerpání úvěru, nicméně musí prokázat schopnost splatit úvěr, popř. poskytnout i spořitelnou požadované zajištění. Úvěr může být použit pouze na bytové potřeby, které vymezuje zákon. Splácení úvěru probíhá podle sjednaného splátkové kalendáře.“³⁴

3.1.2.2 Investiční úvěry

Banky poskytují investiční úvěry k financování investičních potřeb klienta. „Je to úvěr na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku.“³⁵ Banky tento úvěr poskytují zpravidla jako úvěr střednědobý a dlouhodobý.

3.1.2.3 Hypoteční úvěry

„Hypoteční úvěr je úvěr, který je poskytnut na investice do nemovitosti na území ČR nebo na její výstavbu či pořízení a jehož splácení včetně příslušenství je zajištěno zástavním právem k této, i rozestavěné, nebo jiné nemovitosti na území ČR.“³⁶

---

³¹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 199.

³² REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 154.

³³ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 154.

³⁴ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 154.

³⁵ KUPIELKOVÁ, I. *Slovník základních pojmů z bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 1998. s. 43.

³⁶ ŠIMÁNKOVÁ, J., et al. *Jak na úvěry*. 1. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 98.

„Tomuto typu úvěrových obchodů se věnují především specializované hypoteční banky, ale poskytují ho i obchodní banky a spořitelny. Doba splatnosti se u hypotečních úvěrů pohybuje v rozmezí 5 až 30 let, nejčastěji však 10 až 20 let. Hypoteční úvěr je jednou z nejstarších forem úvěru. Obvykle byl poskytován jako úvěr účelový na koupi nemovitosti, financování rekonstrukcí oprav a modernizací nemovitostí, na výstavbu, nebo na vypořádání spoluvlastnických a dědických nároků týkajících se nemovitosti.“³⁷ V posledních letech řada bank poskytuje hypoteční úvěr i ve formě tzv. americké hypotéky, tj. jako neúčelový úvěr zajištěný nemovitostí.

„Hypoteční úvěry mohou být čerpány jednorázově či postupně, přičemž u jednotlivých případů se způsob odvíjí od účelu, na jaký je úvěr poskytován. Jednorázové čerpání se používá v případech, kdy je z úvěru financována koupě již existujícího objektu (např. nemovitosti), nebo pokud je hypoteční úvěr použit na splácení jiného, dříve poskytnutého úvěru. Postupné čerpání hypotečního úvěru se naproti tomu sjednává tehdy, pokud je z úvěru financována výstavba či rekonstrukce nemovitosti. Úvěr je v tomto případě poskytován postupně na úhradu nákladů spojených s výstavbou či rekonstrukcí.“³⁸ Pokud financovaná nemovitost současně slouží jako zástava za poskytnutý úvěr, musí se potom splnit to, že po celou dobu výše poskytovaného úvěru nepřesáhne zastavitelnou hodnotu nemovitosti.

3.1.2.4 Spotřebitelské úvěry

Spotřebitelské úvěry jsou poskytované fyzickým osobám, neboli spotřebitelům, na nepodnikatelské účely. Spotřebitelské úvěry lze rozdělit z hlediska účelu na účelové a neúčelové. Uvedením účelu je úrok nižší. Pokud spotřebitel účel neuvede, tak je úvěr rychleji vyřízen. „Z hlediska zajištění se spotřebitelské úvěry vyskytují jako nezajištěné, u nichž není sjednán žádný zajišťovací nástroj. Jde většinou o menší úvěry, nebo úvěry poskytované velmi bonitním osobám a zajištěné spotřebitelské úvěry, u kterých je splácení zajištěno některým z nástrojů zajištění úvěru, často se v praxi setkáváme s ručením jiné osoby. Do této skupiny můžeme zařadit i hypoteční úvěry poskytované na jiný účel nežli financování bydlení. Na ty se potom vztahují plně podmínky dané zákonem o spotřebitelském úvěru.“³⁹

„Za poskytnutí akceptačního úvěru si banka účtuje akceptační provizi, která se velmi často stanovuje jako měsíční procentní sazba provize, která se velmi často

---

³⁷ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 202.

³⁸ DVOŘÁK, P. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 530.

³⁹ DVOŘÁK, P. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 538.

stanovuje jako měsíční procentní sazba za směnečné částky.“⁴⁰ Jednoznačnou a největší výhodou spotřebitelského úvěru je okamžité uspokojení současných potřeb bez nutnosti dlouhodobě spořit. Jde tedy o rozdělení jednorázové platby na několik menších částí. Tento úvěr má i své nevýhody a to, že se musí splácet půjčená částka i s úrokem, musí se prokázat pravidelný příjem a jeho výše, vyřízení trvá delší dobu a někdy se musí sehnat i ručitel nebo se zaručit jiným majetkem.

3.1.2.5 Emisní půjčky

„Emisní půjčka je listinným úvěrem. Dlužník vystavuje dluhopis na úvěrovou částku a úrok a předává ho věřiteli proti obdržení úvěrové částky. Dluhopis je tedy vlastně alternativou úvěrové smlouvy.“⁴¹

„Dluhopis je cenný papír, ve kterém se emitent zavazuje splatit přijatý úvěrový obnos a vyplácí úroky ve stanovených termínech. Obsahuje tyto náležitosti: označení, že jde o dlužní papír, jméno dlužníka, výši jmenovité hodnoty dluhopisu, údaj o splatnosti, údaj o výši a termínech splatností úroku, datum a místo vydání dluhopisu, číslo a sérii dluhopisu.“⁴²

---

⁴⁰ DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 530.

⁴¹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Euress, 2010. s. 199.

⁴² ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 199.

4 ÚVĚROVÝ PROCES

„Úvěrové obchody zakládají relativně dlouhodobé vztahy mezi bankou a klientem (úvěrovým dlužníkem), tj. vztahy začínající žádostí klienta o poskytnutí úvěru a končící a jeho splacením. Vžilo se pro ně označení úvěrový proces.“⁴³

Úvěrový proces vyjadřuje vývoj každého jednotlivého úvěrového případu, můžeme jej rozdělit do pěti etap: žádost o poskytnutí úvěru, úvěrová analýza (zkouška úvěrové způsobilosti dlužníka), uzavření úvěrové smlouvy a uvolnění čerpání úvěru, kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy a úvěrové operace končící splacením úvěru a úroku, po kterém následuje uvolnění záruk.

4.1 Žádost o poskytnutí úvěru

První kontakt mezi bankou a zákazníkem má zpravidla podobu úvodní schůzky, na níž si obě strany vyjasňují své potřeby, cíle a podmínky. Předmětem jednání bývá v zásadě výše úvěru, jeho druh a účel, předpokládané čerpání a splácení úvěru a nabízené, resp. požadované úvěrové záruky. „Smlouva o úvěru vyžaduje vedle určení měny.“⁴⁴ Výsledkem kladného jednání je pak podání oficiální písemné žádosti klienta o poskytnutí úvěru (zpravidla se jedná o vyplnění bankou vytvořené formuláře), doplněné o další bankou vyžádané informační podklady a přílohy, které informace obsažené ve formuláři žádosti dokládají a doplňují.⁴⁵

Formulář žádosti o poskytnutí úvěru by měl obsahovat následující podstatné údaje: základní identifikaci klienta (jméno, adresu, rodné číslo), údaje o právních, majetkových, hospodářských a finančních poměrech klienta, požadovaný druh úvěru, výši úvěru a měnu, navrhovaný způsob a předpokládané termíny čerpání a splácení úvěru, nabídku způsobu zajištění, údaje o čerpaných úvěrech a obchodních spojeních k jiným bankám.

„Žádost o poskytnutí úvěru a její přílohy tvoří podklady pro zkoušku úvěrové způsobilosti dlužníka, pro vypracování smlouvy o úvěru a pro případné sjednání potřebných úvěrových záruk.“⁴⁶

---

⁴³ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 217.

⁴⁴ MACHÁČKOVÁ, M. *Smlouvy a jejich náležitosti*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. s. 159.

⁴⁵ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 218.

⁴⁶ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 218.

4.2 Úvěrová analýza, zajištění úvěru

Banka zkoumá všechny podstatné okolnosti týkající se žádosti o úvěr – provádí tzv. úvěrovou analýzu, při které hodnotí bonitu klienta. Zkoumá, zda a za jakých podmínek může požadovaný úvěr poskytnout. Řeší také otázku zajištění úvěru, dochází k přezkoušení a následně i převzetí úvěrových záruk. Výstupem této etapy je vypracování návrhu na poskytnutí úvěru, který je spolu s ostatními informačními podklady předložen ke schválení úvěrové komisi.

„Banka zkoumá každý potenciální úvěrový obchod z hlediska úvěruschopnosti klienta, tj. zkoumá právní poměry žadatele o úvěr, resp. jeho schopnost se vůči bance právně účinným způsobem zavázat a úvěruhodnosti klienta, tj. posuzuje ekonomické schopnosti a vůli splácet poskytnutý úvěr. Zkoumání úvěruhodnosti klienta je jádrem úvěrové analýzy a musí být založeno na komplexním posouzení důvěryhodnosti klienta a jeho celkové ekonomické situace.“⁴⁷

„Při posuzování úvěruschopnosti klienta vychází banka z dokladů, které prokazují jeho faktickou a právní existenci. Banka také vyžaduje a vyhodnocuje informace týkající se právní úpravy majetkových poměrů a vztahů klienta. Posuzování důvěryhodnosti klienta zahrnuje analýzu několika relativně samostatných okruhů informací a problémů. Nejproblematictější je posuzování osobní důvěryhodnosti klienta, která vyplývá z pozitivních současných a předchozích zkušeností banky s daným zákazníkem“⁴⁸

Klíčovou částí úvěrové analýzy je také prověření hospodářské situace žadatele o úvěr. Cílem je posoudit současnou i očekávanou budoucí hospodářskou situaci žadatele o odpovědnost zejména na tyto otázky: z jakých důvodů klient žádá o úvěr; zda mu může být úvěr povolen; v jaké výši a za jakých podmínek mu může být povolen.

4.3 Uzavření úvěrové smlouvy

„Na základě návrhu na poskytnutí úvěru, vypracovaného úvěrovým pracovníkem a po jeho schválení úvěrovou komisí, uzavře banka s klientem Smlouvu o poskytnutí úvěru. Po jejím podpisu dojde ve sjednaném termínu k uvolnění čerpání částky úvěru.“⁴⁹

---

⁴⁷ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 219.

⁴⁸ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 219.

⁴⁹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 221.

„Podstatou smlouvy o úvěru je závazek věřitele (nejčastěji banky) spočívající v poskytnutí peněžních prostředků dlužníkovi k jejich použití zpravidla pro předem určený účel proti jejich vrácení i s úroky.“⁵⁰

V České republice je úvěrová smlouva upravena Obchodním zákoníkem. Je pro ni předepsána písemná forma, a tudíž i každá případná změna podmínek úvěrové smlouvy musí mít formu písemného dodatku k této smlouvě.

„V úvěrové smlouvě se věřitel zavazuje, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit sjednané úroky. Úvěrová smlouva obsahuje zejména tyto údaje: identifikaci smluvních stran, závazek banky poskytnout úvěr v určité výši, závazek dlužníka úvěr splatit a zaplatit úroky, a to ve sjednaných lhůtách, úrokovou sazbu, účel úvěru, číslo úvěrového účtu, termíny, částky a způsob čerpání úvěru, termíny splácení úvěru a úroků (splátkový kalendář) a způsob úhrady splátek, způsob zajištění daného úvěru, specifické podmínky a ujednání platné právě pro daný konkrétní úvěrový případ, eventuální sankční podmínky pro případ neplnění podmínek úvěrové smlouvy, především v podobě sjednání smluvních pokut.“⁵¹

Součástí úvěrové smlouvy jsou i přílohy. Jedná se o Všeobecné obchodní podmínky banky, sazebník cen a odměny a doklady vztahující se k úvěrovým zárukám.

4.4 Kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy

„Po celou dobu trvání úvěrového vztahu se zákazníkem banka provádí průběžnou kontrolu finančního hospodaření dlužníka a sleduje dodržování podmínek úvěrové smlouvy.“⁵² Bankovní pracovníci věnují velkou pozornost dodržování výše a termínů splátek úvěru a úroků.

Velká pozornost se věnuje také tomu, zda je úvěr používán na sjednaný účel, zda nedochází ke zhoršování obchodního a finančního postavení dlužníka, zda jsou splátky jistiny a úroků prováděny v termínech splatnosti, zda jsou plněny další podmínky stanovené bankou a zda se nesnižuje reálná hodnota úvěrových záruk.

„Nesplnění podmínek úvěrové smlouvy může být postihnuto zvýšením úrokové sazby, zastavením čerpání úvěru, předčasnými splátkami, realizací zajištění úvěru, navržením konkurzu dlužníka apod.“⁵³

---

⁵⁰ MACHÁČKOVÁ, M. *Smlouvy a jejich náležitosti*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. s. 159.

⁵¹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 219.

⁵² ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 222.

⁵³ KIPIELKOVÁ, I. *Bankovníctví pro střední školy a veřejnosti*. 2. vyd. Praha : Fortuna, 1998. s. 109.

4.5 Vývoj nesplácených úvěrů v České republice

„Podíl nesplácení úvěrů domácností stále vzrůstá. Světlou výjimkou byl pouze říjen 2010, kdy počet nesplácených úvěrů od firem i domácností mírně klesl. Zatímco v září 2010 podíl půjček nesplácených 90 a více dní na celkovém objemu úvěrů činil 6,39 procenta, v říjnu to bylo 6,32 procenta. Ke konci října 2009 činil tento podíl ale jen 4,99 procenta. V případě domácností však podíl úvěrů v selhání ke konci října stoupl, a to na 5,12 procenta z 5,10 procenta o měsíc dříve. U nefinančních podniků naopak podíl nehrazených půjček klesl na 8,93 procenta z předchozích 9,05 procenta. V případě základního scénáře vývoje ekonomiky ČNB se podíl nesplácených úvěrů může u nefinančních podniků dostat až přes 11 procent v posledním čtvrtletí roku 2012. U obyvatelstva základní scénář předpovídá nárůst podílu těchto úvěrů k šesti procentům na počátku roku 2012 a následně postupný pokles k 5,5 procenta. V případě nepříznivého ekonomického vývoje ale může podle ČNB podíl nesplácených půjček vzrůst mnohem výrazněji.“⁵⁴

Dluhy českých domácností u bank a finančních institucí se stále zvyšují. „Počet dlužníků, kteří neplatí dluhy, stoupá. Některé stačí upozornit, že záležitost skončí před soudem a dlužníka, který včas neuhradil svůj závazek, navštíví exekutor. Jindy ani to nepomůže. Firmy si pak na vymáhání dluhů zpravidla najímají specializovanou agenturu nebo firmu.

V Česku existuje podle odhadu šéfa Asociace inkasních agentur (AIA) Vladimíra Gazárka asi 200 společností, které se zabývají inkasem pohledávek. Mezi klienty AIA patří velké finanční společnosti, pojišťovny, telekomunikační a obchodní firmy, podnikatelé, fyzické osoby, ale i orgány samosprávy a státní sektor. Lhůty a způsob správy pohledávek, stejně jako dobu, kdy je po uplynutí splatnosti svěří inkasní agentuře či jiné společnosti, zabývající se vymáháním dluhů, si určuje každá firma sama. Pokud se o oprávněnosti pohledávek vede soud, je zpravidla jejich vymáhání přerušeno. Někdy je přitom soud a exekuce poslední cestou, jak od někoho zaplacení dluhu vymoci.“⁵⁵

---

⁵⁴ Podíl nesplácených úvěrů domácností vzrostl [online]. Praha : Borgis, a. s., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/218746-podil-nesplacenyh-uveru-domacnosti-vzrostl.html>>.

⁵⁵ MAŠEK, F. Co si k vám vymahači dluhů nemůžou dovolit [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/70113-co-si-k-vam-vymahaci-dluhu-nemuzou-dovolit>>.

4.6 Řešení nesplácených úvěrů

Vzhledem k přibývajícimu počtu nesplácených úvěrů je zapotřebí hledat řešení, jak dluhy hradit. Nabízí se několik možností, jak tyto problémy vyřešit. Těmi jsou oddlužovací společnosti, anebo v horším případě exekuce a rozhodčí řízení.

„Na trhu působí společnosti a oddlužovací agentury, které lidem nabízejí poradenství a pomoc při splácení jejich závazků a v některých případech i možnost jejich převzetí. V těchto případech klient s agenturou uzavře příslušnou smlouvu (zejména mandátní), podepíše plnou moc a agentura pak jedná klientovým jménem s věřiteli. Ve většině případů však toto poskytnutí pravomocí automaticky neznamená, že věřitel nabídku agentury přijme nebo se s agenturou dohodne na jiných podmínkách než na těch, na kterých by se dohodl přímo s klientem.“⁵⁶ „Organizace Člověk v tísní a Česká bankovní asociace (ČBA) varovaly před praktikami firem, které nabízejí klientům pomoc při řešení problémů s nesplácenými úvěry. Oddlužovací společnosti situaci klienta nijak nevyřeší, v horším případě ji ještě zhorší. Fungují jako zbytečný a drahý prostředník mezi dlužníkem a skutečným věřitelem.“⁵⁷

„Exekuce představuje vymáhání peněz z dlužníka (v právní řeči „povinného“), který není ochoten svou pohledávku věřiteli („oprávněnému“) zaplatit, přestože mu to soud ve svém rozhodnutí uložil.“⁵⁸ „Rozhodčí řízení je mimosoudní způsob řešení sporů nezávislými a nestrannými rozhodci, který bývá využíván jako náhrada civilního procesu při řešení majetkových sporů.“⁵⁹ Těmto dvěma položkám je věnovaná kapitola č. 5, která nese název Postupy na vymáhání dluhů.

---

⁵⁶ *Stanovisko Sdružení SOLUS k nereseriozním nabídkám oddlužovacích agentur* [online]. Praha : Solus, 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<https://www.solus.cz/informace-o-oddlužovacích-společnostech/>>.

⁵⁷ *Oddlužovací společnosti situaci ještě zhorší, varují Člověk v tísní a bankovní asociace* [online]. Praha : Economia, a. s., 2010 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://finweb.ihned.cz/c1-44900590-oddlužovací-společnosti-situaci-jeste-zhorsí-varují-člověk-v-tisni-a-bankovní-asociace>>.

⁵⁸ BUKÁČ, P. *Exekuce - spása, či pohroma běžného občana?* [online]. Praha : Internet Info, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/exekuce-spasa-ci-pohroma-bezneho-obcana/>>.

⁵⁹ *Mimosoudní řešení sporů* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/mimosoudni-reseni-sporu-opu/1000818/51600/>>.

5 POSTUPY VYMÁHÁNÍ DLUHŮ

„Věřitel, např. banka či pojišťovna, nejprve vyzve klienta k zaplacení sám. Ozve se obvykle se zdvořilou otázkou, protože se mohlo jednat i o omyl – klient například poslal svou platbu pod jiným variabilním symbolem.“⁶⁰

Pokud nešlo o omyl ale o napomenutí, požádá věřitel o zaslání chybějící platby. Záleží na trpělivosti věřitele, kolikrát takto klienta kontaktuje. Napoprvé s ním ještě jedná jako s váženým klientem, s každým dalším kontaktem je čím dál tím odměřenější. Když klient i po tomto procesu dluh neuhradí, předá věřitel případ advokátní kanceláři. Ta zašle dlužníkovi předžalobní upomínku, ve které stanoví termín na zaplacení dluhu. Čas bývá přiměřený, ale ne příliš dlouhý – obvykle tak deset dní. Klient má v tuto chvíli ještě šanci domluvit si jinou formu splátek. Jestliže dlužník neplatí ani nejedná, jde celá věc k soudu. Ten v naprosté většině případů rozhodne ve prospěch věřitele. Dlužník, který nezaplatí ani po soudním rozhodnutí se vystavuje reálnému nebezpečí exekuce.

Věřitel, soukromá osoba, se může hned na počátku, místo na advokátní kancelář, obrátit na agenturu, která se zabývá vymáháním dluhů.

Další postup pak může být i dramatičtější – telefonáty, dopisy, osobní návštěvy vymahačů. Postup bývá na hranici zákona.⁶¹

5.1 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení je mimosoudní způsob řešení majetkových vztahů nezávislymi a nestrannými rozhodci. „Základní cíle zákona č. 216/1994 Sb. jsou vymezeny hned v úvodním paragrafu, jimiž je jednak právní úprava rozhodování majetkových sporů rozhodci, jednak právní úprava výkonu rozhodčích nálezů vydaných rozhodci. Zdůrazňuje se postavení rozhodců jako osob nezávislých a nestranných, což je jeden ze základních předpokladů jejich rozhodovací činnosti.“⁶²

---

⁶⁰ *Jak probíhá vymáhání dluhu* [online]. Praha : MF Dnes, 2005 [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/fi_blind.asp?r=fi_blind&c=A050228_104427_fi_blind_vra>.

⁶¹ *Jak probíhá vymáhání dluhu* [online]. Praha : MF Dnes, 2005 [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/fi_blind.asp?r=fi_blind&c=A050228_104427_fi_blind_vra>.

⁶² SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 47.

„Rozhodčí řízení má ve srovnání se soudním řízením celou řadu výhod:“⁶³

- a) Neformálnost. Strany si mohou ujednat pravidla, podle kterých mají rozhodci postupovat, nebo mohou stanovit, že rozhodci mají postupovat podle řádu určitého rozhodčího soudu.
- b) Postavení rozhodců. Rozhodci vystupují v rozhodčím řízení vždy jako soukromé osoby a nikdy nemají postavení státního orgánu jako soudci.
- c) Výběr rozhodců. Strany mají značnou jistotu, že spor bude posuzován odborníky v daném oboru (technickém či právním). Strany mají totiž možnost si vybrat za rozhodce osobu (osoby), u které předpokládají, že spor rozhodne kvalifikovaně a nestranně.
- d) Jednoinstančnost. Rozhodčí řízení je zásadně jednoinstanční, tzn., že vydáním rozhodčího nálezu zpravidla rozhodčí řízení končí. Doručením stranám se rozhodčí nález stává konečným a pro strany závazným.
- e) Volnost při výběru zastoupení. Záleží pouze na stranách, kdo bude jejich zástupcem v rozhodčím řízení, zda to bude advokát nebo se budou hájit sami.
- f) Neveřejnost. Rozhodčí řízení je zásadně neveřejné.
- g) Rychlost. Rozhodčí řízení je podstatně rychlejší (zejména pro svoji jednoinstančnost a značnou neformálnost).
- h) Snadná vymahatelnost.
- i) Nižší náklady. Náklady vynaložené stranou v rozhodčím řízení s ohledem na jeho jednoinstančnost a skutečnost, že při něm nemusí být strana povinně zastoupena místním advokátem, jsou nižší než v řízení před obecnými soudy.

5.1.1 Rozhodčí smlouva

„Základní podmínkou je projev shodné vůle stran vyslovený rozhodčí smlouvou, že v případě vzniku sporu z určitého vztahu nebo již sporu existujícího bude rozhodovat jeden nebo několik rozhodců nebo stálý rozhodčí soud.“⁶⁴

„Legislativa při konstrukci rozhodčí smlouvy zachovala klasickou konstrukci smlouvy jako právního institutu, jímž strany své již vzniklé nebo v budoucnu vzniklé spory vylučují z pravomoci soudů a svěřují jejich projednání a rozhodování do

---

⁶³ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 37.

⁶⁴ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 36.

pravomoci soudů. Jde tedy o dvě možnosti. V prvním případě jde o uzavření smlouvy v situaci, kdy mezi stranami již dříve vytvořeného právního vztahu vznikl spor. Jedná se o smlouvu o rozhodci. Druhý případ předpokládá situaci, kdy spor ještě nevznikl, ale strany jeho vznik nevylučují. Jde tedy o rozhodčí doložku, která se vztahuje na budoucí vzniklé spory z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů.⁶⁵

Právní teorie i právní praxe rozlišuje tři typy rozhodčí smlouvy, a to smlouvu o rozhodci, rozhodčí doložku a neomezený kompromis. Smlouva o rozhodci se uzavírá v okamžiku, kdy mezi stranami již spor existuje a strany jsou ochotné spor předložit k rozhodnutí rozhodcům či stálému rozhodčímu soudu. „Jelikož spor již existuje, je obsahem smlouvy o rozhodci i jméno rozhodce, na kterém se sporné strany dohodly. Rozhodčí doložka představuje ujednání stran ve smlouvě hlavní, že všechny spory, které by mezi stranami mohly v budoucnu vzniknout z konkrétního právního vztahu, budou rozhodnuty v rozhodčím řízení nebo před stálým rozhodčím soudem. Neomezený kompromis je typ rozhodčí smlouvy, která se uzavírá mezi stranami, které uzavírají mezi sebou po delší časové období různé smlouvy. Aby v každé smlouvě nemusela být obsažena rozhodčí doložka, tak se uzavře jedna rozhodčí smlouva, která zajistí, že veškeré vzájemné nároky ze všech smluvních vztahů v určitém časovém období budou projednány a rozhodnuty v rozhodčím řízení.“⁶⁶

5.1.2 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení, které probíhá na území České republiky podle českých právních předpisů, se řídí těmito zásadami:

- o **Zásada rovnosti** – „Účastníci mají v rozhodčím řízení, stejně jako v občanském soudním řízení rovné postavení, což je zakotveno v § 18 občanského soudního řádu. Toto ustanovení vyplývá ze základních ustanovení Ústavy České republiky a Listiny základních lidských práv a svobod.“⁶⁷
- o **Zásada dispoziční** – „Strany si mohou určit, zda spor bude projednán v rozhodčím řízení nebo stálým rozhodčím soudem, mohou stanovit počet

---

⁶⁵ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 47.

⁶⁶ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 43.

⁶⁷ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 56.

rozhodců, po podání žaloby může žalobce vzít žalobu zpět částečně nebo zcela. Strany mohou o předmětu sporu uzavřít smír.“⁶⁸

- **Zásada rychlosti a hospodárnosti řízení** – „Zákon rovněž klade důraz na efektivnost jednání. Zásada rychlosti a hospodárnosti je vyjádřena v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jakož i v § 6 a § 100 odst. 1 občanského soudního řádu.“⁶⁹
- **Zásada neformálnosti** – „Strany samy mohou určit rozhodcům procesní pravidla, místo konání rozhodčího jednání a jednací jazyk řízení.“⁷⁰
- **Zásada projednávání** – Její podstata spočívá v tom, že tvrdit skutečnosti rozhodné pro posouzení věci a navrhopvat důkazy k jejich zjištění je záležitostí účastníků řízení.“⁷¹
- **Zásada ústnosti** – „Zásada ústnosti znamená, že rozhodující rozhoduje zásadně na základě poznatků o skutečnostech, jež získal ústním podáním. Avšak neznamená to, že písemné projevy jsou méněcenné.“⁷²
- **Zásada neveřejnosti** – „Rozhodčí řízení je neveřejné, neboť tím se zabezpečuje uchování obchodního tajemství a brání se tomu, aby se ústního jednání účastnily nežádoucí osoby včetně médií.“⁷³
- **Zásada volného hodnocení důkazů** – „Rozhodci hodnotí provedené důkazy podle své úvahy, a to každý jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přitom musí pečlivě přihlížet ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.“⁷⁴

5.1.3 Rozhodčí soudy

V současné době v České republice působí Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha a. s. a stálé rozhodčí soudy při komoditních burzách.

„Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky působí již od roku 1949. Existence tohoto rozhodčího soudu je dána

---

⁶⁸ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

⁶⁹ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 65.

⁷⁰ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

⁷¹ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 62.

⁷² SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 65.

⁷³ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

⁷⁴ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

přímo zákonem, a to zákonem č. 223/1994 Sb., o sloučení Československé obchodní a průmyslové komory s Hospodářskou komorou České republiky s účinností ode dne 1. 1. 1995. Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha a. s. byl zřízen na základě zákona č. 214/1992 Sb., o burze cenných papírů, ve znění pozdějších předpisů. Zřizování stálých rozhodčích soudů při komoditních burzách upravuje zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách.⁷⁵

5.2 Exekuční řízení

„Exekuce je řízení vykonávané podle Obchodního soudního řádu a je důsledně ovládáno zásadou dispoziční, tj. k zahájení je třeba návrhu vymáhajícího věřitele. Svou povahou je toto řízení řízením sporným. Hlavními účastníky jsou věřitel a dlužník.“⁷⁶

V roce 2001 vstoupil v platnost zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti, tzv. exekuční řád. Tímto zákonem byl do našeho právního řádu vnesen nový institut soukromých soudních exekutorů. Z důvodu, že se jedná o nový institut, který v našem právním řádu nebyl doposud zakotven, tak se spíše čeká, jak široce bude v praxi používán a v jaké šíři bude veřejností akceptován. Jak je stanoveno v Listině základních práv a svobod ČR v čl. 36 každá právnická i fyzická osoba je oprávněna domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Toto ustanovení se samozřejmě vztahuje i na institut soudních exekutorů.⁷⁷

5.2.1 Průběh exekučního řízení

„Samotné exekuční řízení začíná dnem, kdy návrh na nařízení exekuce dojde exekutorovi nebo příslušnému soudu.“⁷⁸

„Návrh na provedení exekuce musí obsahovat povinné náležitosti dle § 38 zákona a oprávněný jej odešle buď exekutorovi, který jej postoupí soudu, nebo jej odešle přímo soudu.“⁷⁹ Oprávněný je povinen uvést, jakým způsobem má být exekuce provedena, pokud to neplyne z povahy věci.⁸⁰

„Návrh musí kromě obecných náležitostí obsahovat:“⁸¹

- jméno, příjmení a bydliště účastníků,

⁷⁵ KLEIN, B., et al. *Rozhodčí řízení*. 1. vyd. Praha : ASPI, a. s., 2007. s. 66.

⁷⁶ GROSSOVÁ, M. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 5. vyd. Praha : Linde Praha, a. s., 2007. s. 24.

⁷⁷ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. s. 62.

⁷⁸ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. s. 64.

⁷⁹ NOVOTNÝ, P. *Exekuční řád*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2001. s. 32.

⁸⁰ SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 49.

⁸¹ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. s. 131.

- vylíčení rozhodujících skutečností,
- označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává,
- a musí z něj být patrné, čeho se navrhovatel domáhá.

„Při vymáhání peněžité částky je povinností oprávněného, aby uvedl majetek povinného, ze kterého se domáhá uspokojení. Soud sám po majetku způsobilém k uspokojení oprávněného nepátrá a ani sám zásadně neurčuje, jakým způsobem bude exekuce provedena.“⁸²

„Samotný návrh na provedení exekuce musí obsahovat přesné označení exekutora s přesným uvedením jeho sídla, označením soudu, kterému je návrh určen, kdo tento návrh činí, které věci se týká a co tento návrh následuje. Dále musí obsahovat přesné označení účastníků exekučního řízení, přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena a údaj o tom zda, popřípadě v jakém rozsahu, povinný vymáhanou povinnost splnil. Konec návrhu musí obsahovat podpis oprávněného a datum.“⁸³

„Exekuční řízení se člení do několika fází, jimiž jsou na sebe postupně navazující dílčí řízení. Po vydání usnesení o zahájení exekuce následuje dílčí řízení, které sestává z úkonů prováděných za účelem postižení majetku povinného úkony prováděnými plátcem mzdy (při srážkách ze mzdy), peněžním ústavem či dlužníkem povinného (při přikázání pohledávky), soudním vykonavatelem (při prodeji movitých věcí, vyklízení, odebírání věci), soudcem (při prodeji nemovitostí) apod.“⁸⁴

---

⁸² SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 50.

⁸³ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. s. 64.

⁸⁴ SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 60.

6 VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL V ČR

„Úvěry směřující do domácností patří k jedné z nejrychleji se rozvíjejících služeb, které finanční instituce nabízejí. V průběhu devadesátých let se v případě úvěrů domácnostem mnoho nezměnilo. Za celé desetiletí nedošlo k výrazným zvrátům a zadlužení domácností v některých fázích dokonce i pokleslo. Důvody lze spatřovat jednak v nejisté budoucnosti, rozsáhlých ekonomických a sociálních změnách, neochotě bankovních ústavů půjčovat drobným klientům, vysokých úroků apod. Ke zlomu v zadlužení domácností došlo až na počátku nového tisíciletí, přibližně v polovině roku 2000.“⁸⁵

„České domácnosti dlužily koncem roku 2009 bankám téměř bilion korun (973,5 mld. korun).“⁸⁶ „Za celý rok 2010 se prohloubily dluhy obyvatelů skoro o 73 miliard korun a na konci prosince tak překonaly hranici jednoho bilionu.“⁸⁷ „Mimoto měly od ostatních poskytovatelů aktiv napůjčováno podle statistik leasingových společností a ostatních finančních zprostředkovatelů (společnosti splátkového prodeje) dalších 104,1 mld. korun. Oproti roku 2000 se zadluženost domácností zvýšila osmkrát.“⁸⁸ „Dluhy českých domácností u bank a finančních institucí se během ledna 2011 příliš nezměnily a zůstaly na úrovni prosince 2010 (1,057 bilionu korun). Za poslední rok ale domácnosti zvýšily své zadlužení o zhruba 71,6 miliardy korun. Vyplývá to z údajů České národní banky.“⁸⁹

„Český statistický úřad uvádí, že relativní zadluženost českých domácností i přes rychlý růst zůstává oproti eurozóně jen poloviční a není riziková. Relativní zadluženost je poměrem půjček k hrubým příjmům domácností. Z makroekonomického hlediska není situace ohledně zadlužení českých domácností nijak dramatická. Hlavní podíl na úvěrech poskytnutých domácnostem tvoří hypotéky, které lze označit za dobré dluhy, uvedl analytik Broker Consulting Jan Šimek. Z pohledu jednotlivých domácností ovšem vysoké zadlužení již podle něj problém je.

---

⁸⁵ ANTOŠ, O. *Analýza zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2005 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://i.iinfo.cz/urs-att/Mesec_cz-studie_o_zadluzenosti_ceskych_domacnosti-113015889801607.pdf>.

⁸⁶ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* 2010 [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

⁸⁷ *Dluhy domácností rostou, firmy ale šetří* [online]. Praha : Česká televize, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/114094-dluhy-domacnosti-rostou-firmy-ale-setri/>>.

⁸⁸ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* 2010 [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

⁸⁹ ČNB: *Dluhy domácností v lednu zůstaly na 1,057 bilionu Kč* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://trhy.mesec.cz/zpravy/cnb-dluhy-domacnosti-v-lednu-zustaly-na-1-057-bilionu-kc/>>.

Přes 70 procent objemu úvěrů obyvatelstva již od roku 2002 tvoří úvěry na bydlení. Nejvíce půjčky na bydlení vzrostly v roce 2007, kdy přírůstek činil téměř 140 miliard korun, již v roce 2009 byl tento meziroční přírůstek oproti této sumě pouze poloviční.⁹⁰ „Češi si dále nejčastěji půjčují na automobil (46 procent) a domácí spotřebiče (40 procent). Nově se půjčuje i na plastické operace či jiné kosmetické úpravy (26 procent). Češi jsou ochotní si půjčit i na svatební hostinu (21 procent).“⁹¹

„V blízké budoucnosti tempo zadlužování podle Šimka poroste jen velmi pomalu. Banky jsou v důsledku finanční krize opatrnější v půjčování prostředků a stejně tak domácnosti se nyní nechtějí zadlužovat. Oprávněně se bojí zvýšeného rizika možné ztráty zaměstnání a uvědomují si, že v takové situaci by nemohly úvěry splácet.“ O tom, že jednotliví dlužníci si nebezpečí uvědomují, vypovídá i statistika Asociace občanských poraden, na které se lidé ve finančních obtížích obracejí.⁹²

6.1 Výzkum zadluženosti domácností v České republice

V roce 2011 byl proveden výzkum o zadluženosti českých domácností agenturou Médea Research. „Podle nového průzkumu má aktuální problémy se splácením dluhů zhruba 14 % populace a 39 % domácností má nějaké dluhy.

Většina populace ČR uvádí, že jejich domácnost nemá žádné dluhy. Zadluženo je přitom 39 % českých domácností (dluhem rozumíme hypotéky, spotřebitelské a bankovní úvěry, půjčky od rodiny či známých apod.) Většina (65 %) z domácností, které jsou nějakou formou zadluženy, nemá strach, že by v budoucnosti nebyla schopna své dluhy splácet, naopak obavy z budoucích splátek pocítuje 27 % osob žijících v domácnostech, které mají dluhy.

Celkem 14 % osob žijících v zadlužených domácnostech má v současné době problémy se splátkami dluhů. Většina (téměř 84 % zadlužených domácností je však v současné době schopna své dluhy splácet.

---

⁹⁰ Češi si rádi půjčují. Zadlužení domácností za devět let vzrostlo osmkrát [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://byznys.lidovky.cz/cesi-si-radi-pujcuji-zadluzeni-domacnosti-za-devet-let-vzrostlo-osmkrat-14p-/moje-penize.asp?c=A100312_140332_moje-penize_pf>.

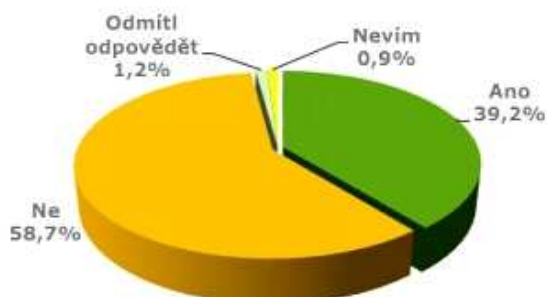
⁹¹ SOVOVÁ, E. Zkoušeli jsme žádat o úvěr, banky si nás pořádně prokleply [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/zkouseli-jsme-zadat-o-uver-banky-si-nas-poradne-prokleply-pm5-/viteze.asp?c=A110324_111004_viteze_sov>.

⁹² Češi si rádi půjčují. Zadlužení domácností za devět let vzrostlo osmkrát [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://byznys.lidovky.cz/cesi-si-radi-pujcuji-zadluzeni-domacnosti-za-devet-let-vzrostlo-osmkrat-14p-/moje-penize.asp?c=A100312_140332_moje-penize_pf>.

V rámci ČR stále převažují domácnosti, které dosud nejsou zadlužené. Někaké dluhy (hypotéky, spotřebitelské a bankovní úvěry, půjčky od rodiny či známých apod.) má 39 % českých domácností.⁹³

Graf 1 – „Dluhy českých domácností“⁹⁴

Má Vaše domácnost nějaké dluhy?
(hypotéku, spotřebitelské úvěry, bankovní úvěry, půjčky od rodiny či známých apod.)

„65 % z domácností, které jsou nějakou formou zadluženy, nemá strach, že by v budoucnosti nebyly schopni své dluhy splácet. Naopak 27 % se obává, že své dluhy nebude schopno v budoucnosti splatit. Zbývajících 8 % nedokázalo na tuto otázku jednoznačně odpovědět.“⁹⁵

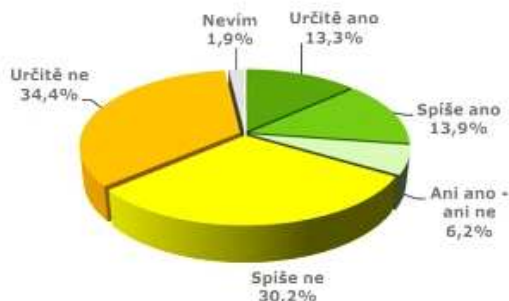
⁹³ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

⁹⁴ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

⁹⁵ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

Graf 2 – „Obava respondentů se splácením dluhů v budoucnosti“⁹⁶

Obáváte se problémů se splácením těchto dluhů v budoucnosti?
(cílová skupina: osoby, jejichž domácnosti mají dluhy)

„14 % osob žijících v zadlužených domácnostech má v současné době problémy se splátkami dluhů. V rámci celkové populace 18+ tak v domácnostech, majících větší či menší problémy se splácením dluhů, žije téměř 6 % lidí. Většina (téměř 84 %) zadlužených domácností je však v současné době schopna svoje dluhy splácet.“⁹⁷

6.2 Důsledky a příčiny zadluženosti

„Nejcharakterističtějším rysem zadlužování českých domácností byla v právě uplynulé dekádě jeho rychlost. Jestliže koncem roku 2000 dlužilo obyvatelstvo bankám 39,7 mld. korun, tak koncem roku 2009 to bylo již 897,4 mld. korun.

Mezi hlavní příčinu růstu dluhů českých domácností patří preference spotřeby, která vedla k výraznému růstu spotřebních výdajů, které domácnosti neuskutečňovaly pouze prostřednictvím svého disponibilního důchodu, ale rovněž z vypůjčených peněz. Např. výdaje na konečnou spotřebu byly v roce 2008 o 59 % vyšší než v roce 2000 a jejich objem se přiblížil 2 bilionům korun.

Dalším motivem českých domácností k zadlužování byl růst životního standardu – či úsilí o něj – a zvyšování reálné mzdy. Za období 2000 – 2008 došlo podle strukturálního šetření mezd k významné změně v rozvrstvení příjmů zaměstnanců,

⁹⁶ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

⁹⁷ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

příčemž procentní podíl těch, kteří berou nižší než vykázanou průměrnou mzdu, zůstává zhruba zachován.“⁹⁸

K hlavním příčinám zadluženosti lze zařadit i úrokové sazby, které určují cenu zapůjčených fondů. „Úrokové sazby z nově čerpaných úvěrů domácnostmi vykazovaly v devadesátých letech značnou volatilitu. K jejich ustálení došlo ke konci devadesátých let zároveň spolu s jejich setrvalým poklesem.“⁹⁹

6.3 Hypoteční úvěry a úvěry na bydlení

„Dalším výrazným rysem zadlužování českých domácností je také přetrvávající silná dominance úvěrů na bydlení. Jsou poskytovány především bankami a stavebními spořitelny v produktech hypotečních úvěrů a řádných či překlenovacích úvěrů ze stavebního spoření. Jen z velmi malé části (cca 3,8 %) do nich patří i spotřebitelské úvěry na nemovitosti – ty v závěru roku 2009 tvořily pouze 26,2 mld. korun z celkových 684 mld. korun bankovních úvěrů poskytnutých obyvatelstvu na bydlení. Ještě výrazně menší části (1,4 mld. korun na konci roku 2009) participovaly na úvěrech domácnostem na bydlení půjčky od nebankovních finančních zprostředkovatelů.“¹⁰⁰

„Prakticky od roku 2002 převyšují úvěry na bydlení, které představují 70 % z celkového objemu úvěrů obyvatelstva. V lednu 2002 činil jejich podíl 69,2 %, nejvyšší byl na přelomu let 2007 a 2008, když v prosinci 2007 i v lednu následujícího roku dosahoval 76,4 %. Na více než třech čtvrtinách celkových úvěrů obyvatelstva se půjčky na bydlení udržely i v závěru roku 2009 a 2010.

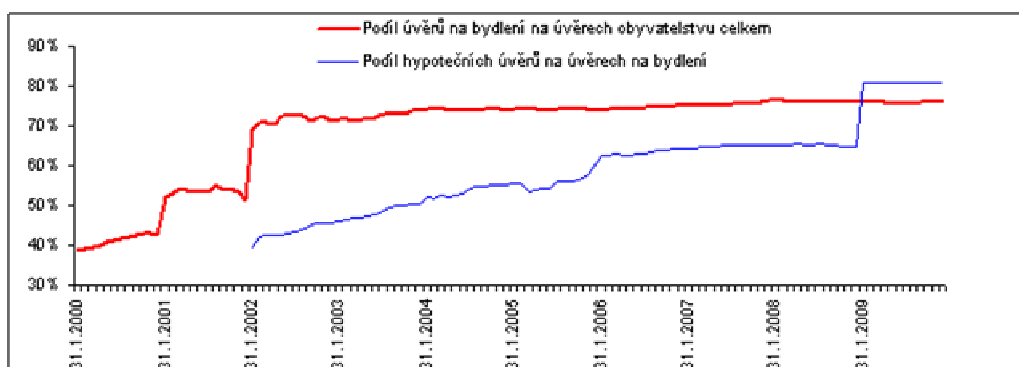
---

⁹⁸ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

⁹⁹ ANTOŠ, O. *Analýza zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2005 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://i.iinfo.cz/urs-att/Mesec_cz-studie_o_zadluzenosti_ceskych_domacnosti-113015889801607.pdf>.

¹⁰⁰ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

Graf 3 – „Podíl úvěrů na bydlení na celkových úvěrech obyvatelstvu a podíl hypotečních úvěrů na úvěrech na bydlení (v %)“¹⁰¹

„Sumy hypotečních úvřů narůstaly ve sledovaném období rychleji než celkové úvřery na bydlení. Jestliže v letech 2003–2007 stoupaly úvřery na bydlení každoročně o více než třetinu, pak tempo hypotečních úvřů bylo ve srovnání s tím výrazně vyšší. Každý rok v období 2003–2006 stoupaly stavy hypotečních úvřů o téměř polovinu (v průměru o 47,2 %), za období 2003–2007 o 45,7 %. Nejvyšší meziroční růst zaznamenaly hypoteční úvřery obyvatelstvu v roce 2003, kdy stouply o 54,5 %, nejnižší z tohoto období v roce 2007, kdy jejich růst činil +40 %.

Ekonomické zpomalení v ČR a následný propad během roku 2008 postihl ztrátou dynamiky i úvřery na bydlení. K meziročnímu snižování přírůstků začalo docházet prakticky totožně s oslabováním reálné ekonomiky – ještě do července 2008 byly patrné vyšší než třicetiprocentní přírůstků, od té doby tempo úvřů na bydlení klesalo až na +20,1 % v prosinci 2008. V roce 2009 každý měsíc tempo úvřů na bydlení zpomalovalo až na prosincových +11,5 %. Lidé tak reagovali na obavy ze ztráty práce, snížení příjmů a celkově nepříznivé okolnosti pro dlouhodobé závazky.

Co se dynamiky samotných hypotečních úvřů týká, pokles procentních přírůstků byl v roce 2008 zhruba totožný s tempem celkových úvřů na bydlení. Rok 2009 však není možné zhodnotit, neboť došlo k další metodické změně, kdy do kategorie hypotečních úvřů byla od ledna převedena část překlenovacích úvřů stavebního spoření ve výši zhruba 100 mld. korun. Tato operace výrazně jednorázově zvýšila podíl hypotečních úvřů na celkových úvřech na bydlení (viz graf č. 3).¹⁰²

¹⁰¹ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

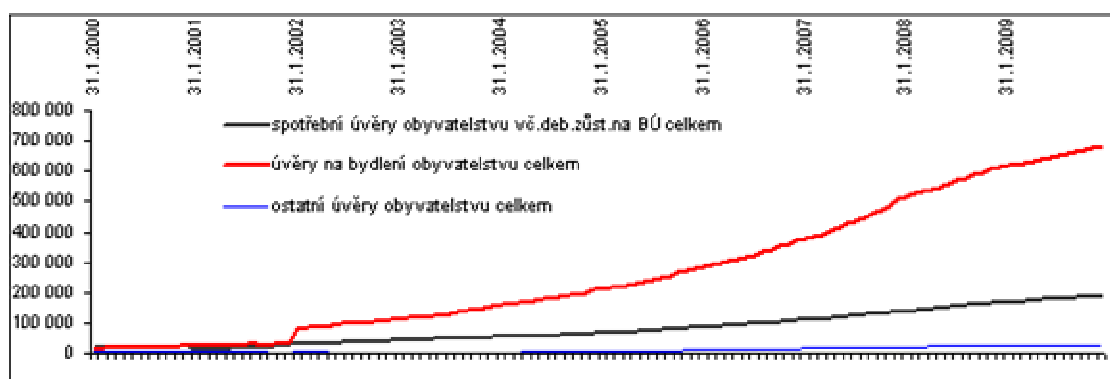
¹⁰² DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

6.4 Ostatní typy úvěrů

„V závěru roku 2009 dlužili domácnosti bankám 185,5 mld. korun v půjčkách na spotřebu. Strukturu těchto spotřebních úvěrů tvořily debetní zůstatky na běžných a žirových účtech, pohledávky bank z karet, účelové spotřebitelské úvěry na zboží a služby a neúčelové spotřebitelské úvěry. Právě neúčelové spotřebitelské úvěry tvořily z uvedené částky největší část úvěrů obyvatelstva na spotřebu (150,4 mld. korun).

Dynamika úvěrů na spotřebu byla nižší než tempo úvěrů na bydlení. Kromě extrémních přírůstků z nízkých srovnávacích základů v roce 2002 dosahovaly spotřební úvěry obyvatelstvu třetinových meziročních přírůstků kolem roku 2005, poté se tempa růstu stabilizovala na čtvrtinových až pětinových přírůstcích stavů. V letech 2005 a 2006 byly úvěry na spotřebu v každém roce vyšší o zhruba 20 mld. korun, poté jejich přírůstky dále vzrostly a souvisely mimo výše jmenované stimuly zadluženosti také s potřebou vybavovat nově nabyté domy a byty, ale i s rekonstrukcemi a s vylepšováním vybavenosti domácností obecně. V roce 2007 tak přibýlo dalších 28,5 mld. půjček na spotřebu a v roce 2008 pak 31,4 mld. korun, což byl vůbec nejvyšší meziroční přírůstek spotřebních úvěrů obyvatelstvu od počátku sledování).“¹⁰³

Graf 4 – „Vývoj jednotlivých typů úvěrů obyvatelstvu (v mil. Kč)“¹⁰⁴

„Pro posouzení úvěrové nabídky je rozhodující celková částka, kterou během splácení přeplatíte, protože ukazuje, jak je úvěr celkově drahý. K tomuto kritériu přihlíží

¹⁰³ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

¹⁰⁴ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

ale jen 15 procent lidí. Zhruba 26 procent Čechů se o půjčce rozhoduje podle výše měsíční splátky.“¹⁰⁵

6.5 Půjčky od nebankovních zprostředkovatelů

Kromě bankovních zprostředkovatelů jsou na trhu i nebankovní poskytovatelé aktiv. Jedná se o společnosti ostatního úvěrování a leasingové společnosti. „Ty poskytly domácnostem ve stavech z konce roku 2009 na spotřebu dalších 104,1 mld. korun.

Jak plyne z vývoje spotřebních úvěrů od bank ve srovnání s úvěrováním domácností od ostatních zprostředkovatelů, krize se tak neprojevuje v absolutním poklesu stavu těchto úvěrů poskytovaných bankami. Zde jde jen o ztrátu tempa. Avšak nebankovní zprostředkovatelé zaznamenávají skutečně úbytky. Za rok 2009 zde klesly spotřebitelské úvěry meziročně o téměř čtvrtinu, tj. o 33 mld. korun.

Na poklesu se podílely spíše společnosti splátkového prodeje než leasingové společnosti (které však také samy poskytují již několik let kromě základního produktu, finančního leasingu, i spotřebitelské úvěry, jimiž kompenzovaly v určitých obdobích ztrátu zájmu svých klientů o finanční leasing). Spotřebitelské úvěry od společností splátkového prodeje totiž poklesly v roce 2009 meziročně o 21,4 mld. korun. Pětinové poklesy u obchodů leasingových společností v roce 2009 proti roku 2008 (-20,7 %) představovaly meziroční snížení stavů o 11,5 mld. korun.

Vysvětlení poklesu úvěrování ze strany nebankovních obchodníků ve srovnání se spotřebními úvěry od bank lze hledat jednak ve stavu klientských portfolií obou skupin poskytovatelů (lze předpokládat vzhledem k zaměření odlišnou stávající úroveň zjištěného rizika), jednak v obchodních strategiích zohledňující nastávající rizika (ztráty zaměstnání, pokles příjmů, atd.). Samotné domácnosti váhají zřejmě s ohledem na tyto okolnosti s finančními závazky na delší dobu, což se však týká především úvěrů na bydlení.“¹⁰⁶

6.6 Úrokové sazby

V České republice působí celá řada bankovních či nebankovních subjektů, které nabízejí úvěry a půjčky různými způsoby. Podle druhu úvěru či půjčky a způsobu

---

¹⁰⁵ SOVOVÁ, E. *Zkoušeli jsme žádat o úvěr, banky si nás pořádně prokleply* [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/zkouseli-jsme-zadat-o-uver-banky-si-nas-poradne-prokleply-pm5-/viteze.asp?c=A110324_111004_viteze_sov>.

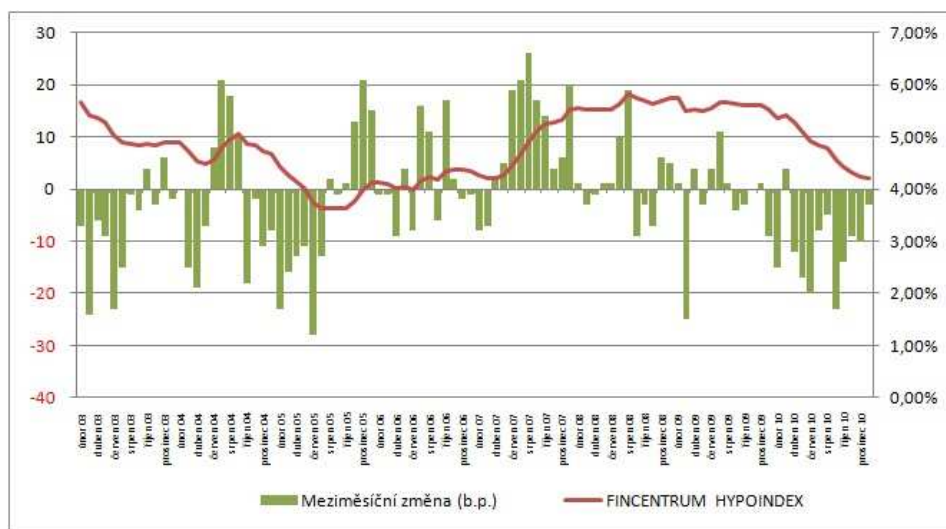
¹⁰⁶ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

ověření bonity (schopnosti splácet) je možné získat úvěr a půjčku v ceně od několika procent do několika set procent.

„Vysoká cena je spojena přitom především s úvěry, které čerpají lidé, jež nedosáhli na jiné úvěrové zdroje. Je to pochopitelné – tito dlužníci jsou pro úvěrovou instituci mnohem rizikovější, a tak společnost čerpá rizikovou prémii (úvěr je dražší, protože společnost počítá s menší návratností půjčených peněz, větší delikvencí a složitějším vymáháním peněz od dlužníků). Potíž je, že vyšší cena úvěru zvyšuje nároky na rodinný rozpočet, a tím se zvyšuje riziko nesplácení půjček.“¹⁰⁷

„České domácnosti se nejčastěji zadlužují úvěry spojené s bydlením a rekonstrukcí bytů či domů. Úrokové sazby u těchto úvěrů v roce 2010 klesaly měsíc, co měsíc o desetiny procenta a čtyřprocentní hranice se zdála na dosah. Bohužel s koncem roku se ochota bank k dalšímu snižování sazeb začala vytrácet a v ojedinělých případech dokonce již nabídkové sazby nepatrně povyrostly. Výsledek těchto kroků na sebe nenechal dlouho čekat a tempo poklesu úrokových sazeb zpomalilo i v případě skutečně poskytnutých úvěrů, jak velmi zřetelně ilustruje následující graf.

Graf 5 – „Tempo poklesu/nárůstu úrokových sazeb“¹⁰⁸

Hodnota souhrnného ukazatele FINCENTRUM HYPOINDEX, který sleduje průměrné úrokové sazby skutečně poskytnutých hypoték, v lednu 2011 meziměsíčně klesla o pouhé tři setiny procentního bodu a zastavila se na 4,20 %. I přes zpomalení

¹⁰⁷ ZÁMEČNÍK, P. *Zadlužování domácností: Zvykejme si!* [online]. Praha : Internet Info, s.r.o., 2006 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/zadluzovani-domacnosti-zvykejme-si/>>.

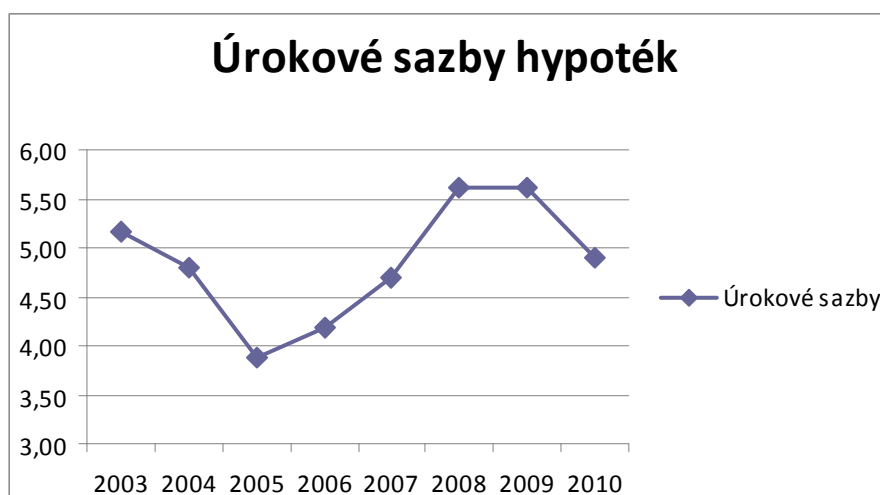
¹⁰⁸ SVÁČINA, L. *Hypoindex leden 2011: Pokles sazeb se téměř zastavil* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/clanky/hypoindex-leden-2011-pokles-sazeb-se-temer-zastavil/>>.

tempa poklesu úrokových sazeb a nárůst sazeb nabídkových mají klienti v současnosti stále ještě unikátní příležitost ke sjednání či refinancování hypotéky za velice zajímavých úrokových podmínek. Oproti stejnému období roku 2010 byly sazby v lednu 2011 o 1,32 procentního bodu níže, což v korunovém vyjádření znamená, že klient s dvoumilionovou hypotékou a splatností 20 let si loni na měsíční splátku hypotéky musel vyhradit 13 780 Kč, kdežto v lednu 2011 by mu stačilo jen 12 331 korun.

V meziměsíčním porovnání v lednu 2011 nejvíce zlevnily hypotéky s úrokovou sazbou zafixovanou na jeden rok (4,55 %; -14 b.p.), ovšem vzhledem k jejich nízké četnosti se tento posun v průměrných sazbách téměř vůbec neprojevil. Rozhodující roli v tomto směru hrají hypotéky s tří a pětiletou fixací, které mají dohromady bezmála 90 % trhu a meziměsíčně zlevnily jen o tři resp. čtyři setiny procentního bodu.¹⁰⁹

Graf 6 – „Průměrné roční úrokové sazby hypoték“¹¹⁰

Graf číslo 6 ukazuje průměrný roční vývoj úrokových sazeb u hypoték od roku 2003 do roku 2010.

¹⁰⁹ SVÁČINA, L. *Hypindex leden 2011: Pokles sazeb se téměř zastavil* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/hypindex-leden-2011-pokles-sazeb-se-temer-zastavil/>>.

¹¹⁰ *Fincentrum Hypindex* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/hypindex-vyvoj/>>.

7 VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL NA PŘÍBRAMSKU

„Příbram patří ke známým historickým královským horním městům. Rozkládá se na úpatí Brd 60 km jihozápadně od Prahy. Nejstarší písemný doklad o Příbrami pochází z roku 1216, kdy Příbram koupil pražský biskup Ondřej.“¹¹¹

„Svojí rozlohou 1 692 km² je okres Příbram největším okresem ve Středočeském kraji, zaujímá 15,4 % z jeho území. Svou hustotou osídlení 66 obyvatel na km² se naopak řadí mezi nejhřidčeji osídlené okresy kraje. K 31. prosinci 2009 náleží do okresu Příbram 121 obcí. Z celkového počtu obcí jich má 7 přiznán statut města a 1 obec byla stanovena městysem. K 31. 12. 2009 bylo v okrese 112 069 obyvatel.“¹¹² Nezaměstnanost v Příbramském okrese je nejvyšší v rámci celého Středočeského kraje a dosahuje míry 11,2 % (k únoru 2011).

V okrese Příbram bylo provedeno dotazníkové šetření, které se zabývalo zadlužeností obyvatel a jejich názory na současnou míru zadlužení. Šetření bylo kategorizováno dle věkových skupin, které byly zvoleny následovně: lidé od 18 do 30 let, dále od 31 let do 50 let a poslední skupina byla od 51 let a více (blíže viz cíl a metodika bakalářské práce). Bylo osloveno 233 respondentů, z toho se vrátilo 200 (86 %) vyplněných dotazníků. V dotazníku bylo jedenáct otázek, z toho první čtyři zjišťovaly identifikaci respondentů, jejich věk, pohlaví, bydliště a jejich vzdělání.

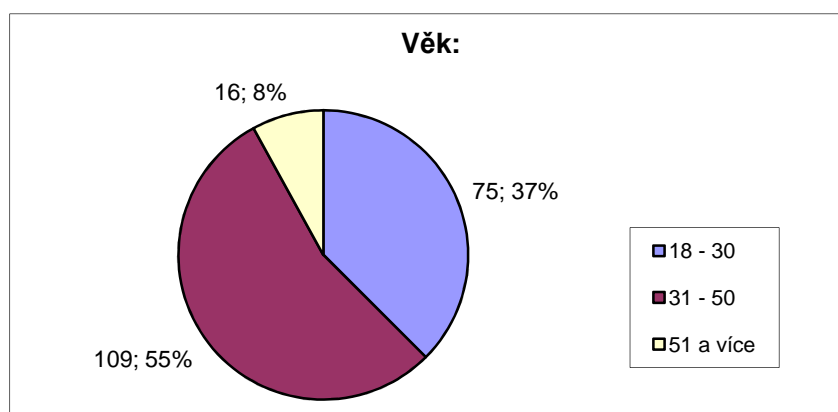
První otázka byla zaměřena na věk respondentů. 38 % dotázaných bylo ve věku 18 až 30 let. Druhá a největší skupina byla ve věku od 31 do 50 let, což činilo 54 %. Zbýlých 8 % bylo ve věku od 51 let a více.

---

¹¹¹ *Příbram* [online]. Příbram : Město Příbram, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/>>.

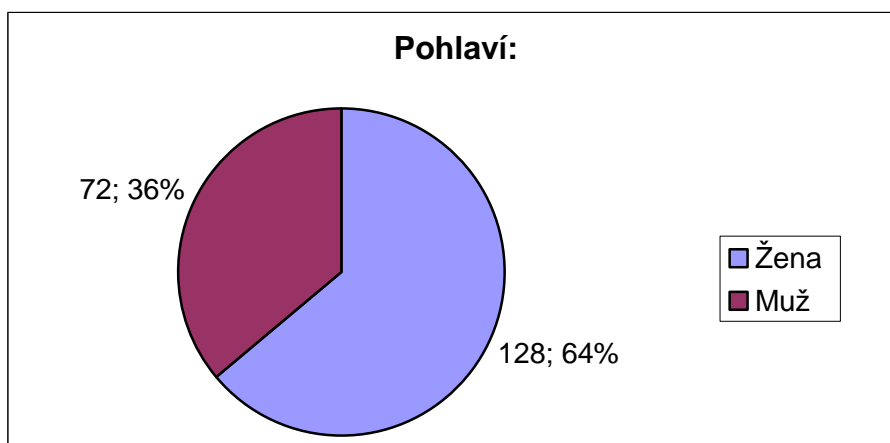
¹¹² *Charakteristika okresu Příbram* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pribram>.

Graf 7 – „Věk respondentů“¹¹³

Druhá otázka zjišťovala pohlaví respondentů. 36 % bylo pohlaví mužského a 64 % bylo pohlaví ženského.

Graf 8 – „Pohlaví respondentů“¹¹⁴

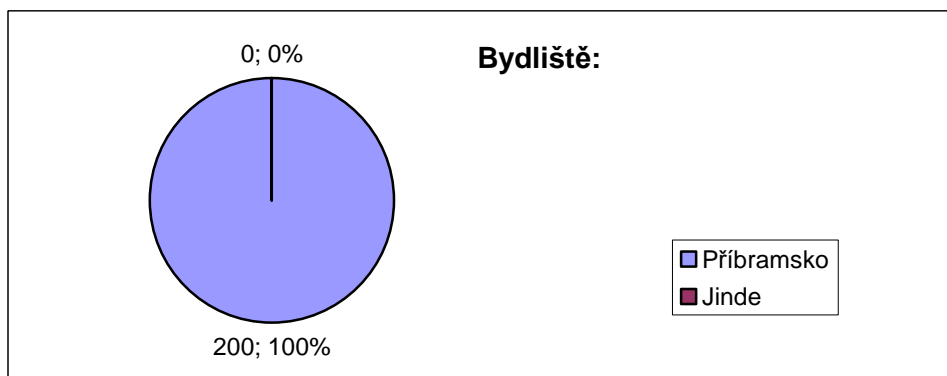
Třetí otázka se dotazovala na bydliště respondentů. Byli dotázáni obyvatelé Příbrami a okolí, takže 100 % respondentů bydlí na Příbramsku.

---

¹¹³ Vlastní výzkum.

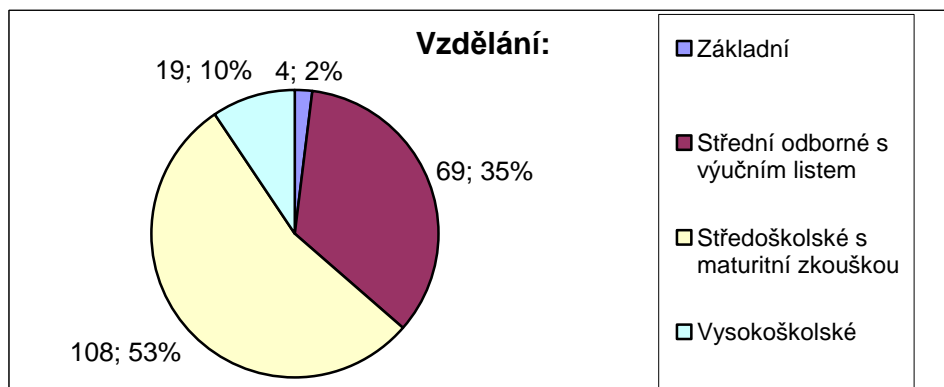
¹¹⁴ Vlastní výzkum.

Graf 9 – „Bydliště respondentů“¹¹⁵

Čtvrtá otázka se zajímala o nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Pouze 2 % dotázaných má základní vzdělání. 35 % má střední odborné s výučním listem, 53 % středoškolské s maturitní zkouškou a zbylých 10 % patří respondentům s vysokoškolským vzděláním.

Graf 10 – „Vzdělání respondentů“¹¹⁶

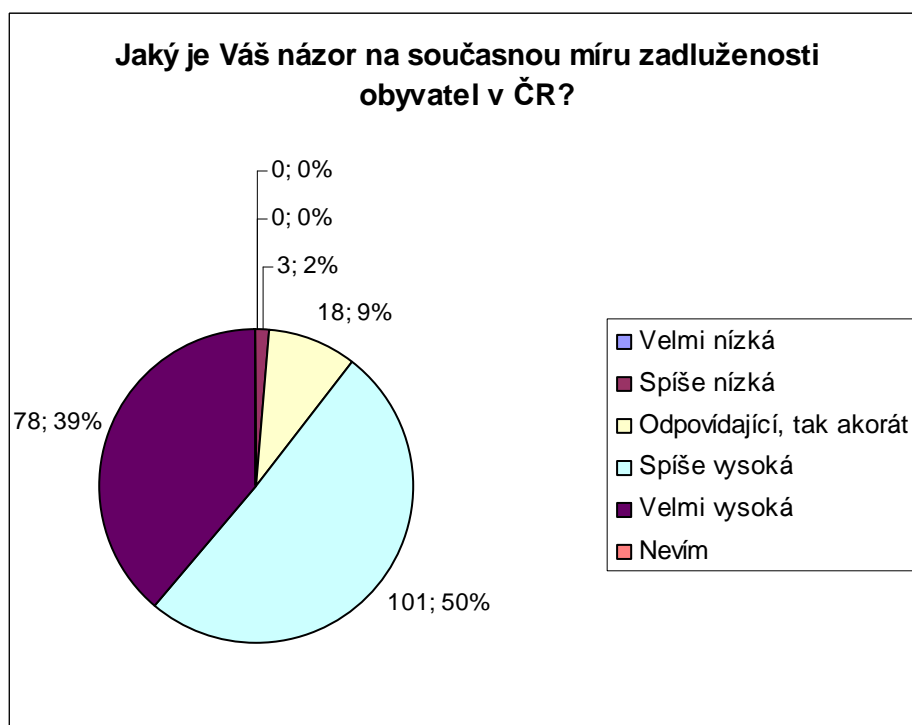

Předmětem zájmu páté otázky byl názor respondentů na současnou míru zadluženosti obyvatel v České republice. Pouze 2 % respondentů si myslí, že zadluženost je spíše nízká, 9 % respondentů sdělilo, že je přiměřená. 50 % dotázaných si myslí, že je spíše vysoká a zbylých 39 % respondentů si myslí, že je velmi vysoká. Žádný z dotázaných neodpověděl, že je velmi nízká.

¹¹⁵ Vlastní výzkum.

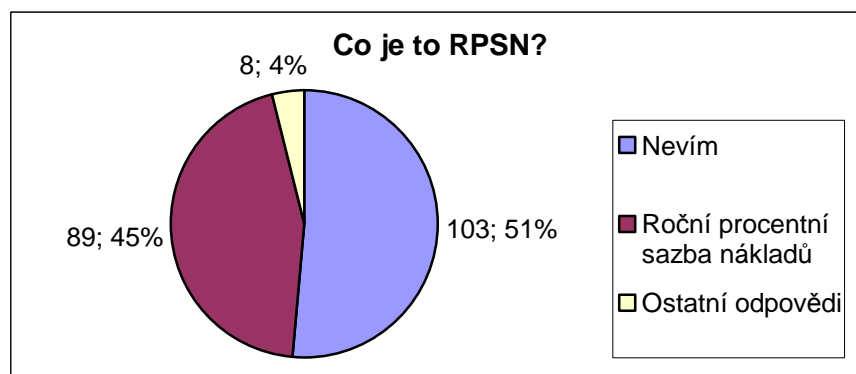
¹¹⁶ Vlastní výzkum.

Graf 11 – „Názor na současnou míru zadluženosti“¹¹⁷

V rámci šesté otázky byli respondenti dotazováni, zda vědí, co znamená zkratka RPSN. Tato otázka byla polootevřená a 51 % tento pojem nezná. Dalších 45 % ví, že je to roční procentní sazba nákladů a zbylá 4 % patří ostatním odpovědím. Při odpovědi na tuto otázku všichni dotázaní se základním vzděláním odpověděli, že neví nebo jejich odpověď byla chybná. Každý respondent s vysokoškolským vzděláním zná pojem RPSN. Touto znalostí disponuje také každá druhá žena (52 %) a skoro každý třetí muž (32 %).

Graf 12 – „Zkratka RPSN“¹¹⁸

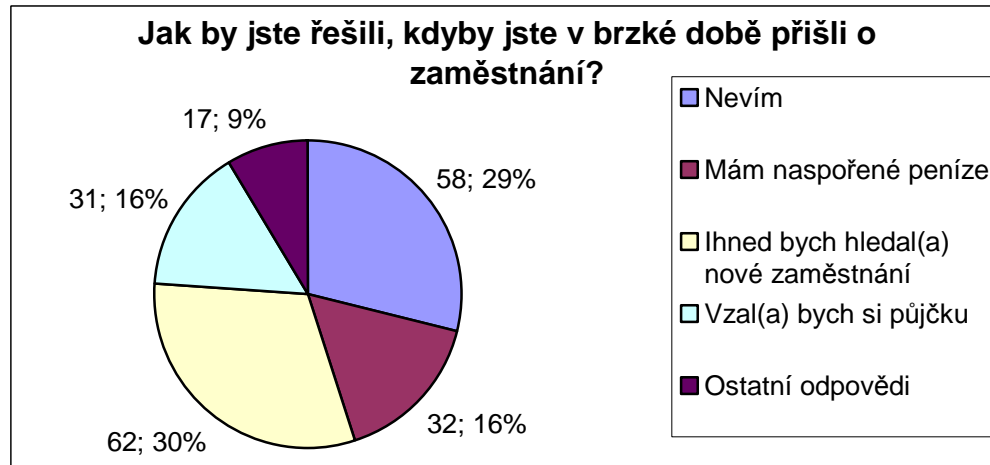
¹¹⁷ Vlastní výzkum.

¹¹⁸ Vlastní výzkum.

V rámci otázky číslo sedm bylo zjišťováno, jak by dotázaní řešili, kdyby v brzké době přišli o zaměstnání. Tato otázka byla také polootevřená. Nejčastější odpověď byla, že by si ihned snažili najít nové zaměstnání, takto odpovědělo 30 % respondentů. Dotázaní odpovídali, že by vzali ihned první nabídku, a kdyby jim nevyhovovala, tak by při tomto zaměstnání hledali dál. Někteří respondenti by byli ochotni dojíždět v této situaci za prací i do jiného města či okresu. Druhá nejčastější odpověď (29 %) byla, že vůbec neví, co by v této situaci dělali, a že o tom nepřemýšleli. 16 % respondentů je na tuto situaci připraveno a má naspořené peníze. Dalších 16 % dotázaných odpovědělo, že by jim nezbyvalo nic jiného, než tuto situaci řešit nějakou půjčkou či úvěrem. Zbýlých 9 % patří ostatním odpovědím, kdy nejčastější odpověď byla, že o zaměstnání nemohou přijít, protože jsou osoby samostatně výdělečně činné.

Skoro každý druhý muž (48 %) by tuto situaci řešil tak, že by ihned hledal nové zaměstnání. Ženy by též řešily tuto problematiku nejčastěji hledáním nového zaměstnání (27 %). Naopak odpověď tuto situaci řešit půjčkou či úvěrem byla nejčastější od lidí s nižším než středoškolským vzděláním s maturitní zkouškou.

Graf 13 – „Řešení situace při ztrátě zaměstnání“¹¹⁹

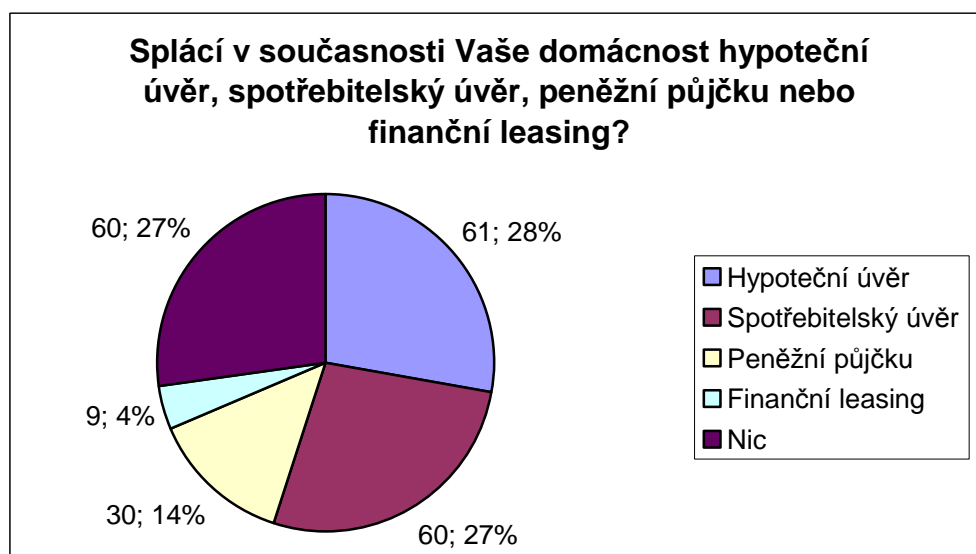
Osmá otázka zněla: „Splácí v současnosti Vaše domácnost hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr, peněžní půjčku nebo finanční leasing. Odpovědi byly hodně překvapující. Respondenti v této otázce mohli zakroužkovat více možností. 60 dotázaných, což činí 27 %, v současné době nemá žádný úvěr ani půjčku. 28 % respondentů splácí hypoteční úvěr, z nichž další 27 % splácí spotřebitelský úvěr. 14 % dotázaných nyní splácí peněžní půjčku a dalších 4 % respondentů má finanční leasing.

¹¹⁹ Vlastní výzkum.

Z kombinace těchto čtyř nabízených možností vyplývá, že pouze každá třetí domácnost nemá v současnosti žádný úvěr či půjčku.

Některou z forem půjček či úvěrů splácí v současné době 73 % domácností. Dotazníkové šetření nám udává, že nejčastěji hypotéky splácí respondenti, kteří si myslí, že jejich domácnost je poměrně dobře finančně zajištěna, a jsou to především lidé ve středním věku, tj. od 31 do 50 let věku.

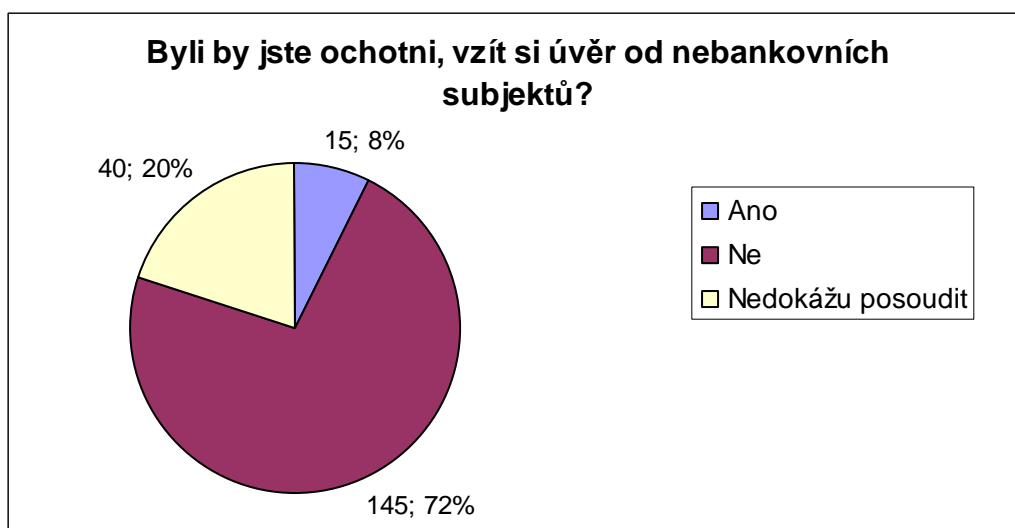
Graf 14 – „Úvěry, které respondenti v současné době splácí“¹²⁰

Díky otázce číslo devět bylo zjištěno, zda by byli respondenti ochotni vzít si úvěr od nebankovních subjektů. 72 % respondentů odpovědělo, že by si nevzali úvěr od těchto subjektů. 8 % by bylo ochotno vzít si nebankovní úvěr a zbylých 20 % tuto situaci nedokáže posoudit. Zajímavostí je, že 8 % dotázaných, kteří odpověděli, že by byli ochotni vzít si úvěr či půjčku od nebankovních společností, byli lidé v průměrném věku od 31 – 50 let a nedosahovali vysokoškolského vzdělání.

¹²⁰ Vlastní výzkum.

Graf 15 – „Ochota respondentů vzít si úvěr od nebankovních subjektů“¹²¹

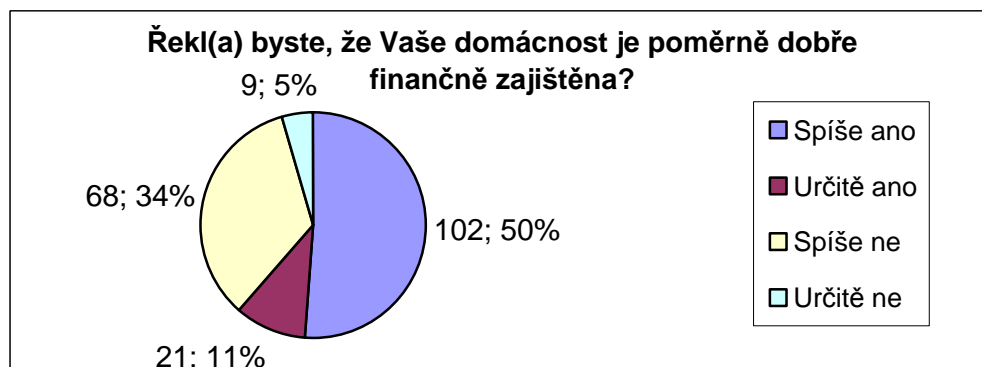
Předposlední otázka, a to otázka číslo deset, zkoumala názor občanů na finanční zabezpečení jejich domácnosti. 50 % dotázaných odpovědělo, že jejich domácnost je spíše zajištěna. 11 % si myslí, že jsou určitě dobře finančně zajištěni. 5 % říká, že jejich domácnost není finančně zajištěna a zbylých 34 % odpovědělo na tuto otázku spíše ne.

Poměrně dobře finančně zajištěna je podle vlastního vyjádření přibližně polovina českých domácností. Nejlépe hodnotí finanční zajištění vlastní domácnosti muži a mladí lidé od 18 do 30 let. Naopak finanční problémy má v současnosti 39 % rodin. Tyto problémy pociťují nejčastěji lidé se základním vzděláním a dále potom respondenti staršího věku, od 51 let a více. Naopak jako dobré a bez finančních problémů hodnotí vlastní zajištění 61 % domácností. Finanční situace domácností výrazně souvisí se vzděláním, které se dnes zdá být předpokladem pro dobré finanční zajištění domácnosti.

¹²¹ Vlastní výzkum.

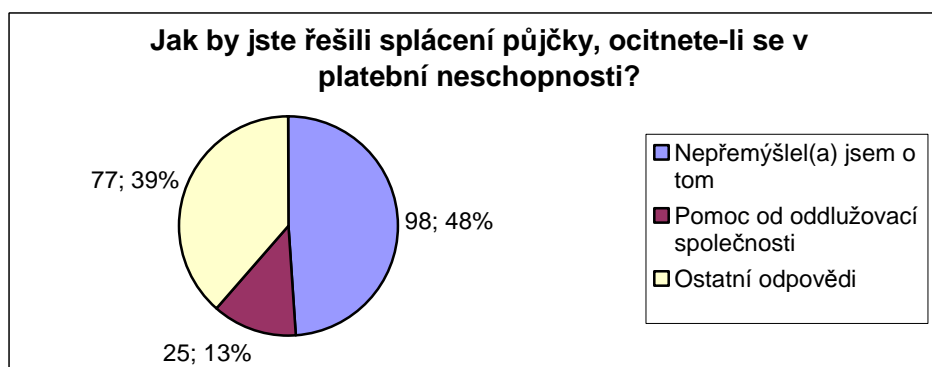
Graf 16 – „Finanční zajištění domácnosti“¹²²

Poslední otázka, a to otázka číslo jedenáct, zjišťovala, jak by respondenti řešili situaci, ocitnou-li se v platební neschopnosti. 48 % odpovědělo, že vůbec nikdy nepřemýšleli, co by dělali, kdyby je potkala tato situace. 13 % respondentů by požádalo o pomoc u oddlužovací společnosti a zbylých 39 % patří ostatním odpovědím.

K nejčastějším odpovědím patří, že by požádali o pomoc rodinné příslušníky či známé, jiní by prodali majetek, někteří jsou pojištěni pro případ platební neschopnosti a další by ihned informovali věřitele. 52 % ze všech mladých respondentů, ve věku 18 – 30 let, by tuto situaci řešilo pomocí od rodiny a známých. Je možno vidět, že tyto lidé jsou ještě fixovaní na rodinu, kdy byli zvyklí, že je rodiče živili. Zatímco starší lidé jsou již zodpovědnější a spoléhají především na vlastní schopnosti.

Graf 17 – „Řešení platební neschopnosti“¹²³

¹²² Vlastní výzkum.

¹²³ Vlastní výzkum.

ZÁVĚR

Problematika zadluženosti obyvatel České republiky je jedním z neaktuálnějších problémů současné doby. K tomuto velkému zlomu ve vývoji zadlužení domácností došlo až na počátku nového tisíciletí, tedy asi v druhé polovině roku 2000. Od této doby zadlužení domácností dynamicky narůstá. Obyvatelstvo dlužilo bankám na koci roku 2000 pouhých 39,7 mld. korun a na konci roku 2009 už 897,4 mld. korun.

Hlavní důsledky a příčiny růstu zadluženosti lze hledat především ve snížení úrokových sazeb. Pokles sazeb pod psychologickou hranici je jedním z nejvýznamnějších faktorů, který působí na zvýšení poptávky po úvěrech. K dalším příčinám bychom mohli zařadit preferenci spotřeby, ta vedla k výraznému růstu spotřebních výdajů, které domácnosti neuskutečňovaly pouze prostřednictvím svého disponibilního důchodu, ale rovněž z vypůjčených peněz. Dalším motivem českých domácností k zadlužování byl růst životního standardu neboli úsilí o něj.

Vzhledem k těmto nelichotivým číslům jsou české domácnosti oproti eurozóně zadluženy pouze polovičně a nepředstavuje to velké riziko. Ze statistických údajů společnosti GE Money Bank vychází, že domácnosti si berou úvěry především na bydlení (70 procent), dále na automobily (46 procent) a domácí spotřebiče (40 procent). Objevují se i nové trendy půjček a úvěrů na plastické operace a jiné kosmetické úpravy (26 procent) nebo na svatební hostinu (21 procent).

Z výzkumu konaného agenturou Médea Research vyplývá, že v současné době je zadluženo 39 procent českých domácností. Zajímavým údajem je fakt, že obavy z neschopnosti splácet své dluhy má pouze 27 procent z nich a 65 procent si tuto hrozbu nepřipouští. Přes toto neohrožené smýšlení má již 14 procent zadlužených domácností problémy se splácením dluhů.

Většina těchto úvěrů je zprostředkována bankami, přesto na trhu fungují společnosti nebankovního charakteru, které též poskytují různé druhy úvěrů a půjček. Nebankovní sektor představuje organizace ostatního typu úvěrování a leasingové společnosti. Ty poskytly domácnostem dle stavu z konce roku 2009 na spotřebu dalších 104,1 mld. korun.

Poskytnutí úvěrů není bezplatné, banky i ostatní nebankovní organizace jsou obchodními společnostmi, kterým záleží na zisku. Z tohoto důvodu domácnost, která si vypůjčí, musí za tuto službu zaplatit a výše ceny je poukazována pomocí úrokové sazby. Úrokové sazby v devadesátých letech 20. století byly vysoké, což vedlo k nízkému

zájmu o tyto služby. Zlom na trhu s úvěry a půjčkami nastal s příchodem nového století, kdy úrokové sazby začaly klesat. Tento pokles můžeme sledovat na úrokových sazbách hypotečních úvěrů, které vyvrcholily v roce 2005, kdy průměrná roční úroková sazba dosáhla svého minima, a to 3,88 procent.

Bakalářská práce se nevěnovala pouze zadluženosti domácností v rámci České republiky, ale zaměřila se také na konkrétní okres v České republice, jímž byla Příbram. V rámci práce byl vytvořen průzkum, který se dotazoval obyvatel Příbramska na zadlužení jejich domácností. Příbramské domácnosti jsou nejvíce zadluženy hypotečními úvěry (28 procent) a spotřebitelskými úvěry (27 procent). Dále, již v menší míře, jsou tyto domácnosti zadlužovány peněžními půjčkami (14 procent) a finančními leasingy (4 procenta). Naopak 27 procent domácností v tomto okrese není zadluženo vůbec. Průzkum také zjistil, že 45 procent respondentů zná pojem RPSN. Při odpovědi na tuto otázku všichni dotázaní se základním vzděláním odpověděli, že neví, co je RPSN nebo jejich odpověď byla chybná. Každý respondent s vysokoškolským vzděláním ví, co tato zkratka znamená. Výzkum také prozradil, že ženy jsou ohledně tohoto pojmu znalejší. Význam RPSN zná 52 procent žen a 32 procent mužů. V současné době se na trzích objevuje stále více a více nebankovních subjektů. Zajímavostí je, že 72 procent respondentů odpovědělo, že by nebyli ochotni vzít si nebankovní úvěr či půjčku a dalších 20 procent tuto situaci nedokáže posoudit. Skupina 8 procent dotázaných, kteří by si úvěr či půjčku od nebankovních společností vzali, jsou lidé v průměrném věku od 31 – 50 let a nedosahují vysokoškolského vzdělání. Dále také každý druhý dotázaný se domnívá, že je jejich domácnost poměrně dobře finančně zajištěna. Myslí si, že současná míra zadluženosti obyvatel České republiky je spíše vysoká.

Vysoká míra zadlužování českých obyvatel může poukazovat na nezdravé hospodaření domácností a v konečném důsledku může vést k jejich bankrotu. Další vývoj zadlužování českých domácností by však již podle odborníků neměl být tolik dramatický. Přesto lze sledovat dle Českého statistického úřadu, že zadluženost nadále narůstá, ale již ne v takové míře, jako tomu bylo na počátku 21. století. Domácnosti by se měly zaměřit místo na zadlužování spíše na spoření, které je pro ně finančně výhodnější a nemusí se obávat hrozby ztráty majetku. Neopominutelným problémem je i finanční gramotnost jednotlivých skupin obyvatelstva.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BOLLES, A. *Practical Banking*. 1. vyd. New York : Ayer Publishing, 1884. 316 s. ISBN 0-405-13626-9.
2. DILLEY, D. *Essentials of Banking*. 1. vyd. Canada : John Wiley and Sons, 2008. 273 s. ISBN 978-0-470-17088-5.
3. DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515.
4. GROSSOVÁ, M. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 5. vyd. Praha : Linde Praha, 2007. 603 s. ISBN 978-80-7201-621.
5. KIPIELKOVÁ, I. *Bankovníctví pro střední školy a veřejnost*. 2. vyd. Praha : Fortuna, 1998. 216 s. ISBN 80-7168-535-6.
6. KIPIELKOVÁ, I. *Slovník základních pojmů z bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 1998. 64 s. ISBN 80-7168-495-3.
7. KLEIN, B. et al. *Rozhodčí řízení*. 1. vyd. Praha : ASPI, a. s., 2007. 254 s. ISBN 978-80-7357-264-8.
8. MACHÁČKOVÁ, M. *Smlouvy a jejich náležitosti*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. 204 s. ISBN 80-7226-961-5.
9. MEJSTRÍK, M., et al. *Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2008. 627 s. ISBN 978-80-246-1500-4
10. NOVOTNÝ, P. *Exekuční řád*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2001. 160 s. ISBN 80-247-0111-1.
11. POLOUČEK, S., et al. *Bankovníctví*, 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 716s. ISBN 80-7179-462-7.
12. REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. 627 s. ISBN 80-7261-132-1.
13. RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 254 s. ISBN 80-86898-43-1.
14. SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. 300 s. ISBN 80-86432-19-X.
15. SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. 93 s. ISBN 80-7226-607-1.

16. SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. 216 s. ISBN 978-80-87071-91-5.
17. ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : EUPRESS, 2010. 253 s. ISBN 978-80-7408-029-6.
18. ŠIMÁNKOVÁ, J., et al. *Jak na úvěry*. 1. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. 104 s. ISBN 80-7357-015-7.
19. ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. 140 s. ISBN 80-901215-3-5.
20. TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 836 s. ISBN 80-7179-489-9.

Elektronické zdroje

1. ANTOŠ, O. *Analýza zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2005 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://i.iinfo.cz/ursatt/Mesec_cz-studie_o_zadluzenosti_ceskych_domacnosti-113015889801607.pdf>.
2. BUKÁČ, P. *Exekuce - spása, či pohroma běžného občana?* [online]. Praha : Internet Info, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/exekuce-spasa-ci-pohroma-bezneho-obcana/>>.
3. BUŘÍNKOVÁ, B. *Dluhy neutajíte. Podívejte se, kdo je na vás prozradí* [online]. Praha : Mafra, a. s., 2010 [cit. 14. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/dluhy-neutajite-podivejte-se-kdo-je-na-vas-prozradi-fxi-uver.asp?c=A100921_160230_uver_bab>.
4. *Centrální registr dlužníků* [online]. Praha : CERD, a. s., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.dluznik.cz/>>.
5. *Češi si rádi půjčují. Zadlužení domácností za devět let vzrostlo osmkrát* [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://byznys.lidovky.cz/cesi-si-radi-pujcuji-zadluzeni-domacnosti-za-devet-let-vzrostlo-osmkrat-14p-moje-penize.asp?c=A100312_140332_moje-penize_pf>.
6. *ČNB: Dluhy domácností v lednu zůstaly na 1,057 bilionu Kč* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://trhy.mesec.cz/zpravy/cnb-dluhy-domacnosti-v-lednu-zustaly-na-1-057-bilionu-kc/>>.

7. *Dluhy domácností rostou, firmy ale šetří* [online]. Praha : Česká televize, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/114094-dluhy-domacnosti-rostou-firmy-ale-setri/>>.
8. *Domácnosti se dál zadlužují, za loňský rok o 73 miliard* [online]. Praha : Borgis, a. s., 2011 [cit. 24. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/223824-domacnosti-se-dal-zadluzuji-za-lonsky-rok-o-73-miliard.html>>.
9. DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.
10. *Fincentrum Hypoindex* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/hypoindex-vyvoj/>>.
11. *Charakteristika okresu Příbram* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pribram>.
12. *Jak probíhá vymáhání dluhu* [online]. Praha : MF Dnes, 2005 [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/fi_blind.asp?r=fi_blind&c=A050228_104427_fi_blind_vra>.
13. KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.
14. MAŠEK, F. *Co si k vám vymahači dluhů nemůžou dovolit* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/70113-co-si-k-vam-vymahaci-dluhu-nemuzou-dovolit>>.
15. *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.
16. *Mimosoudní řešení sporů* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/mimosoudni-reseni-sporu-opu/1000818/51600/>>.

17. *Oddlužovací společnosti situaci ještě zhorší, varují Člověk v tísní a bankovní asociace* [online]. Praha : Economia, a. s., 2010 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://finweb.ihned.cz/c1-44900590-oddruzovaci-spolecnosti-situaci-jeste-zhorsivaruji-clovek-v-tisni-a-bankovni-asociace>>.
18. OSVAAG, M. *Registr dlužníků: černý puntík na několik let* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/18855-registr-dluzniku-cerny-puntik-na-nekolik-let>>.
19. PAVELKA, R. *Bankovní systém a systém bank* [online]. 2006 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecorp.euweb.cz/banks.html>>.
20. *Podíl nesplácených úvěrů domácností vzrostl* [online]. Praha : Borgis, a. s., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/218746-podil-nesplacenyh-uveru-domacnosti-vzrostl.html>>.
21. POLOLÁNÍK, L. *RPSN jako hlavní ukazatel úvěru* [online]. Brno : Finance media, a. s., 2008 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance-media.cz/kontakty/>>.
22. *Příbram* [online]. Příbram : Město Příbram, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/>>.
23. *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.
24. SOVOVÁ, E. *Zkoušeli jsme žádat o úvěr, banky si nás pořádně prokleply* [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/zkouseli-jme-zadat-o-uver-banky-si-nas-poradne-prokleply-pm5-/viteze.asp?c=A110324_111004_viteze_sov>.
25. *Stanovisko Sdružení SOLUS k neseriózním nabídkám oddlužovacích agentur* [online]. Praha : Solus, 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<https://www.solus.cz/informace-o-oddruzovacich-spolecnostech/>>.
26. SVAČINA, L. *Hypindex leden 2011: Pokles sazeb se téměř zastavil* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/hypindex-leden-2011-pokles-sazeb-se-temer-zastavil/>>.
27. *Úrokové sazby* [online]. Praha : Metropolitní spořitelní družstvo, 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.metunion.eu/obcan/vkladove-ucty/urokove-sazby>>.

28. ZÁMEČNÍK, P. *Zadlužování domácností: Zvykejme si!* [online]. Praha : Internet Info, s.r.o., 2006 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/zadluzovani-domacnosti-zvykejme-si/>>.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – „Dluhy českých domácností“	34
Graf 2 – „Obava respondentů se splácením dluhů v budoucnosti“	35
Graf 3 – „Podíl úvěrů na bydlení na celkových úvěrech obyvatelstvu a podíl hypotečních úvěrů na úvěrech na bydlení (v %)“	37
Graf 4 – „Vývoj jednotlivých typů úvěrů obyvatelstvu (v mil. Kč)“	38
Graf 5 – „Tempo poklesu/nárůstu úrokových sazeb“	40
Graf 6 – „Průměrné roční úrokové sazby hypoték“	41
Graf 7 – „Věk respondentů“	43
Graf 8 – „Pohlaví respondentů“	43
Graf 9 – „Bydliště respondentů“	44
Graf 10 – „Vzdělání respondentů“	44
Graf 11 – „Názor na současnou míru zadluženosti“	45
Graf 12 – „Zkratka RPSN“	45
Graf 13 – „Řešení situace při ztrátě zaměstnání“	46
Graf 14 – „Úvěry, které respondenti v současné době splácí“	47
Graf 15 – „Ochota respondentů vzít si úvěr od nebankovních subjektů“	48
Graf 16 – „Finanční zajištění domácnosti“	49
Graf 17 – „Řešení platební neschopnosti“	49

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA Č. 1 – VZOR DOTAZNÍKU

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentkou 3. ročníku Vysoké školy evropských a regionálních studií, a tímto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění tohoto dotazníku, který je anonymní a bude sloužit pouze jako podklad k mé bakalářské práci na téma *Vývoj zadluženosti obyvatel v České republice*.

Předem děkuji za vyplnění.

Martina Čejdíková

(Tento dotazník vyplňujte zakroužkováním správné odpovědi.)

1. Věk:
  - a) 18 - 30
  - b) 31 – 50
  - c) 50 a více
2. Pohlaví
  - a) žena
  - b) muž
3. Bydlíte:
  - a) na Příbramsku
  - b) jinde - .....
4. Vaše vzdělání je:
  - a) Základní
  - b) Střední odborné s výučním listem
  - c) Středoškolské s maturitní zkouškou
  - d) Vysokoškolské
5. Jaký je Váš názor na současnou míru zadluženosti obyvatel ČR?
  - a) Velmi nízká
  - b) Spíše nízká
  - c) Odpovídající, tak akorát
  - d) Spíše vysoká
  - e) Velmi vysoká
  - f) Nevím

6. Co to je RPSN?
  - a) .....
  - b) Nevím
7. Jak byste řešili, kdybyste v brzké době přišli o zaměstnání?
  - a) Mám naspořené peníze
  - b) Vzala bych si půjčku
  - c) Nevím
  - d) Jiné - .....
8. Splácí v současnosti Vaše domácnost hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr, peněžní půjčku anebo finanční leasing?
  - a) Hypoteční úvěr
  - b) Spotřebitelský úvěr
  - c) Peněžní půjčku
  - d) Finanční leasing
  - e) Nic
9. Byli byste ochotni, vzít si půjčku od nebankovních subjektů?
  - a) Ano
  - b) Ne
  - c) Nedokážu to posoudit
10. Řekl(a) byste, že Vaše domácnost je poměrně dobře finančně zajištěna?
  - a) Určitě ano
  - b) Spíše ano
  - c) Spíše ne
  - d) Určitě ne
11. Jak byste řešili splácení půjčky, ocitnete-li se v platební neschopnosti?
  - a) Pomoc od oddlužovací společnosti
  - b) Jinak .....
  - c) Nepřemýšlel(a) jsem o tom

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL ČR

Autor práce: Martina Čejdíková

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ČEJDÍKOVÁ, M. *Vývoj zadluženosti obyvatel ČR : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 59 s.
Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: Exekuce, nebankovní zprostředkovatelé, úrok, úvěry, zadluženost.

Bakalářská práce se zabývá vývojem zadluženosti obyvatel v České republice. Hlavním cílem práce je analýza zadluženosti obyvatel České republiky. Práce je rozdělena do dvou částí, kdy první část, a to teoretická, se věnuje charakteru současných úvěrových operací a základním činnostem bank při poskytování úvěrů. Banky nabízejí širokou škálu úvěrových služeb, ať už se jedná o úvěry či půjčky krátkodobého, střednědobého a dlouhodobého charakteru. Druhá, praktická, část práce zkoumá příčiny a důsledky zadlužování České republiky jako celku a dále se zaměřuje pouze na obyvatele okresu Příbram. Je zde proveden rozbor zadluženosti obyvatel na Příbramsku pomocí dotazníkového šetření. Práce se zajímá také o možnosti snižování zadlužení obyvatel a rozebírání nástrojů vedoucí k zadlužení obyvatelstva.

ABSTRACT

ČEJDÍKOVÁ, M. *Development of indebtedness of the Czech Republic inhabitants : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 59 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: Debt, execution, non-bank intermediaries, interest, loans.

The bachelor thesis is focused on development of the indebtedness of population in the Czech Republic. The main goal is to analyze the indebtedness of Czech inhabitants. The thesis is divided into two parts. The first, theoretical, part is devoted to the character of current credit operations and basic activities of banks when giving a credit. Banks offer a wide range of credit services, both short-term, medium and long-term credits and loans. The second, practical, part of the thesis examines causes and consequences of indebtedness of the Czech Republic as a whole; and then deals with residents of Příbram district only. In this part of the thesis is analyzed indebtedness of population of Příbram district through a questionnaire survey. The thesis also deals with possibilities of reducing indebtedness of residents, and analysing of elements leading to the public debt.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 ÚVĚROVÉ OPERACE	10
2.1 NÁVRATNOST A VÝNOSNOST ÚVĚRŮ	10
2.2 REGISTR DLUŽNÍKŮ	11
3 FORMY POSKYTOVANÝCH ÚVĚRŮ A PŮJČEK	14
3.1 ÚVĚRY	15
3.1.1 <i>Krátkodobé úvěry</i>	15
3.1.1.1 Kontokorentní úvěr	15
3.1.1.2 Eskontní úvěr	16
3.1.1.3 Akceptační úvěr	16
3.1.1.4 Avalový úvěr	17
3.1.2 <i>Střednědobé a dlouhodobé úvěry</i>	17
3.1.2.1 Úvěr ze stavebního spoření	18
3.1.2.2 Investiční úvěry	18
3.1.2.3 Hypoteční úvěry	18
3.1.2.4 Spotřebitelské úvěry	19
3.1.2.5 Emisní půjčky	20
4 ÚVĚROVÝ PROCES	21
4.1 ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ ÚVĚRU	21
4.2 ÚVĚROVÁ ANALÝZA, ZAJIŠTĚNÍ ÚVĚRU	22
4.3 UZAVŘENÍ ÚVĚROVÉ SMLOUVY	22
4.4 KONTROLA DODRŽOVÁNÍ PODMÍNEK ÚVĚROVÉ SMLOUVY	23
4.5 VÝVOJ NESPLÁCENÝCH ÚVĚRŮ V ČESKÉ REPUBLICE	24
4.6 ŘEŠENÍ NESPLÁCENÝCH ÚVĚRŮ	25
5 POSTUPY VYMÁHÁNÍ DLUHŮ	26
5.1 ROZHODČÍ ŘÍZENÍ	26

5.1.1	<i>Rozhodčí smlouva</i>	27
5.1.2	<i>Rozhodčí řízení</i>	28
5.1.3	<i>Rozhodčí soudy</i>	29
5.2	EXEKUČNÍ ŘÍZENÍ.....	30
5.2.1	<i>Průběh exekučního řízení</i>	30
6	VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL V ČR.....	32
6.1	VÝZKUM ZADLUŽENOSTI DOMÁCNOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICE	33
6.2	DŮSLEDKY A PŘÍČINY ZADLUŽENOSTI.....	35
6.3	HYPOTEČNÍ ÚVĚRY A ÚVĚRY NA BYDLENÍ.....	36
6.4	OSTATNÍ TYPY ÚVĚRŮ	38
6.5	PŮJČKY OD NEBANKOVNÍCH ZPROSTŘEDKOVATELŮ	39
6.6	ÚROKOVÉ SAZBY	39
7	VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL NA PŘÍBRAMSKU	42
	ZÁVĚR.....	50
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
	SEZNAM GRAFŮ	57
	PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Problematika zadluženosti českých domácností se dotýká každého z nás. Jen minimum lidí se těmto problémům vyhne. Ke zlomu zadluženosti v České republice došlo až na počátku nového tisíciletí, tedy přibližně v polovině roku 2000. Příčiny růstu zadluženosti lze hledat především ve snížení úrokových sazeb. V roce 1999 úrokové sazby poklesly pod patnáctiletý průměr a stále se snižují až do současných dnů. Na rychle rostoucím trhu se zvyšovala konkurence mezi jednotlivými poskytovateli, kteří se předháněli v nabídce úvěrů. Značná část spotřebitelů jejich nabídku přijala, zejména v předvánočním období, a postupně si zvykla žít „na dluh“. Život na dluh bere skoro každý jako součást života. Českým rodinám hrozí zadlužení především kvůli spotřebitelským úvěrům. Spotřebitelské úvěry sice netvoří podstatnou část celkového zadlužení domácností, ale lidé nejsou schopni na potřebné vybavení naspóřit, načež se zavážou splácet úvěr s roční procentní sazbou nákladů ve výši desítek procent.

Rekordní spotřeba českých domácností se stala hlavním tahounem ekonomického růstu v ČR. Značná část nákupů realizovaných českými domácnostmi se realizovala a realizuje na dluh. To je na jedné straně příznakem, že Češi se svými nákupními návyky přibližují standardním tržním ekonomikám, ale na druhé straně to představuje hrozbu. Hlavní obava vyplývá z prudších nárůstů zvyšování zadluženosti obyvatel ČR. Už od roku 2000 vzrostla zadluženost osmkrát.

Od roku 2001 používají věřitelé velice silný nástroj na vymáhání dluhu – exekuci. Do té doby se o půjčené peníze museli složitě soudit, a pokud dlužník z jakéhokoliv důvodu přestal splácet, větší problém měl věřitel. Až exekuce umožnila rychlejší a efektivnější vymáhání nesplácených dluhů.

Jedním z problémů jsou také nebankovní úvěry. Domácnosti, které jsou v registru dlužníků, nemají právo získat úvěr od banky. Stále více a více se zde objevují instituce, které „poskytnou úvěr každému“. Tyto úvěry mají mnohem větší úrok než úvěry poskytované bankami. Na trhu práce se začaly objevovat i tzv. oddlužovací společnosti. Tyto firmy nabízejí pomoc dlužníkům, uzavírají s nimi smlouvy, kde se lidé zavážou k tomu, že dlužné částky budou posílat přímo té společnosti a nikoli svému věřiteli (např. bance) jako doposud. Oddlužovací agentura za to vybírá poplatek, obvykle se jedná o 15 – 30 % z dlužné částky. Nikde ale není zaručen úspěch oddlužení, většinou to dopadá neúspěšně.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bakalářská práce s názvem *Vývoj zadluženosti obyvatel České republiky* se zabývá současným problémem stále rostoucí zadluženosti domácností. Cílem práce je analýza zadluženosti obyvatel České republiky jako celku. Je proveden rozbor zadluženosti obyvatel na Příbramsku pomocí dotazníkového šetření. Práce se zajímá také o možnosti snižování zadlužení obyvatel a rozebírání nástrojů vedoucí k zadlužení obyvatelstva.

Práce se člení do šesti kapitol. První kapitoly práce se věnují charakteru současných úvěrových operací. Mezi základní činnosti banky patří poskytování úvěru. Banky nabízejí širokou škálu úvěrových služeb, ať už se jedná o úvěry či půjčky krátkodobého, střednědobého a dlouhodobého charakteru. Těm se věnuje třetí kapitola s názvem *Formy poskytovaných úvěrů a půjček*. V rámci poskytování úvěrových služeb probíhá vždy úvěrový proces, který je rozepsán v následující kapitole. Další kapitola charakterizuje postupy při vymáhání dluhu. Tato část je členěna na podkapitoly, které se zabývají soudním a mimosoudním vymáháním. Dále charakterizuje exekuční a rozhodčí řízení. Vystihuje se zde termín exekuce, co to je, a kdo za ní zodpovídá. Tato kapitola nastiňuje průběh exekuce a její zahájení. Také charakterizuje základní výhody rozhodčího řízení a zásady, kterými se řídí rozhodčí řízení.

Druhá, již praktická, část práce zkoumá příčiny a důsledky zadlužování České republiky jako celku a dále se zaměřuje pouze na obyvatele okresu Příbram. Bylo zde provedeno dotazníkové šetření, které se zabývalo zadlužeností obyvatel a jejich názory na tuto problematiku. Osloveno bylo 233 respondentů v období leden – únor 2011, z toho se vrátilo 200 (86 %) vyplněných dotazníků. V dotazníku bylo 11 otázek, z toho první čtyři zjišťovaly identifikaci respondentů, jejich věk, pohlaví, bydliště a vzdělání. Další otázky zjišťovaly názor na současnou míru zadluženosti, jak by respondenti řešili situaci, kdyby v brzké době přišli o zaměstnání. Dále šetření zkoumalo, kterými úvěry jsou zadluženi a zda vědí, co znamená zkratka RPSN. Poslední otázky zkoumaly, zda by byli respondenti někdy ochotni vzít si úvěr či půjčku od nebankovních subjektů, jejich názor na finanční zabezpečení vlastní domácnosti a jak by řešili splácení půjčky, ocitnou-li se v platební neschopnosti (blíže viz příloha).

Stěžejními zdroji v práci jsou statistiky Českého statistického úřadu.

2 ÚVĚROVÉ OPERACE

K základním činnostem, kterým se obchodní banka věnuje, patří poskytování úvěrů. „Banky slouží také jako užitečná místa pro bezpečné uložení peněz.“¹ „Bankéři působí jako rádci mezi produkty či službami a pomáhají zákazníkům vyhodnocovat jejich finanční potřeby.“² Banky nabízejí širokou paletu úvěrových služeb. „Zodpovědnost, s níž banky přistupují k přípravě těchto obchodů, výrazně ovlivňuje jejich celkovou obchodní úspěšnost.“³

„U komerčních bank tvoří úvěry rozhodující část aktiv; jsou relativně málo likvidní a současně poměrně rizikovou částí aktiv, zato však přináší vyšší výnosy. Úrokové platby jsou základním zdrojem příjmů komerčních bank. Likviditě a riziku úvěrů, stejně jako době splatnosti odpovídá i výše úrokových sazeb, za které banky poskytují úvěry.“⁴

2.1 Návratnost a výnosnost úvěrů

Základními principy úvěrových obchodů je návratnost a výnosnost úvěrů. Každý poskytnutý úvěr musí splňovat pro obchodní banku tato dvě základní kritéria. Návratnost úvěrů znamená schopnost dlužníka splatit úvěr ve sjednané lhůtě a výnosnost úvěrů je spojena s vyšší úrokového výnosu z poskytnutého úvěru.

Banka poskytující úvěry, vystupuje v aktivní roli hostitele. „Při stanovení úvěrové politiky vychází ze dvou zásad. Zásada návratnosti úvěru, která je spojena se schopností dlužníka splatit poskytnutý úvěr ve stanovené lhůtě. Zásada výnosnosti úvěru, která je spojena s vyšší úrokového výnosu z poskytnutého úvěru.“⁵

Než banka poskytne klientovi úvěr, zjišťuje jeho návratnost, a to tím, že si prověřuje bonitu klienta. Ve většině případů chce banka také od klienta určité záruky, a to např. zástavy nemovitostí, ručitele apod.

Banky při poskytování úvěrů používají standardně dva druhy úrokových sazeb, a to pevnou a pohyblivou úrokovou sazbu. „Pevná úroková sazba představuje pro klienta jistotu, že úroková sazba platná v den založení nebo obnovy účtu se po smluvní

---

¹ BOLLES, A. *Practical Banking*. 1. vyd. New York : Ayer Publishing, 1884. s. 6.

² DILLEY, D. *Essentials of Banking*. 1. vyd. Canada : John Wiley and Sons, 2008. s. 7.

³ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 187.

⁴ POLOUČEK, S., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. s. 367.

⁵ PAVELKA, R. *Bankovní systém a systém bank* [online]. 2006 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecorp.euweb.cz/banks.html>>.

dobu vkladu nezmění.“⁶ Pohyblivá úroková míra se většinou odvozuje od mezibankovní sazby vyhlášené Českou národní bankou.

K dalším základním pojmům při poskytování údajů patří RPSN. Tato zkratka uvádí roční procentní sazbu nákladů. „Udává náklady na úvěr po započítání všech poplatků a úroků v ročním vyjádření v procentech z půjčených peněz.“⁷ „Může se jednat o náklady:“⁸

- poplatky vztahující se k posouzení žádosti o úvěr,
- poplatky za uzavření smlouvy,
- poplatky za správu úvěru,
- poplatky za vedení účtu,
- poplatky vážící se k převodu peněžních prostředků,
- první navýšená splátka (ne zcela správně nazývaná akontace),
- pojištění schopnosti splácet apod.

2.2 Registr dlužníků

Registr dlužníků je databáze, která eviduje jak fyzické, tak i právnické osoby, které včas nesplácí své smluvní závazky. „Informace o tom, že člověk měl nějaké smluvní závazky a nedokázal je včas splatit, z registru zmizí až po třech letech. Podle podmínek sdružení stačí k zařazení do registru zdržení splátek o více než 30 dnů.“⁹

„Druhy registrů, do kterých se může dlužník dostat:“¹⁰

- **Centrální registr úvěrů** je provozovaný Českou národní bankou a eviduje aktuální údaje o právnických a fyzických osobách. Je to souhrn informací o finančních závazcích a historii.
- **Bankovní registr klientských informací** eviduje fyzické osoby, jejich údaje o půjčkách, tedy o dlužících klientů zadávají do bankovního registru všechny banky. Informace se vymazávají po čtyřech letech. Údaje o finančním zdraví klientů jsou

---

⁶ *Úrokové sazby* [online]. Praha : Metropolitní spořitelní družstvo, 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.metunion.eu/obcan/vkladove-ucty/urokove-sazby>>.

⁷ ZÁMEČNÍK, P. *Zadlužování domácností: Zvykejme si!* [online]. Praha : Internet Info, s.r.o., 2006 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/zadluzovani-domacnosti-zvykejme-si/>>.

⁸ POLOLÁNÍK, L. *RPSN jako hlavní ukazatel úvěru* [online]. Brno : Finance media, a. s., 2008 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance-media.cz/kontakty/>>.

⁹ OSVAAG, M. *Registr dlužníků: černý puntík na několik let* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/18855-registr-dluzniku-cerny-puntik-na-nekolik-let>>.

¹⁰ OSVAAG, M. *Registr dlužníků: černý puntík na několik let* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/18855-registr-dluzniku-cerny-puntik-na-nekolik-let>>.

pro banky jedním z důležitých kritérií při rozhodování o poskytnutí hypotéky či úvěru.

- **SOLUS** – Eviduje podnikatelské subjekty s IČ a fyzické osoby s RČ. Jde o negativní rejstřík, tedy databázi těch, jejichž platební morálka byla či je špatná.
- **Nebankovní registr klientských informací** sdružující společnosti v oblasti leasingu a splátkového prodeje. Informace o závazcích, včasnosti jejich plnění a zajištění jsou v databázi ještě čtyři roky od ukončení smluvního vztahu s členem registru.
- **BPX.cz** – internetová databáze pohledávek.
- **Centrální registr dlužníků** – „Je informační systém, který umožňuje vyhledávat nesplacené závazky ekonomických subjektů registrovaných v České republice s napojením na registry EU, USA a dalších zemí. Centrální registr dlužníků zahrnuje informace o neplatičích, pozitivní a negativní informace o klientech bankovního i nebankovního charakteru.“¹¹

„Základními databázemi dlužníků jsou bankovní registr klientských informací (BRKI) a nebankovní registr klientských informací (NRKI), které v provozu udržuje společnost Czech Credit Bureau. Oba registry shromažďují pozitivní informace (informace o spláceném úvěru) i negativní (klient je v delším prodlení se splátkami).

Databázi bankovního úvěrového registru vede od roku 2002 společnost Czech Banking Credit Bureau. Využívají ji pouze banky, do registru je jich zapojeno zhruba 30. Databázi nebankovního úvěrového registru vede od roku 2004 sdružení Leasing & Loan Credit Bureau. Do databáze přispívá více než 20 leasingových a splátkových společností. Oba registry uchovávají veškeré údaje po dobu čtyř let po skončení smluvního vztahu.

Do registrů zasílají banky i nebankovní společnosti informace o všech úvěrech (spotřebitelských, hypotečních, od stavebních spořitelen, leasingu) včetně kontokorentů na běžných účtech i kreditních kartách. Součástí informací o klientovi jsou jeho identifikační a kontaktní údaje. Informace o závazku obsahuje původní výši úvěru, datum jeho vzniku, současný zůstatek, výši splátky, termín splatnosti, počet splátek do splatnosti i po splatnosti a sumu splátek po splatnosti. Veškeré údaje v registrech aktualizují finanční společnosti jednou za měsíc. Do bankovního či nebankovního

---

¹¹ *Centrální registr dlužníků* [online]. Praha : CERD, a. s., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.dluznik.cz/>>.

registru se může dostat i informace o zpožděné splátce, byť jen o pár dní. Roli v tom hraje doba, kdy ke zpoždění došlo. Pokud se splátka neuhradí do konce měsíce, kdy společnost aktualizuje záznamy v registrech, objeví se informace o neuhrazené splátce v záznamu dlužníka. Pokud se však splátka opozdí v průběhu měsíce a do jeho konce bude uhrazena, pak informace o opožděné splátce do registru neodejde. Může se také stát, že se dlužník dostane do situace, kdy bude potřebovat odložit splátky. I tato informace se dostane do registru v rámci pravidelné měsíční aktualizace údajů. Odklad splátek však není vnímán jako negativní faktor pro hodnocení klienta.

Třetí nejvýznamnější sdružení na ochranu leasingu a úvěru spotřebitelům (SOLUS) spravuje největší negativní databázi od roku 1999. Tvoří ji dva registry – fyzických osob a fyzických osob podnikatelů a právnických osob. Registry shromažďují informace o klientech, kteří se dostali do problémů se splácením svých závazků u některého ze členů SOLUS. V současné době má téměř tři desítky členů jak z řad bank, stavebních spořitelen, leasingových společností, tak i mobilních operátorů. Nechybí zde ani poskytovatel elektrické energie a velkoobchodní prodejci. Informace z registru jsou vymazány po třech letech od úhrady dluhu. V registru dlužníků SOLUS se však může ocitnout osoba, aniž by měla nějaký úvěr. Stačí být po určitou dobu v prodlení s úhradami faktur mobilním operátorům či dodavatelům elektrické energie.

Banky si mohou vyměňovat tyto informace bez poskytnutí souhlasu dlužníka. Povoluje jim to Zákon o bankách. Ovšem do registrů se zasílají i informace od nebankovních institucí a s těmito společnostmi si mohou informace vyměňovat pouze s vaším souhlasem. Souhlas se zpracováním osobních údajů používáme pro dotaz do Nebankovního registru klientských informací. Zároveň nebankovní společnosti, uživatelé registrů, musí od dlužníka získat souhlas se zpracováním osobních údajů. Tento souhlas bývá součástí žádosti o úvěr. Podpisem žádosti souhlas uděluje.¹²

---

¹² BUŘÍNKOVÁ, B. *Dluhy neutajíte. Podívejte se, kdo je na vás prozradí* [online]. Praha : Mafra, a. s., 2010 [cit. 14. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/dluhy-neutajite-podivejte-se-kdo-je-na-vas-prozradi-fxi-/uver.asp?c=A100921_160230_uver_bab>.

3 FORMY POSKYTOVANÝCH ÚVĚRŮ A PŮJČEK

Smlouva o půjčce a smlouva o úvěru se od sebe do určité míry liší. „Občanský zákoník upravuje smluvní závazkový vztah smlouvou o půjčce (§ 657 a § 658).“¹³ „Podle těchto ustanovení věřitel přenechává smlouvou o půjčce věci určené podle druhu, zejména peníze. Naopak dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu. Pokud jde o půjčku peněžitou, mohou si strany dohodnout úroky, ale není to nezbytné. Půjčku tedy lze sjednat i jako bezúročnou. Smlouva o půjčce se přitom řadí mezi takzvané reálné kontrakty. To znamená, že vzniká až v okamžiku, kdy dojde ke skutečnému plnění (například v okamžiku, kdy dlužník poskytne peníze věřiteli). Pokud by se strany dohodly na tom, že předmět půjčky věřitel dlužníkovi odevzdá později, pak bude mít taková smlouva povahu smlouvy o smlouvě budoucí.“¹⁴

„Obchodní zákoník upravuje smlouvu o úvěru (§ 497 až 507).“¹⁵ „Smlouvou o úvěru se věřitel zavazuje, že poskytne na požádání dlužníka v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky. Dlužník se zavazuje poskytnuté peníze věřiteli vrátit a zaplatit mu úroky. Na rozdíl od smlouvy o půjčce je smlouva o úvěru takzvaným konsensuálním kontraktem. Smlouva totiž vzniká dohodou stran, aniž by muselo dojít k předání předmětu smlouvy – poskytnutí peněz.“¹⁶

„Rozdíl oproti smlouvě o půjčce je fakt, že ze smlouvy o úvěru lze plnit ve prospěch dlužníka i třetím osobám. Věřitel tak může (pokud se na tom s dlužníkem dohodne) za dlužníka například uhradit fakturu, aniž by peníze předal dlužníkovi. To u půjčky nelze, předmět půjčky musí být poskytnut dlužníkovi nebo jeho zástupci.“¹⁷

---

¹³ *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.

¹⁴ KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.

¹⁵ *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.

¹⁶ KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.

¹⁷ KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s.r.o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.

„Hlavní rozdíly mezi půjčkou a úvěrem:“¹⁸

1. Smlouva o úvěru je tzv. konsenzuální. Smlouva může vzniknout bez ohledu na to, zda jsou peněžní prostředky skutečně poskytnuty.
2. Smlouva o půjčce je tzv. reálná. Ke vzniku smlouvy nemůže dojít bez přenechání věcí, které jsou předmětem půjčky.
3. Předmětem smlouvy o půjčce nemusí být pouze peněžní prostředky.

3.1 Úvěry

Podle doby splatnosti rozlišujeme úvěry na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Úvěry lze také rozlišovat podle toho, v jaké koruně jsou poskytovány na korunové a devizové. Korunové jsou poskytovány v Kč a devizové jsou poskytovány v zahraniční měně. Také je možné členit úvěry podle typu bankovních operací na účelový, kontokorentní, eskontní a hypotekární. Úvěry se také rozlišují podle teritoriálního použití na tuzemský a zahraniční.

3.1.1 Krátkodobé úvěry

„Toto jsou úvěry, kde se doba splatnosti pohybuje v řádech několik měsíců, maximálně do 1 roku.“¹⁹ „Splatnost úvěru, resp. doba trvání úvěru se většinou počítá od okamžiku zahájení čerpání. Jinak řečeno do splatnosti úvěru se počítá jak doba čerpání (může být postupné nebo jednorázové), tak doba splácení (platí totéž jako u čerpání úvěru). Cena krátkodobého úvěru (úroková sazba) je zpravidla nižší než u úvěru s delší splatností.“²⁰ K základním druhům patří úvěr kontokorentní, eskontní, akceptační a avalový.

3.1.1.1 Kontokorentní úvěr

„Kontokorentní úvěr je dnes ve vyspělých ekonomikách jedním z nejvýznamnějších krátkodobých bankovních úvěrů. Jde o úvěr poskytovaný na kontokorentním (běžném) účtu tak, že zůstatek může přecházet do debetu. Klient může čerpat úvěr zcela automaticky tím, že může platit ze svého účtu i v případě, kdy na něm nemá dostatečné prostředky.“²¹

---

¹⁸ *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.

¹⁹ ŠIMÁNKOVÁ, J., et al. *Jak na úvěry*. 1. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 51.

²⁰ ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. s. 35.

²¹ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 139.

Splatnost je krátkodobá, a to vyplývá z účelu použití úvěru i doby, na kterou je smlouva uzavírána, zpravidla 1 rok. „Je to nejdražší úvěr ze všech krátkodobých bankovních úvěrů, ale nabízí klientům určité nezanedbatelné výhody. Umožňuje čerpat úvěr pouze ve výši odpovídající aktuální potřebě a současně nezavazuje dlužníka pevným splátkovým kalendářem.“²² „Pro banku je výhodou relativně vysoká úroková sazba ve spojení s využitím principu sedliny. Nevýhody plynou z možného rizika nevyužití úvěrových zdrojů v případě nečerpání předpokládané výše úvěru, jsou s ním spojeny i vyšší úroky na řízení likvidity.“²³

3.1.1.2 Eskontní úvěr

„Eskontní úvěr je jedním z klasických směnečných úvěrů, jeho význam v současnosti je však relativně malý. Eskontní úvěr je krátkodobý úvěr, který poskytuje banka prostřednictvím odkupu (eskontu) směnky před její splatností (dospělostí), přičemž si sráží úrok – diskont za dobu od eskontu do dne splatnosti směnky.“²⁴

Tento úvěr je levnější než úvěr kontokorentní. A to proto, že banka je při tomto typu úvěrování vzhledem k vlastnostem směnky vystavena nižšímu úvěrovému riziku. „Cena eskontního úvěru má dvě složky, z nichž jednou je diskontní sazba obchodní banky (ta je zpravidla vyšší než diskontní sazba centrální banky) a druhou tzv. eskontní provize, která je náhradou za výlohy spojené s poskytnutím eskontního úvěru.“²⁵

3.1.1.3 Akceptační úvěr

Akceptační úvěr je velmi starou formou úvěru, byl zejména v dřívějších dobách využívanou formou závazkových úvěrů. Je to druh závazkového úvěru, který byl nerozlučně spojen se směnkou. „Používá se v případě potřeby profinancovat část pohledávek plynoucích z obchodních vztahů s odběrateli, kdy např. někteří odběratelé požadují delší lhůty pro placení a nabízejí akceptaci směnky cizí či vystavení směnky vlastní.“²⁶

„Za poskytnutí akceptačního úvěru si banka účtuje akceptační provizi, která se velmi často stanovuje jako měsíční procentní sazba ze směnečné částky. Vzhledem k tomu, že v praxi dochází i k vlastnímu eskontu bankou akceptovaných směnek, je stanovována pro tyto případy netto-sazba z akceptační provize a diskontní sazby.

---

²² ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 192.

²³ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 141.

²⁴ DVOŘÁK, P. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 525.

²⁵ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 193.

²⁶ MEJSTRÍK, M., et al. *Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2008. s. 356.

Z hlediska prodávajícího spočívají příčiny využití akceptačního úvěru zejm. v tom, že si tímto způsobem zajišťuje řádné a včasné zaplacení směnky. Klientovi banky umožňují tyto produkty zvýšit jeho důvěryhodnost a tím dosáhnout výhodnějších podmínek ve sjednaném kontraktu (např. příznivější platební či cenové podmínky, získání obchodního úvěru, apod.) nebo zvýšit kvalitu jeho závazku.²⁷

3.1.1.4 Avalový úvěr

Avalový úvěr je úvěrem závazkového typu. Tento úvěr bývá často označován jako úvěr ručitelský, protože termín „avalový úvěr“ pochází ze směnečného práva, kde se doložkou „per aval“ zavazuje ručitel za některého ze směnečných dlužníků.

„Princip a využití avalového úvěru jsou velmi podobné jako u akceptačního úvěru, pouze s tím rozdílem, že banka uděluje na směnku aval, nikoli akcept. Za poskytnutý avalový úvěr účtuje banka příjemci úvěru avalovou provizi. Je stanovena jako procentní sazba z částky, za kterou se banka zaručuje.“²⁸

3.1.2 Střednědobé a dlouhodobé úvěry

Střednědobé úvěry mají dobu splatnosti od jednoho roku, avšak nejdéle do pěti let. „Střednědobého úvěru je možno využít zejména jako finančního krytí investičních akcí. Velmi oblíbený je jako rozvojový úvěr. Velmi využívaný je rovněž v procesu transformace našeho hospodářství, a to jak v rámci malé, tak velké privatizace. Obchodní banky tímto úvěrem reagují na potřeby podnikatelských subjektů a doplňují tak škálu krátkodobých, převážně provozních úvěrů. Cena střednědobého úvěru je většinou vyšší než u krátkodobého, i když některé obchodní banky mohou určité střednědobé úvěry úrokově zvýhodnit.“²⁹

Dlouhodobé úvěry, jsou takové, jejichž minimální doba splatnosti nepřekročí hranici pěti let. „Dlouhodobé úvěry představují pro banky nejrizikovější obchody, a proto jsou poskytovány velmi obezřetně a za velmi přísných podmínek, které musí dlužník splatit. Rizikovosti těchto úvěrů odpovídá i úroková sazba.“³⁰ Dlouhodobé bankovní úvěry mohou mít stejné formy jako úvěry krátkodobé, tj. může existovat dlouhodobý kontokorentní úvěr, účelový, směnečný a podobné úvěry. „Pro tuto oblast

---

²⁷ DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 544.

²⁸ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 146.

²⁹ ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. s. 35.

³⁰ ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. s. 36.

úvěrování však byly vyvinuty speciální úvěrové formy, které zohledňují tu okolnost, že věřitel je při dlouhodobějším úvěrování vystaven vyšší míře rizika.³¹

K základním druhům patří úvěr ze stavebního spoření, investiční, hypoteční, spotřebitelský a emisní půjčky.

3.1.2.1 Úvěr ze stavebního spoření

„Princip stavebního spoření spočívá, v tom, že účastníci stavebního spoření spoří po jistou dobu a po splnění určitých podmínek získávají zpět nejen své úspory, ale i nárok na poskytnutí účelového stavebního úvěru.“³²

Průběh stavebního spoření můžeme rozdělit do tří fází. První fáze je spoření, druhá fáze je přidělení úvěru a poslední fáze je splácení úvěru. „Na počátku fáze spoření je uzavření smlouvy o stavebním spoření. Pro získání nároku na poskytnutí úvěru musí účastník k rozhodnému dni splnit určité podmínky.“³³ Jedná se o minimální dobu spoření, minimální výši naspořené částky, minimální (resp. cílovou) výši tzv. hodnotícího čísla, které bere v úvahu délku a výši spořených částek.

„Splní-li účastník stavebního spoření uvedené podmínky, má nárok na čerpání úvěru, nicméně musí prokázat schopnost splatit úvěr, popř. poskytnout i spořitelnou požadované zajištění. Úvěr může být použit pouze na bytové potřeby, které vymezuje zákon. Splácení úvěru probíhá podle sjednaného splátkové kalendáře.“³⁴

3.1.2.2 Investiční úvěry

Banky poskytují investiční úvěry k financování investičních potřeb klienta. „Je to úvěr na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku.“³⁵ Banky tento úvěr poskytují zpravidla jako úvěr střednědobý a dlouhodobý.

3.1.2.3 Hypoteční úvěry

„Hypoteční úvěr je úvěr, který je poskytnut na investice do nemovitosti na území ČR nebo na její výstavbu či pořízení a jehož splácení včetně příslušenství je zajištěno zástavním právem k této, i rozestavěné, nebo jiné nemovitosti na území ČR.“³⁶

---

³¹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 199.

³² REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 154.

³³ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 154.

³⁴ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 154.

³⁵ KUPIELKOVÁ, I. *Slovník základních pojmů z bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 1998. s. 43.

³⁶ ŠIMÁNKOVÁ, J., et al. *Jak na úvěry*. 1. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 98.

„Tomuto typu úvěrových obchodů se věnují především specializované hypoteční banky, ale poskytují ho i obchodní banky a spořitelny. Doba splatnosti se u hypotečních úvěrů pohybuje v rozmezí 5 až 30 let, nejčastěji však 10 až 20 let. Hypoteční úvěr je jednou z nejstarších forem úvěru. Obvykle byl poskytován jako úvěr účelový na koupi nemovitosti, financování rekonstrukcí oprav a modernizací nemovitostí, na výstavbu, nebo na vypořádání spoluvlastnických a dědických nároků týkajících se nemovitosti.“³⁷ V posledních letech řada bank poskytuje hypoteční úvěr i ve formě tzv. americké hypotéky, tj. jako neúčelový úvěr zajištěný nemovitostí.

„Hypoteční úvěry mohou být čerpány jednorázově či postupně, přičemž u jednotlivých případů se způsob odvíjí od účelu, na jaký je úvěr poskytován. Jednorázové čerpání se používá v případech, kdy je z úvěru financována koupě již existujícího objektu (např. nemovitosti), nebo pokud je hypoteční úvěr použit na splácení jiného, dříve poskytnutého úvěru. Postupné čerpání hypotečního úvěru se naproti tomu sjednává tehdy, pokud je z úvěru financována výstavba či rekonstrukce nemovitosti. Úvěr je v tomto případě poskytován postupně na úhradu nákladů spojených s výstavbou či rekonstrukcí.“³⁸ Pokud financovaná nemovitost současně slouží jako zástava za poskytnutý úvěr, musí se potom splnit to, že po celou dobu výše poskytovaného úvěru nepřesáhne zastavitelnou hodnotu nemovitosti.

3.1.2.4 Spotřebitelské úvěry

Spotřebitelské úvěry jsou poskytované fyzickým osobám, neboli spotřebitelům, na nepodnikatelské účely. Spotřebitelské úvěry lze rozdělit z hlediska účelu na účelové a neúčelové. Uvedením účelu je úrok nižší. Pokud spotřebitel účel neuvede, tak je úvěr rychleji vyřízen. „Z hlediska zajištění se spotřebitelské úvěry vyskytují jako nezajištěné, u nichž není sjednán žádný zajišťovací nástroj. Jde většinou o menší úvěry, nebo úvěry poskytované velmi bonitním osobám a zajištěné spotřebitelské úvěry, u kterých je splácení zajištěno některým z nástrojů zajištění úvěru, často se v praxi setkáváme s ručením jiné osoby. Do této skupiny můžeme zařadit i hypoteční úvěry poskytované na jiný účel nežli financování bydlení. Na ty se potom vztahují plně podmínky dané zákonem o spotřebitelském úvěru.“³⁹

„Za poskytnutí akceptačního úvěru si banka účtuje akceptační provizi, která se velmi často stanovuje jako měsíční procentní sazba provize, která se velmi často

---

³⁷ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 202.

³⁸ DVOŘÁK, P. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 530.

³⁹ DVOŘÁK, P. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 538.

stanovuje jako měsíční procentní sazba za směnečné částky.“⁴⁰ Jednoznačnou a největší výhodou spotřebitelského úvěru je okamžité uspokojení současných potřeb bez nutnosti dlouhodobě spořit. Jde tedy o rozdělení jednorázové platby na několik menších částí. Tento úvěr má i své nevýhody a to, že se musí splácet půjčená částka i s úrokem, musí se prokázat pravidelný příjem a jeho výše, vyřízení trvá delší dobu a někdy se musí sehnat i ručitel nebo se zaručit jiným majetkem.

3.1.2.5 Emisní půjčky

„Emisní půjčka je listinným úvěrem. Dlužník vystavuje dluhopis na úvěrovou částku a úrok a předává ho věřiteli proti obdržení úvěrové částky. Dluhopis je tedy vlastně alternativou úvěrové smlouvy.“⁴¹

„Dluhopis je cenný papír, ve kterém se emitent zavazuje splatit přijatý úvěrový obnos a vyplácí úroky ve stanovených termínech. Obsahuje tyto náležitosti: označení, že jde o dlužní papír, jméno dlužníka, výši jmenovité hodnoty dluhopisu, údaj o splatnosti, údaj o výši a termínech splatností úroku, datum a místo vydání dluhopisu, číslo a sérii dluhopisu.“⁴²

---

⁴⁰ DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 530.

⁴¹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Euress, 2010. s. 199.

⁴² ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 199.

4 ÚVĚROVÝ PROCES

„Úvěrové obchody zakládají relativně dlouhodobé vztahy mezi bankou a klientem (úvěrovým dlužníkem), tj. vztahy začínající žádostí klienta o poskytnutí úvěru a končící a jeho splacením. Vžilo se pro ně označení úvěrový proces.“⁴³

Úvěrový proces vyjadřuje vývoj každého jednotlivého úvěrového případu, můžeme jej rozdělit do pěti etap: žádost o poskytnutí úvěru, úvěrová analýza (zkouška úvěrové způsobilosti dlužníka), uzavření úvěrové smlouvy a uvolnění čerpání úvěru, kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy a úvěrové operace končící splacením úvěru a úroku, po kterém následuje uvolnění záruk.

4.1 Žádost o poskytnutí úvěru

První kontakt mezi bankou a zákazníkem má zpravidla podobu úvodní schůzky, na níž si obě strany vyjasňují své potřeby, cíle a podmínky. Předmětem jednání bývá v zásadě výše úvěru, jeho druh a účel, předpokládané čerpání a splácení úvěru a nabízené, resp. požadované úvěrové záruky. „Smlouva o úvěru vyžaduje vedle určení měny.“⁴⁴ Výsledkem kladného jednání je pak podání oficiální písemné žádosti klienta o poskytnutí úvěru (zpravidla se jedná o vyplnění bankou vytvořené formuláře), doplněné o další bankou vyžádané informační podklady a přílohy, které informace obsažené ve formuláři žádosti dokládají a doplňují.⁴⁵

Formulář žádosti o poskytnutí úvěru by měl obsahovat následující podstatné údaje: základní identifikaci klienta (jméno, adresu, rodné číslo), údaje o právních, majetkových, hospodářských a finančních poměrech klienta, požadovaný druh úvěru, výši úvěru a měnu, navrhovaný způsob a předpokládané termíny čerpání a splácení úvěru, nabídku způsobu zajištění, údaje o čerpaných úvěrech a obchodních spojeních k jiným bankám.

„Žádost o poskytnutí úvěru a její přílohy tvoří podklady pro zkoušku úvěrové způsobilosti dlužníka, pro vypracování smlouvy o úvěru a pro případné sjednání potřebných úvěrových záruk.“⁴⁶

---

⁴³ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 217.

⁴⁴ MACHÁČKOVÁ, M. *Smlouvy a jejich náležitosti*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. s. 159.

⁴⁵ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 218.

⁴⁶ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 218.

4.2 Úvěrová analýza, zajištění úvěru

Banka zkoumá všechny podstatné okolnosti týkající se žádosti o úvěr – provádí tzv. úvěrovou analýzu, při které hodnotí bonitu klienta. Zkoumá, zda a za jakých podmínek může požadovaný úvěr poskytnout. Řeší také otázku zajištění úvěru, dochází k přezkoušení a následně i převzetí úvěrových záruk. Výstupem této etapy je vypracování návrhu na poskytnutí úvěru, který je spolu s ostatními informačními podklady předložen ke schválení úvěrové komisi.

„Banka zkoumá každý potenciální úvěrový obchod z hlediska úvěruschopnosti klienta, tj. zkoumá právní poměry žadatele o úvěr, resp. jeho schopnost se vůči bance právně účinným způsobem zavázat a úvěruhodnosti klienta, tj. posuzuje ekonomické schopnosti a vůli splácet poskytnutý úvěr. Zkoumání úvěruhodnosti klienta je jádrem úvěrové analýzy a musí být založeno na komplexním posouzení důvěryhodnosti klienta a jeho celkové ekonomické situace.“⁴⁷

„Při posuzování úvěruschopnosti klienta vychází banka z dokladů, které prokazují jeho faktickou a právní existenci. Banka také vyžaduje a vyhodnocuje informace týkající se právní úpravy majetkových poměrů a vztahů klienta. Posuzování důvěryhodnosti klienta zahrnuje analýzu několika relativně samostatných okruhů informací a problémů. Nejproblematictější je posuzování osobní důvěryhodnosti klienta, která vyplývá z pozitivních současných a předchozích zkušeností banky s daným zákazníkem“⁴⁸

Klíčovou částí úvěrové analýzy je také prověření hospodářské situace žadatele o úvěr. Cílem je posoudit současnou i očekávanou budoucí hospodářskou situaci žadatele o odpovědnost zejména na tyto otázky: z jakých důvodů klient žádá o úvěr; zda mu může být úvěr povolen; v jaké výši a za jakých podmínek mu může být povolen.

4.3 Uzavření úvěrové smlouvy

„Na základě návrhu na poskytnutí úvěru, vypracovaného úvěrovým pracovníkem a po jeho schválení úvěrovou komisí, uzavře banka s klientem Smlouvu o poskytnutí úvěru. Po jejím podpisu dojde ve sjednaném termínu k uvolnění čerpání částky úvěru.“⁴⁹

---

⁴⁷ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 219.

⁴⁸ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 219.

⁴⁹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 221.

„Podstatou smlouvy o úvěru je závazek věřitele (nejčastěji banky) spočívající v poskytnutí peněžních prostředků dlužníkovi k jejich použití zpravidla pro předem určený účel proti jejich vrácení i s úroky.“⁵⁰

V České republice je úvěrová smlouva upravena Obchodním zákoníkem. Je pro ni předepsána písemná forma, a tudíž i každá případná změna podmínek úvěrové smlouvy musí mít formu písemného dodatku k této smlouvě.

„V úvěrové smlouvě se věřitel zavazuje, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit sjednané úroky. Úvěrová smlouva obsahuje zejména tyto údaje: identifikaci smluvních stran, závazek banky poskytnout úvěr v určité výši, závazek dlužníka úvěr splatit a zaplatit úroky, a to ve sjednaných lhůtách, úrokovou sazbu, účel úvěru, číslo úvěrového účtu, termíny, částky a způsob čerpání úvěru, termíny splácení úvěru a úroků (splátkový kalendář) a způsob úhrady splátek, způsob zajištění daného úvěru, specifické podmínky a ujednání platné právě pro daný konkrétní úvěrový případ, eventuální sankční podmínky pro případ neplnění podmínek úvěrové smlouvy, především v podobě sjednání smluvních pokut.“⁵¹

Součástí úvěrové smlouvy jsou i přílohy. Jedná se o Všeobecné obchodní podmínky banky, sazebník cen a odměny a doklady vztahující se k úvěrovým zárukám.

4.4 Kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy

„Po celou dobu trvání úvěrového vztahu se zákazníkem banka provádí průběžnou kontrolu finančního hospodaření dlužníka a sleduje dodržování podmínek úvěrové smlouvy.“⁵² Bankovní pracovníci věnují velkou pozornost dodržování výše a termínů splátek úvěru a úroků.

Velká pozornost se věnuje také tomu, zda je úvěr používán na sjednaný účel, zda nedochází ke zhoršování obchodního a finančního postavení dlužníka, zda jsou splátky jistiny a úroků prováděny v termínech splatnosti, zda jsou plněny další podmínky stanovené bankou a zda se nesnižuje reálná hodnota úvěrových záruk.

„Nesplnění podmínek úvěrové smlouvy může být postihnuto zvýšením úrokové sazby, zastavením čerpání úvěru, předčasnými splátkami, realizací zajištění úvěru, navržením konkurzu dlužníka apod.“⁵³

---

⁵⁰ MACHÁČKOVÁ, M. *Smlouvy a jejich náležitosti*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. s. 159.

⁵¹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 219.

⁵² ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 222.

⁵³ KIPIELKOVÁ, I. *Bankovnictví pro střední školy a veřejnosti*. 2. vyd. Praha : Fortuna, 1998. s. 109.

4.5 Vývoj nesplácených úvěrů v České republice

„Podíl nesplácení úvěrů domácností stále vzrůstá. Světlou výjimkou byl pouze říjen 2010, kdy počet nesplácených úvěrů od firem i domácností mírně klesl. Zatímco v září 2010 podíl půjček nesplácených 90 a více dní na celkovém objemu úvěrů činil 6,39 procenta, v říjnu to bylo 6,32 procenta. Ke konci října 2009 činil tento podíl ale jen 4,99 procenta. V případě domácností však podíl úvěrů v selhání ke konci října stoupl, a to na 5,12 procenta z 5,10 procenta o měsíc dříve. U nefinančních podniků naopak podíl nehrazených půjček klesl na 8,93 procenta z předchozích 9,05 procenta. V případě základního scénáře vývoje ekonomiky ČNB se podíl nesplácených úvěrů může u nefinančních podniků dostat až přes 11 procent v posledním čtvrtletí roku 2012. U obyvatelstva základní scénář předpovídá nárůst podílu těchto úvěrů k šesti procentům na počátku roku 2012 a následně postupný pokles k 5,5 procenta. V případě nepříznivého ekonomického vývoje ale může podle ČNB podíl nesplácených půjček vzrůst mnohem výrazněji.“⁵⁴

Dluhy českých domácností u bank a finančních institucí se stále zvyšují. „Počet dlužníků, kteří neplatí dluhy, stoupá. Některé stačí upozornit, že záležitost skončí před soudem a dlužníka, který včas neuhradil svůj závazek, navštíví exekutor. Jindy ani to nepomůže. Firmy si pak na vymáhání dluhů zpravidla najímají specializovanou agenturu nebo firmu.

V Česku existuje podle odhadu šéfa Asociace inkasních agentur (AIA) Vladimíra Gazárka asi 200 společností, které se zabývají inkasem pohledávek. Mezi klienty AIA patří velké finanční společnosti, pojišťovny, telekomunikační a obchodní firmy, podnikatelé, fyzické osoby, ale i orgány samosprávy a státní sektor. Lhůty a způsob správy pohledávek, stejně jako dobu, kdy je po uplynutí splatnosti svěří inkasní agentuře či jiné společnosti, zabývající se vymáháním dluhů, si určuje každá firma sama. Pokud se o oprávněnosti pohledávek vede soud, je zpravidla jejich vymáhání přerušeno. Někdy je přitom soud a exekuce poslední cestou, jak od někoho zaplacení dluhu vymoci.“⁵⁵

---

⁵⁴ *Podíl nesplácených úvěrů domácností vzrostl* [online]. Praha : Borgis, a. s., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/218746-podil-nesplacenyh-uveru-domacnosti-vzrostl.html>>.

⁵⁵ MAŠEK, F. *Co si k vám vymahači dluhů nemůžou dovolit* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/70113-co-si-k-vam-vymahaci-dluhu-nemuzou-dovolit>>.

4.6 Řešení nesplácených úvěrů

Vzhledem k přibývajícimu počtu nesplácených úvěrů je zapotřebí hledat řešení, jak dluhy hradit. Nabízí se několik možností, jak tyto problémy vyřešit. Těmi jsou oddlužovací společnosti, anebo v horším případě exekuce a rozhodčí řízení.

„Na trhu působí společnosti a oddlužovací agentury, které lidem nabízejí poradenství a pomoc při splácení jejich závazků a v některých případech i možnost jejich převzetí. V těchto případech klient s agenturou uzavře příslušnou smlouvu (zejména mandátní), podepíše plnou moc a agentura pak jedná klientovým jménem s věřiteli. Ve většině případů však toto poskytnutí pravomocí automaticky neznamená, že věřitel nabídku agentury přijme nebo se s agenturou dohodne na jiných podmínkách než na těch, na kterých by se dohodl přímo s klientem.“⁵⁶ „Organizace Člověk v tísní a Česká bankovní asociace (ČBA) varovaly před praktikami firem, které nabízejí klientům pomoc při řešení problémů s nesplácenými úvěry. Oddlužovací společnosti situaci klienta nijak nevyřeší, v horším případě ji ještě zhorší. Fungují jako zbytečný a drahý prostředník mezi dlužníkem a skutečným věřitelem.“⁵⁷

„Exekuce představuje vymáhání peněz z dlužníka (v právní řeči „povinného“), který není ochoten svou pohledávku věřiteli („oprávněnému“) zaplatit, přestože mu to soud ve svém rozhodnutí uložil.“⁵⁸ „Rozhodčí řízení je mimosoudní způsob řešení sporů nezávislými a nestrannými rozhodci, který bývá využíván jako náhrada civilního procesu při řešení majetkových sporů.“⁵⁹ Těmto dvěma položkám je věnovaná kapitola č. 5, která nese název Postupy na vymáhání dluhů.

---

⁵⁶ *Stanovisko Sdružení SOLUS k nereseriozním nabídkám oddlužovacích agentur* [online]. Praha : Solus, 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<https://www.solus.cz/informace-o-oddlužovacích-společnostech/>>.

⁵⁷ *Oddlužovací společnosti situaci ještě zhorší, varují Člověk v tísní a bankovní asociace* [online]. Praha : Economia, a. s., 2010 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://finweb.ihned.cz/c1-44900590-oddlužovací-společnosti-situaci-jeste-zhorsí-varují-člověk-v-tisni-a-bankovní-asociace>>.

⁵⁸ BUKÁČ, P. *Exekuce - spása, či pohroma běžného občana?* [online]. Praha : Internet Info, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/exekuce-spasa-ci-pohroma-bezneho-obcana/>>.

⁵⁹ *Mimosoudní řešení sporů* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/mimosoudni-reseni-sporu-opu/1000818/51600/>>.

5 POSTUPY VYMÁHÁNÍ DLUHŮ

„Věřitel, např. banka či pojišťovna, nejprve vyzve klienta k zaplacení sám. Ozve se obvykle se zdvořilou otázkou, protože se mohlo jednat i o omyl – klient například poslal svou platbu pod jiným variabilním symbolem.“⁶⁰

Pokud nešlo o omyl ale o napomenutí, požádá věřitel o zaslání chybějící platby. Záleží na trpělivosti věřitele, kolikrát takto klienta kontaktuje. Napoprvé s ním ještě jedná jako s váženým klientem, s každým dalším kontaktem je čím dál tím odměřenější. Když klient i po tomto procesu dluh neuhradí, předá věřitel případ advokátní kanceláři. Ta zašle dlužníkovi předžalobní upomínku, ve které stanoví termín na zaplacení dluhu. Čas bývá přiměřený, ale ne příliš dlouhý – obvykle tak deset dní. Klient má v tuto chvíli ještě šanci domluvit si jinou formu splátek. Jestliže dlužník neplatí ani nejedná, jde celá věc k soudu. Ten v naprosté většině případů rozhodne ve prospěch věřitele. Dlužník, který nezaplatí ani po soudním rozhodnutí se vystavuje reálnému nebezpečí exekuce.

Věřitel, soukromá osoba, se může hned na počátku, místo na advokátní kancelář, obrátit na agenturu, která se zabývá vymáháním dluhů.

Další postup pak může být i dramatičtější – telefonáty, dopisy, osobní návštěvy vymahačů. Postup bývá na hranici zákona.⁶¹

5.1 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení je mimosoudní způsob řešení majetkových vztahů nezávislymi a nestrannými rozhodci. „Základní cíle zákona č. 216/1994 Sb. jsou vymezeny hned v úvodním paragrafu, jimiž je jednak právní úprava rozhodování majetkových sporů rozhodci, jednak právní úprava výkonu rozhodčích nálezů vydaných rozhodci. Zdůrazňuje se postavení rozhodců jako osob nezávislých a nestranných, což je jeden ze základních předpokladů jejich rozhodovací činnosti.“⁶²

---

⁶⁰ *Jak probíhá vymáhání dluhu* [online]. Praha : MF Dnes, 2005 [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/fi_blind.asp?r=fi_blind&c=A050228_104427_fi_blind_vra>.

⁶¹ *Jak probíhá vymáhání dluhu* [online]. Praha : MF Dnes, 2005 [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/fi_blind.asp?r=fi_blind&c=A050228_104427_fi_blind_vra>.

⁶² SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 47.

„Rozhodčí řízení má ve srovnání se soudním řízením celou řadu výhod:“⁶³

- a) Neformálnost. Strany si mohou ujednat pravidla, podle kterých mají rozhodci postupovat, nebo mohou stanovit, že rozhodci mají postupovat podle řádu určitého rozhodčího soudu.
- b) Postavení rozhodců. Rozhodci vystupují v rozhodčím řízení vždy jako soukromé osoby a nikdy nemají postavení státního orgánu jako soudci.
- c) Výběr rozhodců. Strany mají značnou jistotu, že spor bude posuzován odborníky v daném oboru (technickém či právním). Strany mají totiž možnost si vybrat za rozhodce osobu (osoby), u které předpokládají, že spor rozhodne kvalifikovaně a nestranně.
- d) Jednoinstančnost. Rozhodčí řízení je zásadně jednoinstanční, tzn., že vydáním rozhodčího nálezu zpravidla rozhodčí řízení končí. Doručením stranám se rozhodčí nález stává konečným a pro strany závazným.
- e) Volnost při výběru zastoupení. Záleží pouze na stranách, kdo bude jejich zástupcem v rozhodčím řízení, zda to bude advokát nebo se budou hájit sami.
- f) Neveřejnost. Rozhodčí řízení je zásadně neveřejné.
- g) Rychlost. Rozhodčí řízení je podstatně rychlejší (zejména pro svoji jednoinstančnost a značnou neformálnost).
- h) Snadná vymahatelnost.
- i) Nižší náklady. Náklady vynaložené stranou v rozhodčím řízení s ohledem na jeho jednoinstančnost a skutečnost, že při něm nemusí být strana povinně zastoupena místním advokátem, jsou nižší než v řízení před obecnými soudy.

5.1.1 Rozhodčí smlouva

„Základní podmínkou je projev shodné vůle stran vyslovený rozhodčí smlouvou, že v případě vzniku sporu z určitého vztahu nebo již sporu existujícího bude rozhodovat jeden nebo několik rozhodců nebo stálý rozhodčí soud.“⁶⁴

„Legislativa při konstrukci rozhodčí smlouvy zachovala klasickou konstrukci smlouvy jako právního institutu, jímž strany své již vzniklé nebo v budoucnu vzniklé spory vylučují z pravomoci soudů a svěřují jejich projednání a rozhodování do

---

⁶³ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 37.

⁶⁴ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 36.

pravomoci soudů. Jde tedy o dvě možnosti. V prvním případě jde o uzavření smlouvy v situaci, kdy mezi stranami již dříve vytvořeného právního vztahu vznikl spor. Jedná se o smlouvu o rozhodci. Druhý případ předpokládá situaci, kdy spor ještě nevznikl, ale strany jeho vznik nevylučují. Jde tedy o rozhodčí doložku, která se vztahuje na budoucí vzniklé spory z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů.⁶⁵

Právní teorie i právní praxe rozlišuje tři typy rozhodčí smlouvy, a to smlouvu o rozhodci, rozhodčí doložku a neomezený kompromis. Smlouva o rozhodci se uzavírá v okamžiku, kdy mezi stranami již spor existuje a strany jsou ochotné spor předložit k rozhodnutí rozhodcům či stálému rozhodčímu soudu. „Jelikož spor již existuje, je obsahem smlouvy o rozhodci i jméno rozhodce, na kterém se sporné strany dohodly. Rozhodčí doložka představuje ujednání stran ve smlouvě hlavní, že všechny spory, které by mezi stranami mohly v budoucnu vzniknout z konkrétního právního vztahu, budou rozhodnuty v rozhodčím řízení nebo před stálým rozhodčím soudem. Neomezený kompromis je typ rozhodčí smlouvy, která se uzavírá mezi stranami, které uzavírají mezi sebou po delší časové období různé smlouvy. Aby v každé smlouvě nemusela být obsažena rozhodčí doložka, tak se uzavře jedna rozhodčí smlouva, která zajistí, že veškeré vzájemné nároky ze všech smluvních vztahů v určitém časovém období budou projednány a rozhodnuty v rozhodčím řízení.“⁶⁶

5.1.2 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení, které probíhá na území České republiky podle českých právních předpisů, se řídí těmito zásadami:

- **Zásada rovnosti** – „Účastníci mají v rozhodčím řízení, stejně jako v občanském soudním řízení rovné postavení, což je zakotveno v § 18 občanského soudního řádu. Toto ustanovení vyplývá ze základních ustanovení Ústavy České republiky a Listiny základních lidských práv a svobod.“⁶⁷
- **Zásada dispoziční** – „Strany si mohou určit, zda spor bude projednán v rozhodčím řízení nebo stálým rozhodčím soudem, mohou stanovit počet

---

⁶⁵ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 47.

⁶⁶ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 43.

⁶⁷ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 56.

rozhodců, po podání žaloby může žalobce vzít žalobu zpět částečně nebo zcela. Strany mohou o předmětu sporu uzavřít smír.“⁶⁸

- **Zásada rychlosti a hospodárnosti řízení** – „Zákon rovněž klade důraz na efektivnost jednání. Zásada rychlosti a hospodárnosti je vyjádřena v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jakož i v § 6 a § 100 odst. 1 občanského soudního řádu.“⁶⁹
- **Zásada neformálnosti** – „Strany samy mohou určit rozhodcům procesní pravidla, místo konání rozhodčího jednání a jednací jazyk řízení.“⁷⁰
- **Zásada projednávání** – Její podstata spočívá v tom, že tvrdit skutečnosti rozhodné pro posouzení věci a navrhnout důkazy k jejich zjištění je záležitostí účastníků řízení.“⁷¹
- **Zásada ústnosti** – „Zásada ústnosti znamená, že rozhodující rozhoduje zásadně na základě poznatků o skutečnostech, jež získal ústním podáním. Avšak neznamená to, že písemné projevy jsou méněcenné.“⁷²
- **Zásada neveřejnosti** – „Rozhodčí řízení je neveřejné, neboť tím se zabezpečuje uchování obchodního tajemství a brání se tomu, aby se ústního jednání účastnily nežádoucí osoby včetně médií.“⁷³
- **Zásada volného hodnocení důkazů** – „Rozhodci hodnotí provedené důkazy podle své úvahy, a to každý jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přitom musí pečlivě přihlížet ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.“⁷⁴

5.1.3 Rozhodčí soudy

V současné době v České republice působí Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha a. s. a stálé rozhodčí soudy při komoditních burzách.

„Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky působí již od roku 1949. Existence tohoto rozhodčího soudu je dána

---

⁶⁸ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

⁶⁹ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 65.

⁷⁰ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

⁷¹ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 62.

⁷² SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 65.

⁷³ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

⁷⁴ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

přímo zákonem, a to zákonem č. 223/1994 Sb., o sloučení Československé obchodní a průmyslové komory s Hospodářskou komorou České republiky s účinností ode dne 1. 1. 1995. Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha a. s. byl zřízen na základě zákona č. 214/1992 Sb., o burze cenných papírů, ve znění pozdějších předpisů. Zřizování stálých rozhodčích soudů při komoditních burzách upravuje zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách.⁷⁵

5.2 Exekuční řízení

„Exekuce je řízení vykonávané podle Obchodního soudního řádu a je důsledně ovládáno zásadou dispoziční, tj. k zahájení je třeba návrhu vymáhajícího věřitele. Svou povahou je toto řízení řízením sporným. Hlavními účastníky jsou věřitel a dlužník.“⁷⁶

V roce 2001 vstoupil v platnost zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti, tzv. exekuční řád. Tímto zákonem byl do našeho právního řádu vnesen nový institut soukromých soudních exekutorů. Z důvodu, že se jedná o nový institut, který v našem právním řádu nebyl doposud zakotven, tak se spíše čeká, jak široce bude v praxi používán a v jaké šíři bude veřejností akceptován. Jak je stanoveno v Listině základních práv a svobod ČR v čl. 36 každá právnická i fyzická osoba je oprávněna domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Toto ustanovení se samozřejmě vztahuje i na institut soudních exekutorů.⁷⁷

5.2.1 Průběh exekučního řízení

„Samotné exekuční řízení začíná dnem, kdy návrh na nařízení exekuce dojde exekutorovi nebo příslušnému soudu.“⁷⁸

„Návrh na provedení exekuce musí obsahovat povinné náležitosti dle § 38 zákona a oprávněný jej odešle buď exekutorovi, který jej postoupí soudu, nebo jej odešle přímo soudu.“⁷⁹ Oprávněný je povinen uvést, jakým způsobem má být exekuce provedena, pokud to neplyne z povahy věci.⁸⁰

„Návrh musí kromě obecných náležitostí obsahovat:“⁸¹

- jméno, příjmení a bydliště účastníků,

⁷⁵ KLEIN, B., et al. *Rozhodčí řízení*. 1. vyd. Praha : ASPI, a. s., 2007. s. 66.

⁷⁶ GROSSOVÁ, M. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 5. vyd. Praha : Linde Praha, a. s., 2007. s. 24.

⁷⁷ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. s. 62.

⁷⁸ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. s. 64.

⁷⁹ NOVOTNÝ, P. *Exekuční řád*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2001. s. 32.

⁸⁰ SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 49.

⁸¹ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. s. 131.

- vylíčení rozhodujících skutečností,
- označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává,
- a musí z něj být patrné, čeho se navrhovatel domáhá.

„Při vymáhání peněžité částky je povinností oprávněného, aby uvedl majetek povinného, ze kterého se domáhá uspokojení. Soud sám po majetku způsobilém k uspokojení oprávněného nepátrá a ani sám zásadně neurčuje, jakým způsobem bude exekuce provedena.“⁸²

„Samotný návrh na provedení exekuce musí obsahovat přesné označení exekutora s přesným uvedením jeho sídla, označením soudu, kterému je návrh určen, kdo tento návrh činí, které věci se týká a co tento návrh následuje. Dále musí obsahovat přesné označení účastníků exekučního řízení, přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena a údaj o tom zda, popřípadě v jakém rozsahu, povinný vymáhanou povinnost splnil. Konec návrhu musí obsahovat podpis oprávněného a datum.“⁸³

„Exekuční řízení se člení do několika fází, jimiž jsou na sebe postupně navazující dílčí řízení. Po vydání usnesení o zahájení exekuce následuje dílčí řízení, které sestává z úkonů prováděných za účelem postižení majetku povinného úkony prováděnými plátcem mzdy (při srážkách ze mzdy), peněžním ústavem či dlužníkem povinného (při přikázání pohledávky), soudním vykonavatelem (při prodeji movitých věcí, vyklízení, odebírání věci), soudcem (při prodeji nemovitostí) apod.“⁸⁴

---

⁸² SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 50.

⁸³ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. s. 64.

⁸⁴ SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 60.

6 VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL V ČR

„Úvěry směřující do domácností patří k jedné z nejrychleji se rozvíjejících služeb, které finanční instituce nabízejí. V průběhu devadesátých let se v případě úvěrů domácnostem mnoho nezměnilo. Za celé desetiletí nedošlo k výrazným zvrátům a zadlužení domácností v některých fázích dokonce i pokleslo. Důvody lze spatřovat jednak v nejisté budoucnosti, rozsáhlých ekonomických a sociálních změnách, neochotě bankovních ústavů půjčovat drobným klientům, vysokých úroků apod. Ke zlomu v zadlužení domácností došlo až na počátku nového tisíciletí, přibližně v polovině roku 2000.“⁸⁵

„České domácnosti dlužily koncem roku 2009 bankám téměř bilion korun (973,5 mld. korun).“⁸⁶ „Za celý rok 2010 se prohloubily dluhy obyvatelů skoro o 73 miliard korun a na konci prosince tak překonaly hranici jednoho bilionu.“⁸⁷ „Mimoto měly od ostatních poskytovatelů aktiv napůjčováno podle statistik leasingových společností a ostatních finančních zprostředkovatelů (společnosti splátkového prodeje) dalších 104,1 mld. korun. Oproti roku 2000 se zadluženost domácností zvýšila osmkrát.“⁸⁸ „Dluhy českých domácností u bank a finančních institucí se během ledna 2011 příliš nezměnily a zůstaly na úrovni prosince 2010 (1,057 bilionu korun). Za poslední rok ale domácnosti zvýšily své zadlužení o zhruba 71,6 miliardy korun. Vyplývá to z údajů České národní banky.“⁸⁹

„Český statistický úřad uvádí, že relativní zadluženost českých domácností i přes rychlý růst zůstává oproti eurozóně jen poloviční a není riziková. Relativní zadluženost je poměrem půjček k hrubým příjmům domácností. Z makroekonomického hlediska není situace ohledně zadlužení českých domácností nijak dramatická. Hlavní podíl na úvěrech poskytnutých domácnostem tvoří hypotéky, které lze označit za dobré dluhy, uvedl analytik Broker Consulting Jan Šimek. Z pohledu jednotlivých domácností ovšem vysoké zadlužení již podle něj problém je.

---

⁸⁵ ANTOŠ, O. *Analýza zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2005 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://i.iinfo.cz/urs-att/Mesec_cz-studie_o_zadluzenosti_ceskych_domacnosti-113015889801607.pdf>.

⁸⁶ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* 2010 [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

⁸⁷ *Dluhy domácností rostou, firmy ale šetří* [online]. Praha : Česká televize, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/114094-dluhy-domacnosti-rostou-firmy-ale-setri/>>.

⁸⁸ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* 2010 [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

⁸⁹ ČNB: *Dluhy domácností v lednu zůstaly na 1,057 bilionu Kč* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://trhy.mesec.cz/zpravy/cnb-dluhy-domacnosti-v-lednu-zustaly-na-1-057-bilionu-kc/>>.

Přes 70 procent objemu úvěrů obyvatelstva již od roku 2002 tvoří úvěry na bydlení. Nejvíce půjčky na bydlení vzrostly v roce 2007, kdy přírůstek činil téměř 140 miliard korun, již v roce 2009 byl tento meziroční přírůstek oproti této sumě pouze poloviční.⁹⁰ „Češi si dále nejčastěji půjčují na automobil (46 procent) a domácí spotřebiče (40 procent). Nově se půjčuje i na plastické operace či jiné kosmetické úpravy (26 procent). Češi jsou ochotní si půjčit i na svatební hostinu (21 procent).“⁹¹

„V blízké budoucnosti tempo zadlužování podle Šimka poroste jen velmi pomalu. Banky jsou v důsledku finanční krize opatrnější v půjčování prostředků a stejně tak domácnosti se nyní nechtějí zadlužovat. Oprávněně se bojí zvýšeného rizika možné ztráty zaměstnání a uvědomují si, že v takové situaci by nemohly úvěry splácet.“ O tom, že jednotliví dlužníci si nebezpečí uvědomují, vypovídá i statistika Asociace občanských poraden, na které se lidé ve finančních obtížích obracují.⁹²

6.1 Výzkum zadluženosti domácností v České republice

V roce 2011 byl proveden výzkum o zadluženosti českých domácností agenturou Médea Research. „Podle nového průzkumu má aktuální problémy se splácením dluhů zhruba 14 % populace a 39 % domácností má nějaké dluhy.

Většina populace ČR uvádí, že jejich domácnost nemá žádné dluhy. Zadluženo je přitom 39 % českých domácností (dluhem rozumíme hypotéky, spotřebitelské a bankovní úvěry, půjčky od rodiny či známých apod.) Většina (65 %) z domácností, které jsou nějakou formou zadluženy, nemá strach, že by v budoucnosti nebyla schopna své dluhy splácet, naopak obavy z budoucích splátek pocítuje 27 % osob žijících v domácnostech, které mají dluhy.

Celkem 14 % osob žijících v zadlužených domácnostech má v současné době problémy se splátkami dluhů. Většina (téměř 84 % zadlužených domácností je však v současné době schopna své dluhy splácet.

---

⁹⁰ Češi si rádi půjčují. Zadlužení domácností za devět let vzrostlo osmkrát [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://byznys.lidovky.cz/cesi-si-radi-pujcuji-zadluzeni-domacnosti-za-devet-let-vzrostlo-osmkrat-14p-/moje-penize.asp?c=A100312_140332_moje-penize_pf>.

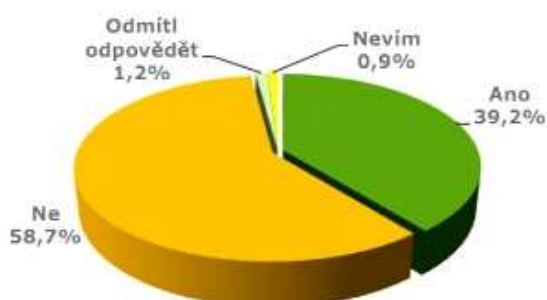
⁹¹ SOVOVÁ, E. Zkoušeli jsme žádat o úvěr, banky si nás pořádně prokleply [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/zkouseli-jsme-zadat-o-uver-banky-si-nas-poradne-prokleply-pm5-/viteze.asp?c=A110324_111004_viteze_sov>.

⁹² Češi si rádi půjčují. Zadlužení domácností za devět let vzrostlo osmkrát [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://byznys.lidovky.cz/cesi-si-radi-pujcuji-zadluzeni-domacnosti-za-devet-let-vzrostlo-osmkrat-14p-/moje-penize.asp?c=A100312_140332_moje-penize_pf>.

V rámci ČR stále převažují domácnosti, které dosud nejsou zadlužené. Někaké dluhy (hypotéky, spotřebitelské a bankovní úvěry, půjčky od rodiny či známých apod.) má 39 % českých domácností.⁹³

Graf 1 – „Dluhy českých domácností“⁹⁴

Má Vaše domácnost nějaké dluhy?
(hypotéku, spotřebitelské úvěry, bankovní úvěry, půjčky od rodiny či známých apod.)

„65 % z domácností, které jsou nějakou formou zadluženy, nemá strach, že by v budoucnosti nebyly schopni své dluhy splácet. Naopak 27 % se obává, že své dluhy nebude schopno v budoucnosti splatit. Zbývajících 8 % nedokázalo na tuto otázku jednoznačně odpovědět.“⁹⁵

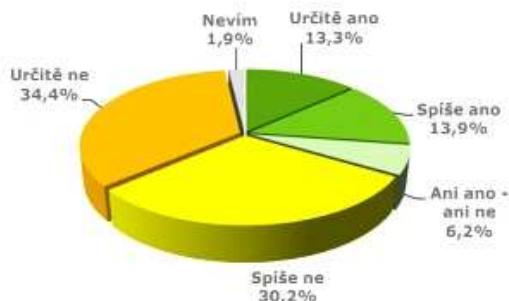
⁹³ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

⁹⁴ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

⁹⁵ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

Graf 2 – „Obava respondentů se splácením dluhů v budoucnosti“⁹⁶

Obáváte se problémů se splácením těchto dluhů v budoucnosti?
(cílová skupina: osoby, jejichž domácnosti mají dluhy)

„14 % osob žijících v zadlužených domácnostech má v současné době problémy se splátkami dluhů. V rámci celkové populace 18+ tak v domácnostech, majících větší či menší problémy se splácením dluhů, žije téměř 6 % lidí. Většina (téměř 84 %) zadlužených domácnosti je však v současné době schopna svoje dluhy splácet.“⁹⁷

6.2 Důsledky a příčiny zadluženosti

„Nejcharakterističtějším rysem zadlužování českých domácností byla v právě uplynulé dekádě jeho rychlost. Jestliže koncem roku 2000 dlužilo obyvatelstvo bankám 39,7 mld. korun, tak koncem roku 2009 to bylo již 897,4 mld. korun.

Mezi hlavní příčinu růstu dluhů českých domácností patří preference spotřeby, která vedla k výraznému růstu spotřebních výdajů, které domácnosti neuskutečňovaly pouze prostřednictvím svého disponibilního důchodu, ale rovněž z vypůjčených peněz. Např. výdaje na konečnou spotřebu byly v roce 2008 o 59 % vyšší než v roce 2000 a jejich objem se přiblížil 2 bilionům korun.

Dalším motivem českých domácností k zadlužování byl růst životního standardu – či úsilí o něj – a zvyšování reálné mzdy. Za období 2000 – 2008 došlo podle strukturálního šetření mezd k významné změně v rozvrstvení příjmů zaměstnanců,

⁹⁶ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

⁹⁷ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

příčemž procentní podíl těch, kteří berou nižší než vykázanou průměrnou mzdu, zůstává zhruba zachován.“⁹⁸

K hlavním příčinám zadluženosti lze zařadit i úrokové sazby, které určují cenu zapůjčených fondů. „Úrokové sazby z nově čerpaných úvěrů domácnostmi vykazovaly v devadesátých letech značnou volatilitu. K jejich ustálení došlo ke konci devadesátých let zároveň spolu s jejich setrvalým poklesem.“⁹⁹

6.3 Hypoteční úvěry a úvěry na bydlení

„Dalším výrazným rysem zadlužování českých domácností je také přetrvávající silná dominance úvěrů na bydlení. Jsou poskytovány především bankami a stavebními spořitelny v produktech hypotečních úvěrů a řádných či překlenovacích úvěrů ze stavebního spoření. Jen z velmi malé části (cca 3,8 %) do nich patří i spotřebitelské úvěry na nemovitosti – ty v závěru roku 2009 tvořily pouze 26,2 mld. korun z celkových 684 mld. korun bankovních úvěrů poskytnutých obyvatelstvu na bydlení. Ještě výrazně menší části (1,4 mld. korun na konci roku 2009) participovaly na úvěrech domácnostem na bydlení půjčky od nebankovních finančních zprostředkovatelů.“¹⁰⁰

„Prakticky od roku 2002 převyšují úvěry na bydlení, které představují 70 % z celkového objemu úvěrů obyvatelstva. V lednu 2002 činil jejich podíl 69,2 %, nejvyšší byl na přelomu let 2007 a 2008, když v prosinci 2007 i v lednu následujícího roku dosahoval 76,4 %. Na více než třech čtvrtinách celkových úvěrů obyvatelstva se půjčky na bydlení udržely i v závěru roku 2009 a 2010.

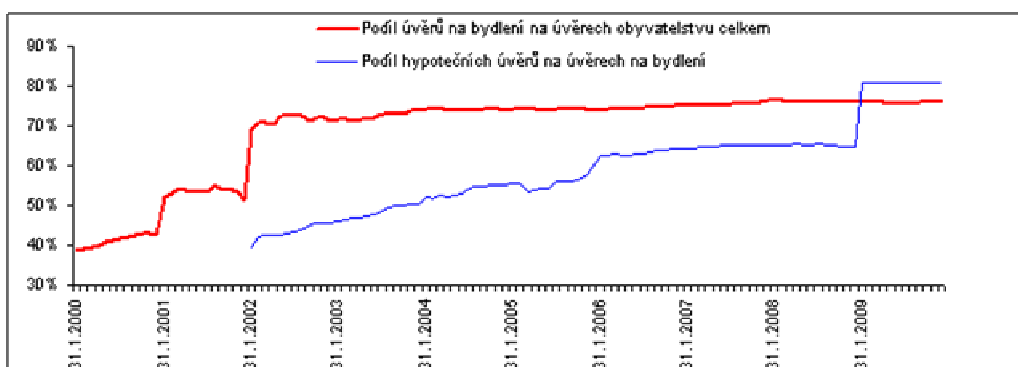
---

⁹⁸ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

⁹⁹ ANTOŠ, O. *Analýza zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2005 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://i.iinfo.cz/urs-att/Mesec_cz-studie_o_zadluzenosti_ceskych_domacnosti-113015889801607.pdf>.

¹⁰⁰ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

Graf 3 – „Podíl úvěrů na bydlení na celkových úvěrech obyvatelstvu a podíl hypotečních úvěrů na úvěrech na bydlení (v %)“¹⁰¹

„Sumy hypotečních úvřů narůstaly ve sledovaném období rychleji než celkové úvřery na bydlení. Jestliže v letech 2003–2007 stoupaly úvřery na bydlení každoročně o více než třetinu, pak tempo hypotečních úvřů bylo ve srovnání s tím výrazně vyšší. Každý rok v období 2003–2006 stoupaly stavy hypotečních úvřů o téměř polovinu (v průměru o 47,2 %), za období 2003–2007 o 45,7 %. Nejvyšší meziroční růst zaznamenaly hypoteční úvřery obyvatelstvu v roce 2003, kdy stouply o 54,5 %, nejnižší z tohoto období v roce 2007, kdy jejich růst činil +40 %.

Ekonomické zpomalení v ČR a následný propad během roku 2008 postihl ztrátou dynamiky i úvřery na bydlení. K meziročnímu snižování přírůstků začalo docházet prakticky totožně s oslabováním reálné ekonomiky – ještě do července 2008 byly patrné vyšší než třicetiprocentní přírůstky, od té doby tempo úvřů na bydlení klesalo až na +20,1 % v prosinci 2008. V roce 2009 každý měsíc tempo úvřů na bydlení zpomalovalo až na prosincových +11,5 %. Lidé tak reagovali na obavy ze ztráty práce, snížení příjmů a celkově nepříznivé okolnosti pro dlouhodobé závazky.

Co se dynamiky samotných hypotečních úvřů týká, pokles procentních přírůstků byl v roce 2008 zhruba totožný s tempem celkových úvřů na bydlení. Rok 2009 však není možné zhodnotit, neboť došlo k další metodické změně, kdy do kategorie hypotečních úvřů byla od ledna převedena část překlenovacích úvřů stavebního spoření ve výši zhruba 100 mld. korun. Tato operace výrazně jednorázově zvýšila podíl hypotečních úvřů na celkových úvřech na bydlení (viz graf č. 3).¹⁰²

¹⁰¹ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

¹⁰² DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

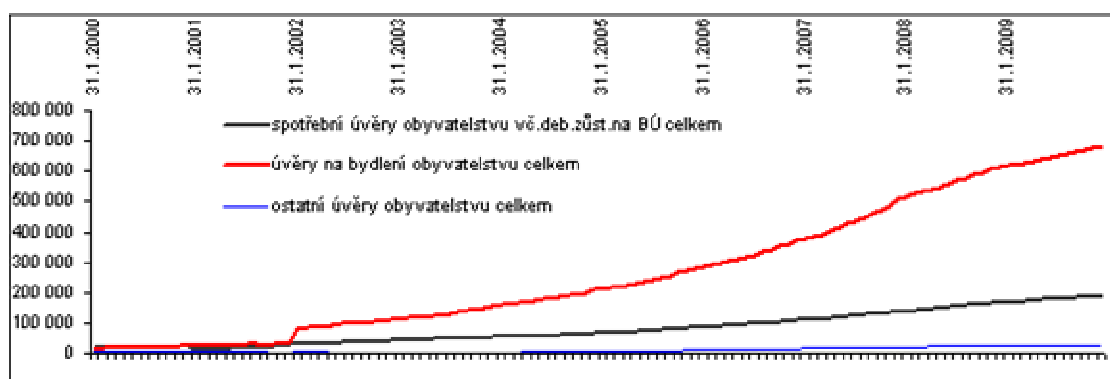

6.4 Ostatní typy úvěrů

„V závěru roku 2009 dlužili domácnosti bankám 185,5 mld. korun v půjčkách na spotřebu. Strukturu těchto spotřebních úvěrů tvořily debetní zůstatky na běžných a žirových účtech, pohledávky bank z karet, účelové spotřebitelské úvěry na zboží a služby a neúčelové spotřebitelské úvěry. Právě neúčelové spotřebitelské úvěry tvořily z uvedené částky největší část úvěrů obyvatelstva na spotřebu (150,4 mld. korun).

Dynamika úvěrů na spotřebu byla nižší než tempo úvěrů na bydlení. Kromě extrémních přírůstků z nízkých srovnávacích základů v roce 2002 dosahovaly spotřební úvěry obyvatelstvu třetinových meziročních přírůstků kolem roku 2005, poté se tempa růstu stabilizovala na čtvrtinových až pětinových přírůstcích stavů. V letech 2005 a 2006 byly úvěry na spotřebu v každém roce vyšší o zhruba 20 mld. korun, poté jejich přírůstky dále vzrostly a souvisely mimo výše jmenované stimuly zadluženosti také s potřebou vybavovat nově nabyté domy a byty, ale i s rekonstrukcemi a s vylepšováním vybavenosti domácností obecně. V roce 2007 tak přibýlo dalších 28,5 mld. půjček na spotřebu a v roce 2008 pak 31,4 mld. korun, což byl vůbec nejvyšší meziroční přírůstek spotřebních úvěrů obyvatelstvu od počátku sledování).“¹⁰³

Graf 4 – „Vývoj jednotlivých typů úvěrů obyvatelstvu (v mil. Kč)“¹⁰⁴

„Pro posouzení úvěrové nabídky je rozhodující celková částka, kterou během splácení přeplatíte, protože ukazuje, jak je úvěr celkově drahý. K tomuto kritériu přihlíží

¹⁰³ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

¹⁰⁴ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

ale jen 15 procent lidí. Zhruba 26 procent Čechů se o půjčce rozhoduje podle výše měsíční splátky.“¹⁰⁵

6.5 Půjčky od nebankovních zprostředkovatelů

Kromě bankovních zprostředkovatelů jsou na trhu i nebankovní poskytovatelé aktiv. Jedná se o společnosti ostatního úvěrování a leasingové společnosti. „Ty poskytly domácnostem ve stavech z konce roku 2009 na spotřebu dalších 104,1 mld. korun.

Jak plyne z vývoje spotřebních úvěrů od bank ve srovnání s úvěrováním domácností od ostatních zprostředkovatelů, krize se tak neprojevuje v absolutním poklesu stavu těchto úvěrů poskytovaných bankami. Zde jde jen o ztrátu tempa. Avšak nebankovní zprostředkovatelé zaznamenávají skutečně úbytky. Za rok 2009 zde klesly spotřebitelské úvěry meziročně o téměř čtvrtinu, tj. o 33 mld. korun.

Na poklesu se podílely spíše společnosti splátkového prodeje než leasingové společnosti (které však také samy poskytují již několik let kromě základního produktu, finančního leasingu, i spotřebitelské úvěry, jimiž kompenzovaly v určitých obdobích ztrátu zájmu svých klientů o finanční leasing). Spotřebitelské úvěry od společností splátkového prodeje totiž poklesly v roce 2009 meziročně o 21,4 mld. korun. Pětinové poklesy u obchodů leasingových společností v roce 2009 proti roku 2008 (-20,7 %) představovaly meziroční snížení stavů o 11,5 mld. korun.

Vysvětlení poklesu úvěrování ze strany nebankovních obchodníků ve srovnání se spotřebními úvěry od bank lze hledat jednak ve stavu klientských portfolií obou skupin poskytovatelů (lze předpokládat vzhledem k zaměření odlišnou stávající úroveň zjištěného rizika), jednak v obchodních strategiích zohledňující nastávající rizika (ztráty zaměstnání, pokles příjmů, atd.). Samotné domácnosti váhají zřejmě s ohledem na tyto okolnosti s finančními závazky na delší dobu, což se však týká především úvěrů na bydlení.“¹⁰⁶

6.6 Úrokové sazby

V České republice působí celá řada bankovních či nebankovních subjektů, které nabízejí úvěry a půjčky různými způsoby. Podle druhu úvěru či půjčky a způsobu

---

¹⁰⁵ SOVOVÁ, E. *Zkoušeli jsme žádat o úvěr, banky si nás pořádně prokleply* [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/zkouseli-jsme-zadat-o-uver-banky-si-nas-poradne-prokleply-pm5-/viteze.asp?c=A110324_111004_viteze_sov>.

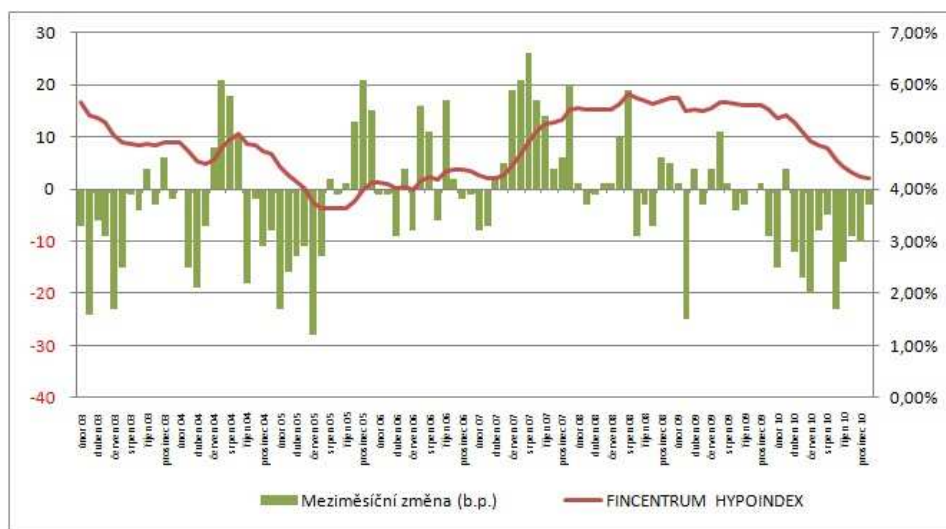
¹⁰⁶ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

ověření bonity (schopnosti splácet) je možné získat úvěr a půjčku v ceně od několika procent do několika set procent.

„Vysoká cena je spojena přitom především s úvěry, které čerpají lidé, jež nedosáhli na jiné úvěrové zdroje. Je to pochopitelné – tito dlužníci jsou pro úvěrovou instituci mnohem rizikovější, a tak společnost čerpá rizikovou prémii (úvěr je dražší, protože společnost počítá s menší návratností půjčených peněz, větší delikvencí a složitějším vymáháním peněz od dlužníků). Potíž je, že vyšší cena úvěru zvyšuje nároky na rodinný rozpočet, a tím se zvyšuje riziko nesplácení půjček.“¹⁰⁷

„České domácnosti se nejčastěji zadlužují úvěry spojené s bydlením a rekonstrukcí bytů či domů. Úrokové sazby u těchto úvěrů v roce 2010 klesaly měsíc, co měsíc o desetiny procenta a čtyřprocentní hranice se zdála na dosah. Bohužel s koncem roku se ochota bank k dalšímu snižování sazeb začala vytrácet a v ojedinělých případech dokonce již nabídkové sazby nepatrně povyrostly. Výsledek těchto kroků na sebe nenechal dlouho čekat a tempo poklesu úrokových sazeb zpomalilo i v případě skutečně poskytnutých úvěrů, jak velmi zřetelně ilustruje následující graf.

Graf 5 – „Tempo poklesu/nárůstu úrokových sazeb“¹⁰⁸

Hodnota souhrnného ukazatele FINCENTRUM HYPOINDEX, který sleduje průměrné úrokové sazby skutečně poskytnutých hypoték, v lednu 2011 meziměsíčně klesla o pouhé tři setiny procentního bodu a zastavila se na 4,20 %. I přes zpomalení

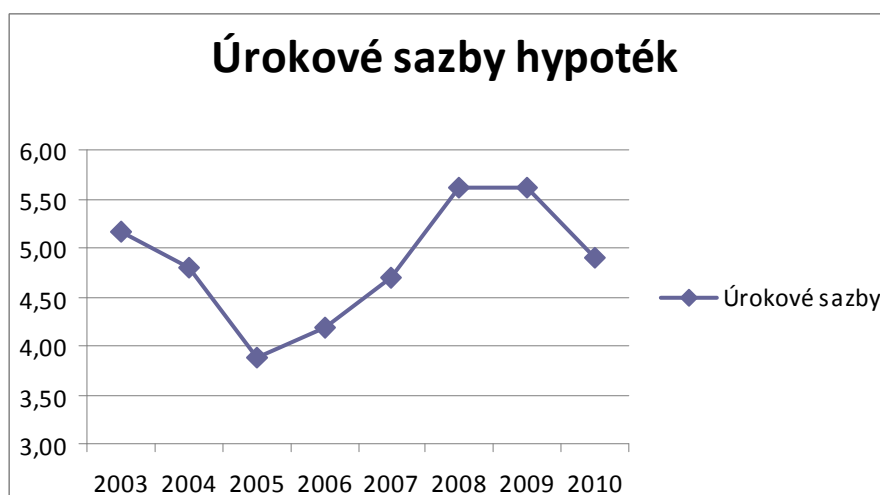
¹⁰⁷ ZÁMEČNÍK, P. *Zadlužování domácností: Zvykejme si!* [online]. Praha : Internet Info, s.r.o., 2006 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/zadluzovani-domacnosti-zvykejme-si/>>.

¹⁰⁸ SVÁČINA, L. *Hypoindex leden 2011: Pokles sazeb se téměř zastavil* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/clanky/hypoindex-leden-2011-pokles-sazeb-se-temer-zastavil/>>.

tempa poklesu úrokových sazeb a nárůst sazeb nabídkových mají klienti v současnosti stále ještě unikátní příležitost ke sjednání či refinancování hypotéky za velice zajímavých úrokových podmínek. Oproti stejnému období roku 2010 byly sazby v lednu 2011 o 1,32 procentního bodu níže, což v korunovém vyjádření znamená, že klient s dvoumilionovou hypotékou a splatností 20 let si loni na měsíční splátku hypotéky musel vyhradit 13 780 Kč, kdežto v lednu 2011 by mu stačilo jen 12 331 korun.

V meziměsíčním porovnání v lednu 2011 nejvíce zlevnily hypotéky s úrokovou sazbou zafixovanou na jeden rok (4,55 %; -14 b.p.), ovšem vzhledem k jejich nízké četnosti se tento posun v průměrných sazbách téměř vůbec neprojevil. Rozhodující roli v tomto směru hrají hypotéky s tří a pětiletou fixací, které mají dohromady bezmála 90 % trhu a meziměsíčně zlevnily jen o tři resp. čtyři setiny procentního bodu.¹⁰⁹

Graf 6 – „Průměrné roční úrokové sazby hypoték“¹¹⁰

Graf číslo 6 ukazuje průměrný roční vývoj úrokových sazeb u hypoték od roku 2003 do roku 2010.

¹⁰⁹ SVÁČINA, L. *Hypindex leden 2011: Pokles sazeb se téměř zastavil* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/hypindex-leden-2011-pokles-sazeb-se-temer-zastavil/>>.

¹¹⁰ *Fincentrum Hypindex* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/hypindex-vyvoj/>>.

7 VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL NA PŘÍBRAMSKU

„Příbram patří ke známým historickým královským horním městům. Rozkládá se na úpatí Brd 60 km jihozápadně od Prahy. Nejstarší písemný doklad o Příbrami pochází z roku 1216, kdy Příbram koupil pražský biskup Ondřej.“¹¹¹

„Svojí rozlohou 1 692 km² je okres Příbram největším okresem ve Středočeském kraji, zaujímá 15,4 % z jeho území. Svou hustotou osídlení 66 obyvatel na km² se naopak řadí mezi nejméně osídlené okresy kraje. K 31. prosinci 2009 náleží do okresu Příbram 121 obcí. Z celkového počtu obcí jich má 7 přiznán statut města a 1 obec byla stanovena městysem. K 31. 12. 2009 bylo v okrese 112 069 obyvatel.“¹¹² Nezaměstnanost v Příbramském okrese je nejvyšší v rámci celého Středočeského kraje a dosahuje míry 11,2 % (k únoru 2011).

V okrese Příbram bylo provedeno dotazníkové šetření, které se zabývalo zadlužeností obyvatel a jejich názory na současnou míru zadlužení. Šetření bylo kategorizováno dle věkových skupin, které byly zvoleny následovně: lidé od 18 do 30 let, dále od 31 let do 50 let a poslední skupina byla od 51 let a více (blíže viz cíl a metodika bakalářské práce). Bylo osloveno 233 respondentů, z toho se vrátilo 200 (86 %) vyplněných dotazníků. V dotazníku bylo jedenáct otázek, z toho první čtyři zjišťovaly identifikaci respondentů, jejich věk, pohlaví, bydliště a jejich vzdělání.

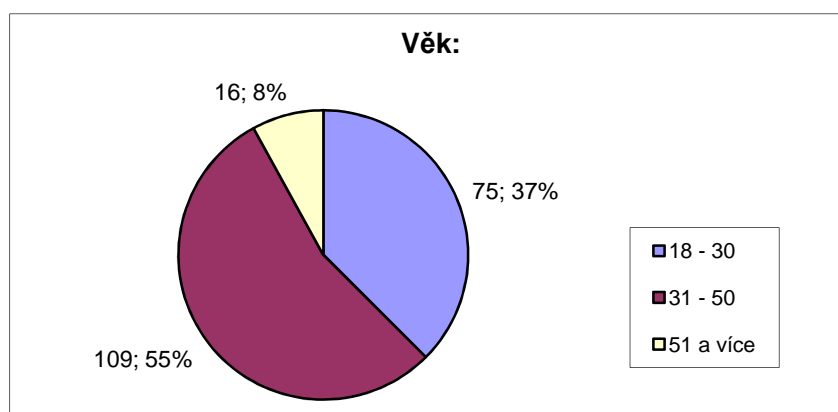
První otázka byla zaměřena na věk respondentů. 38 % dotázaných bylo ve věku 18 až 30 let. Druhá a největší skupina byla ve věku od 31 do 50 let, což činilo 54 %. Zbýlých 8 % bylo ve věku od 51 let a více.

---

¹¹¹ *Příbram* [online]. Příbram : Město Příbram, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/>>.

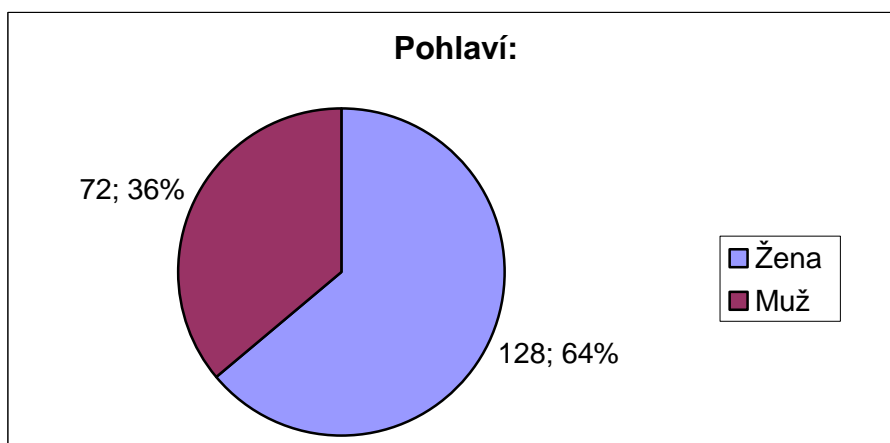
¹¹² *Charakteristika okresu Příbram* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pribram>.

Graf 7 – „Věk respondentů“¹¹³

Druhá otázka zjišťovala pohlaví respondentů. 36 % bylo pohlaví mužského a 64 % bylo pohlaví ženského.

Graf 8 – „Pohlaví respondentů“¹¹⁴

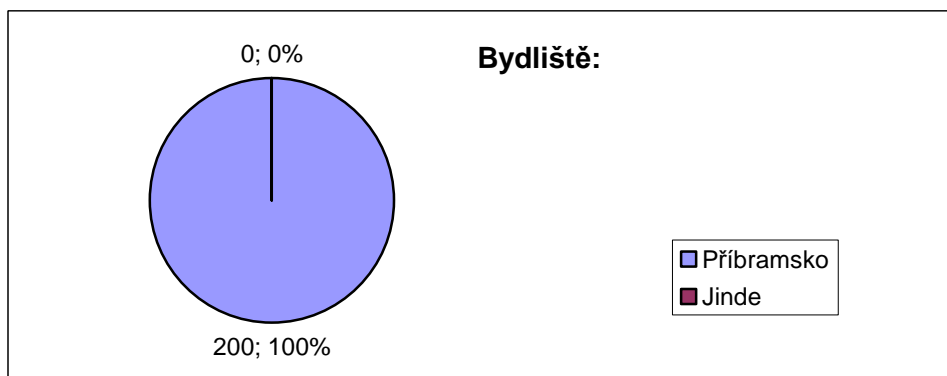
Třetí otázka se dotazovala na bydliště respondentů. Byli dotázáni obyvatelé Příbrami a okolí, takže 100 % respondentů bydlí na Příbramsku.

---

¹¹³ Vlastní výzkum.

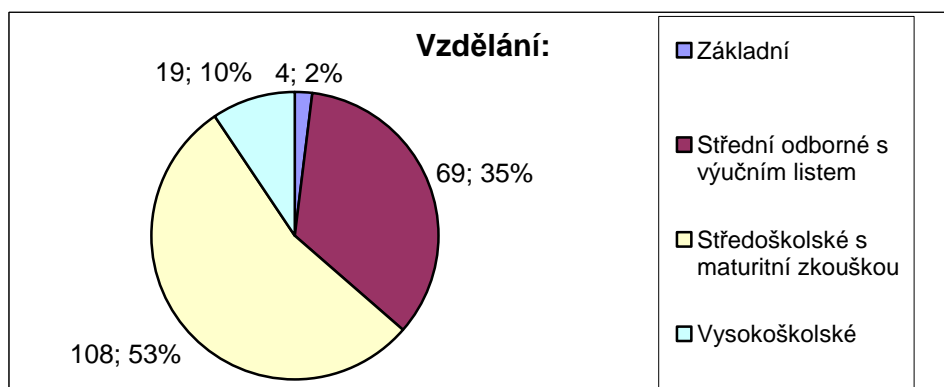
¹¹⁴ Vlastní výzkum.

Graf 9 – „Bydliště respondentů“¹¹⁵

Čtvrtá otázka se zajímala o nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Pouze 2 % dotázaných má základní vzdělání. 35 % má střední odborné s výučním listem, 53 % středoškolské s maturitní zkouškou a zbylých 10 % patří respondentům s vysokoškolským vzděláním.

Graf 10 – „Vzdělání respondentů“¹¹⁶

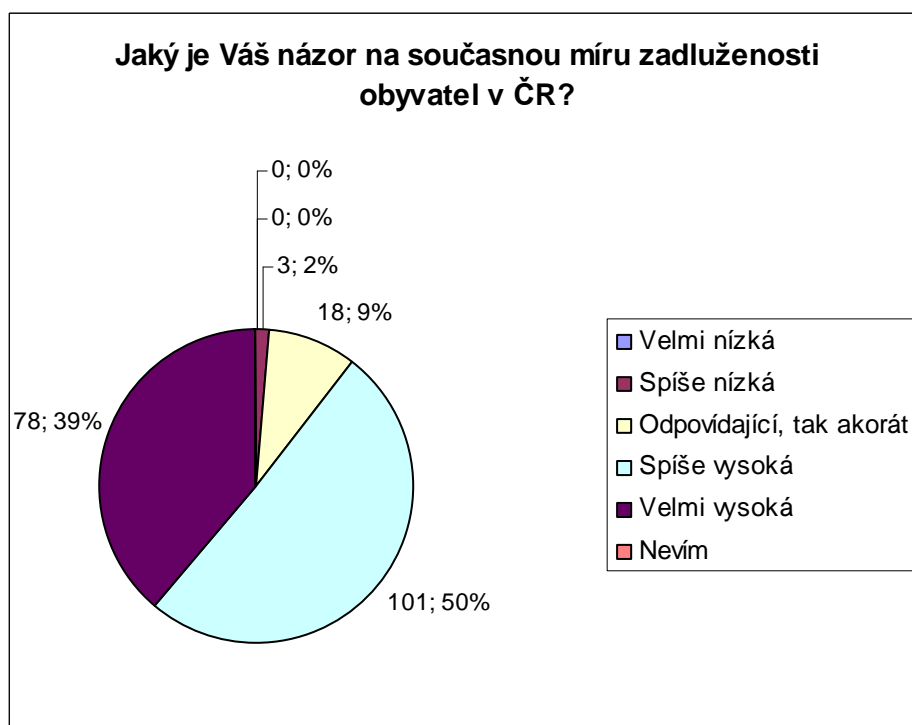

Předmětem zájmu páté otázky byl názor respondentů na současnou míru zadluženosti obyvatel v České republice. Pouze 2 % respondentů si myslí, že zadluženost je spíše nízká, 9 % respondentů sdělilo, že je přiměřená. 50 % dotázaných si myslí, že je spíše vysoká a zbylých 39 % respondentů si myslí, že je velmi vysoká. Žádný z dotázaných neodpověděl, že je velmi nízká.

¹¹⁵ Vlastní výzkum.

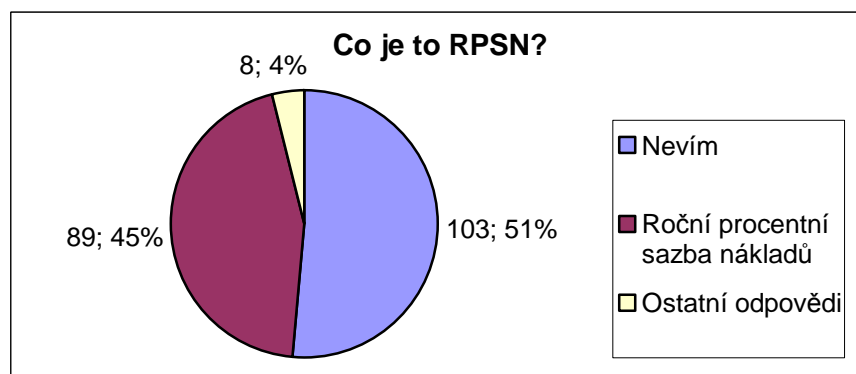
¹¹⁶ Vlastní výzkum.

Graf 11 – „Názor na současnou míru zadluženosti“¹¹⁷

V rámci šesté otázky byli respondenti dotazováni, zda vědí, co znamená zkratka RPSN. Tato otázka byla polootevřená a 51 % tento pojem nezná. Dalších 45 % ví, že je to roční procentní sazba nákladů a zbylá 4 % patří ostatním odpovědím. Při odpovědi na tuto otázku všichni dotázaní se základním vzděláním odpověděli, že neví nebo jejich odpověď byla chybná. Každý respondent s vysokoškolským vzděláním zná pojem RPSN. Touto znalostí disponuje také každá druhá žena (52 %) a skoro každý třetí muž (32 %).

Graf 12 – „Zkratka RPSN“¹¹⁸

¹¹⁷ Vlastní výzkum.

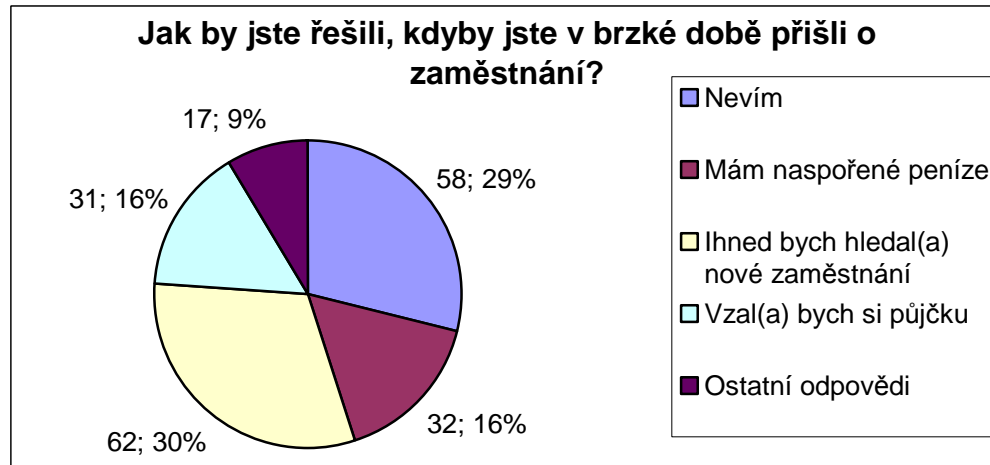
¹¹⁸ Vlastní výzkum.

V rámci otázky číslo sedm bylo zjišťováno, jak by dotázaní řešili, kdyby v brzké době přišli o zaměstnání. Tato otázka byla také polootevřená. Nejčastější odpověď byla, že by si ihned snažili najít nové zaměstnání, takto odpovědělo 30 % respondentů. Dotázaní odpovídali, že by vzali ihned první nabídku, a kdyby jim nevyhovovala, tak by při tomto zaměstnání hledali dál. Někteří respondenti by byli ochotni dojíždět v této situaci za prací i do jiného města či okresu. Druhá nejčastější odpověď (29 %) byla, že vůbec neví, co by v této situaci dělali, a že o tom nepřemýšleli. 16 % respondentů je na tuto situaci připraveno a má naspořené peníze. Dalších 16 % dotázaných odpovědělo, že by jim nezbyvalo nic jiného, než tuto situaci řešit nějakou půjčkou či úvěrem. Zbýlých 9 % patří ostatním odpovědím, kdy nejčastější odpověď byla, že o zaměstnání nemohou přijít, protože jsou osoby samostatně výdělečně činné.

Skoro každý druhý muž (48 %) by tuto situaci řešil tak, že by ihned hledal nové zaměstnání. Ženy by též řešily tuto problematiku nejčastěji hledáním nového zaměstnání (27 %). Naopak odpověď tuto situaci řešit půjčkou či úvěrem byla nejčastější od lidí s nižším než středoškolským vzděláním s maturitní zkouškou.

Graf 13 – „Řešení situace při ztrátě zaměstnání“¹¹⁹

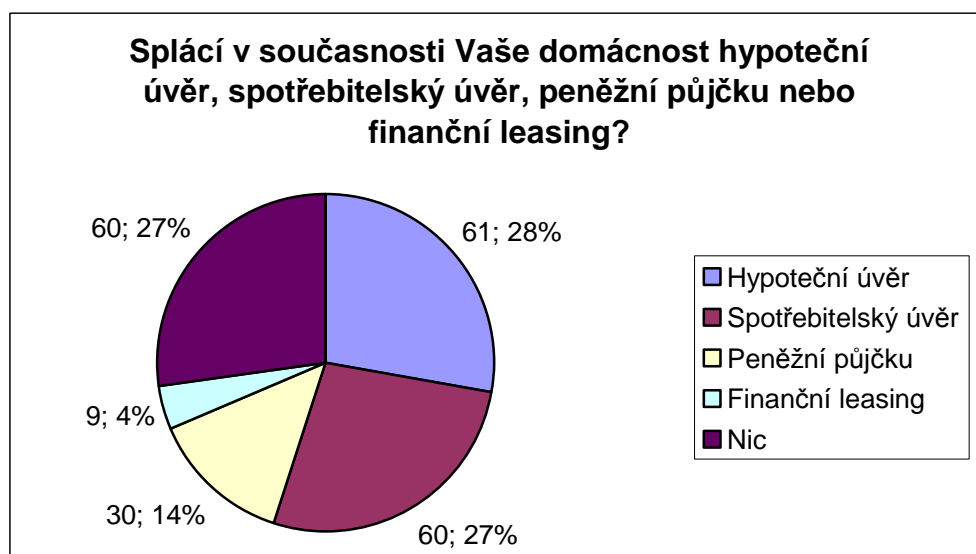
Osmá otázka zněla: „Splácí v současnosti Vaše domácnost hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr, peněžní půjčku nebo finanční leasing. Odpovědi byly hodně překvapující. Respondenti v této otázce mohli zakroužkovat více možností. 60 dotázaných, což činí 27 %, v současné době nemá žádný úvěr ani půjčku. 28 % respondentů splácí hypoteční úvěr, z nichž další 27 % splácí spotřebitelský úvěr. 14 % dotázaných nyní splácí peněžní půjčku a dalších 4 % respondentů má finanční leasing.

¹¹⁹ Vlastní výzkum.

Z kombinace těchto čtyř nabízených možností vyplývá, že pouze každá třetí domácnost nemá v současnosti žádný úvěr či půjčku.

Některou z forem půjček či úvěrů splácí v současné době 73 % domácností. Dotazníkové šetření nám udává, že nejčastěji hypotéky splácí respondenti, kteří si myslí, že jejich domácnost je poměrně dobře finančně zajištěna, a jsou to především lidé ve středním věku, tj. od 31 do 50 let věku.

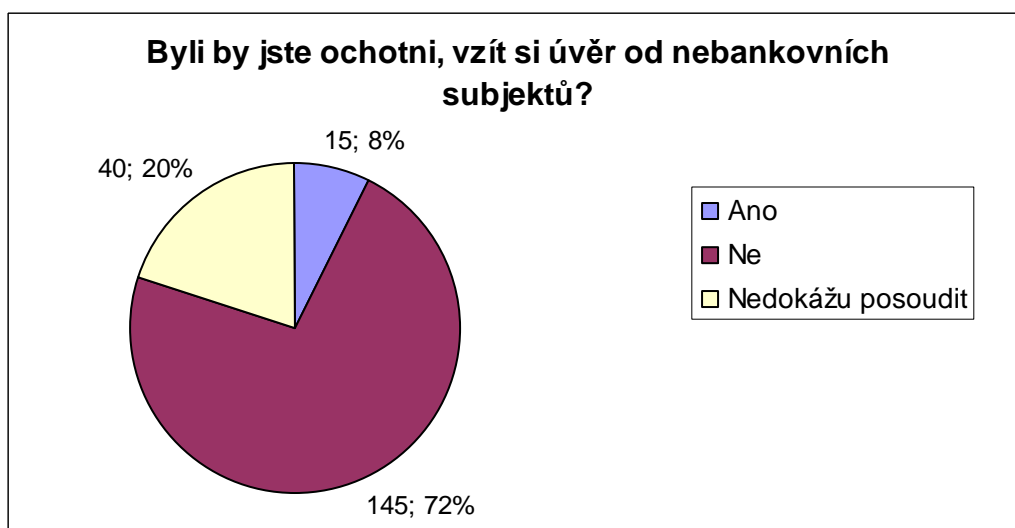
Graf 14 – „Úvěry, které respondenti v současné době splácí“¹²⁰

Díky otázce číslo devět bylo zjištěno, zda by byli respondenti ochotni vzít si úvěr od nebankovních subjektů. 72 % respondentů odpovědělo, že by si nevzali úvěr od těchto subjektů. 8 % by bylo ochotno vzít si nebankovní úvěr a zbylých 20 % tuto situaci nedokáže posoudit. Zajímavostí je, že 8 % dotázaných, kteří odpověděli, že by byli ochotni vzít si úvěr či půjčku od nebankovních společností, byli lidé v průměrném věku od 31 – 50 let a nedosahovali vysokoškolského vzdělání.

¹²⁰ Vlastní výzkum.

Graf 15 – „Ochota respondentů vzít si úvěr od nebankovních subjektů“¹²¹

Předposlední otázka, a to otázka číslo deset, zkoumala názor občanů na finanční zabezpečení jejich domácnosti. 50 % dotázaných odpovědělo, že jejich domácnost je spíše zajištěna. 11 % si myslí, že jsou určitě dobře finančně zajištěni. 5 % říká, že jejich domácnost není finančně zajištěna a zbylých 34 % odpovědělo na tuto otázku spíše ne.

Poměrně dobře finančně zajištěna je podle vlastního vyjádření přibližně polovina českých domácností. Nejlépe hodnotí finanční zajištění vlastní domácnosti muži a mladí lidé od 18 do 30 let. Naopak finanční problémy má v současnosti 39 % rodin. Tyto problémy pociťují nejčastěji lidé se základním vzděláním a dále potom respondenti staršího věku, od 51 let a více. Naopak jako dobré a bez finančních problémů hodnotí vlastní zajištění 61 % domácností. Finanční situace domácností výrazně souvisí se vzděláním, které se dnes zdá být předpokladem pro dobré finanční zajištění domácnosti.

¹²¹ Vlastní výzkum.

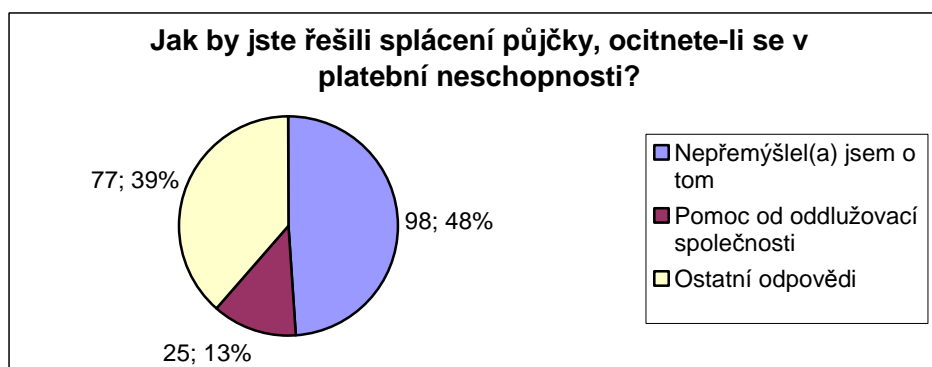
Graf 16 – „Finanční zajištění domácnosti“¹²²

Poslední otázka, a to otázka číslo jedenáct, zjišťovala, jak by respondenti řešili situaci, ocitnou-li se v platební neschopnosti. 48 % odpovědělo, že vůbec nikdy nepřemýšleli, co by dělali, kdyby je potkala tato situace. 13 % respondentů by požádalo o pomoc u oddlužovací společnosti a zbylých 39 % patří ostatním odpovědím.

K nejčastějším odpovědím patří, že by požádali o pomoc rodinné příslušníky či známé, jiní by prodali majetek, někteří jsou pojištěni pro případ platební neschopnosti a další by ihned informovali věřitele. 52 % ze všech mladých respondentů, ve věku 18 – 30 let, by tuto situaci řešilo pomocí od rodiny a známých. Je možno vidět, že tyto lidé jsou ještě fixovaní na rodinu, kdy byli zvyklí, že je rodiče živili. Zatímco starší lidé jsou již zodpovědnější a spoléhají především na vlastní schopnosti.

Graf 17 – „Řešení platební neschopnosti“¹²³

¹²² Vlastní výzkum.

¹²³ Vlastní výzkum.

ZÁVĚR

Problematika zadluženosti obyvatel České republiky je jedním z neaktuálnějších problémů současné doby. K tomuto velkému zlomu ve vývoji zadlužení domácností došlo až na počátku nového tisíciletí, tedy asi v druhé polovině roku 2000. Od této doby zadlužení domácností dynamicky narůstá. Obyvatelstvo dlužilo bankám na koci roku 2000 pouhých 39,7 mld. korun a na konci roku 2009 už 897,4 mld. korun.

Hlavní důsledky a příčiny růstu zadluženosti lze hledat především ve snížení úrokových sazeb. Pokles sazeb pod psychologickou hranici je jedním z nejvýznamnějších faktorů, který působí na zvýšení poptávky po úvěrech. K dalším příčinám bychom mohli zařadit preferenci spotřeby, ta vedla k výraznému růstu spotřebních výdajů, které domácnosti neuskutečňovaly pouze prostřednictvím svého disponibilního důchodu, ale rovněž z vypůjčených peněz. Dalším motivem českých domácností k zadlužování byl růst životního standardu neboli úsilí o něj.

Vzhledem k těmto nelichotivým číslům jsou české domácnosti oproti eurozóně zadluženy pouze polovičně a nepředstavuje to velké riziko. Ze statistických údajů společnosti GE Money Bank vychází, že domácnosti si berou úvěry především na bydlení (70 procent), dále na automobily (46 procent) a domácí spotřebiče (40 procent). Objevují se i nové trendy půjček a úvěrů na plastické operace a jiné kosmetické úpravy (26 procent) nebo na svatební hostinu (21 procent).

Z výzkumu konaného agenturou Médea Research vyplývá, že v současné době je zadluženo 39 procent českých domácností. Zajímavým údajem je fakt, že obavy z neschopnosti splácet své dluhy má pouze 27 procent z nich a 65 procent si tuto hrozbu nepřipouští. Přes toto neohrožené smýšlení má již 14 procent zadlužených domácností problémy se splácením dluhů.

Většina těchto úvěrů je zprostředkována bankami, přesto na trhu fungují společnosti nebankovního charakteru, které též poskytují různé druhy úvěrů a půjček. Nebankovní sektor představuje organizace ostatního typu úvěrování a leasingové společnosti. Ty poskytly domácnostem dle stavu z konce roku 2009 na spotřebu dalších 104,1 mld. korun.

Poskytnutí úvěrů není bezplatné, banky i ostatní nebankovní organizace jsou obchodními společnostmi, kterým záleží na zisku. Z tohoto důvodu domácnost, která si vypůjčí, musí za tuto službu zaplatit a výše ceny je poukazována pomocí úrokové sazby. Úrokové sazby v devadesátých letech 20. století byly vysoké, což vedlo k nízkému

zájmu o tyto služby. Zlom na trhu s úvěry a půjčkami nastal s příchodem nového století, kdy úrokové sazby začaly klesat. Tento pokles můžeme sledovat na úrokových sazbách hypotečních úvěrů, které vyvrcholily v roce 2005, kdy průměrná roční úroková sazba dosáhla svého minima, a to 3,88 procent.

Bakalářská práce se nevěnovala pouze zadluženosti domácností v rámci České republiky, ale zaměřila se také na konkrétní okres v České republice, jímž byla Příbram. V rámci práce byl vytvořen průzkum, který se dotazoval obyvatel Příbramska na zadlužení jejich domácností. Příbramské domácnosti jsou nejvíce zadluženy hypotečními úvěry (28 procent) a spotřebitelskými úvěry (27 procent). Dále, již v menší míře, jsou tyto domácnosti zadlužovány peněžními půjčkami (14 procent) a finančními leasingy (4 procenta). Naopak 27 procent domácností v tomto okrese není zadluženo vůbec. Průzkum také zjistil, že 45 procent respondentů zná pojem RPSN. Při odpovědi na tuto otázku všichni dotázaní se základním vzděláním odpověděli, že neví, co je RPSN nebo jejich odpověď byla chybná. Každý respondent s vysokoškolským vzděláním ví, co tato zkratka znamená. Výzkum také prozradil, že ženy jsou ohledně tohoto pojmu znalejší. Význam RPSN zná 52 procent žen a 32 procent mužů. V současné době se na trzích objevuje stále více a více nebankovních subjektů. Zajímavostí je, že 72 procent respondentů odpovědělo, že by nebyli ochotni vzít si nebankovní úvěr či půjčku a dalších 20 procent tuto situaci nedokáže posoudit. Skupina 8 procent dotázaných, kteří by si úvěr či půjčku od nebankovních společností vzali, jsou lidé v průměrném věku od 31 – 50 let a nedosahují vysokoškolského vzdělání. Dále také každý druhý dotázaný se domnívá, že je jejich domácnost poměrně dobře finančně zajištěna. Myslí si, že současná míra zadluženosti obyvatel České republiky je spíše vysoká.

Vysoká míra zadlužování českých obyvatel může poukazovat na nezdravé hospodaření domácností a v konečném důsledku může vést k jejich bankrotu. Další vývoj zadlužování českých domácností by však již podle odborníků neměl být tolik dramatický. Přesto lze sledovat dle Českého statistického úřadu, že zadluženost nadále narůstá, ale již ne v takové míře, jako tomu bylo na počátku 21. století. Domácnosti by se měly zaměřit místo na zadlužování spíše na spoření, které je pro ně finančně výhodnější a nemusí se obávat hrozby ztráty majetku. Neopominutelným problémem je i finanční gramotnost jednotlivých skupin obyvatelstva.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BOLLES, A. *Practical Banking*. 1. vyd. New York : Ayer Publishing, 1884. 316 s. ISBN 0-405-13626-9.
2. DILLEY, D. *Essentials of Banking*. 1. vyd. Canada : John Wiley and Sons, 2008. 273 s. ISBN 978-0-470-17088-5.
3. DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515.
4. GROSSOVÁ, M. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 5. vyd. Praha : Linde Praha, 2007. 603 s. ISBN 978-80-7201-621.
5. KIPIELKOVÁ, I. *Bankovníctví pro střední školy a veřejnost*. 2. vyd. Praha : Fortuna, 1998. 216 s. ISBN 80-7168-535-6.
6. KIPIELKOVÁ, I. *Slovník základních pojmů z bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 1998. 64 s. ISBN 80-7168-495-3.
7. KLEIN, B. et al. *Rozhodčí řízení*. 1. vyd. Praha : ASPI, a. s., 2007. 254 s. ISBN 978-80-7357-264-8.
8. MACHÁČKOVÁ, M. *Smlouvy a jejich náležitosti*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. 204 s. ISBN 80-7226-961-5.
9. MEJSTRÍK, M., et al. *Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2008. 627 s. ISBN 978-80-246-1500-4
10. NOVOTNÝ, P. *Exekuční řád*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2001. 160 s. ISBN 80-247-0111-1.
11. POLOUČEK, S., et al. *Bankovníctví*, 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 716s. ISBN 80-7179-462-7.
12. REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. 627 s. ISBN 80-7261-132-1.
13. RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 254 s. ISBN 80-86898-43-1.
14. SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. 300 s. ISBN 80-86432-19-X.
15. SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. 93 s. ISBN 80-7226-607-1.

16. SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. 216 s. ISBN 978-80-87071-91-5.
17. ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : EUPRESS, 2010. 253 s. ISBN 978-80-7408-029-6.
18. ŠIMÁNKOVÁ, J., et al. *Jak na úvěry*. 1. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. 104 s. ISBN 80-7357-015-7.
19. ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. 140 s. ISBN 80-901215-3-5.
20. TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 836 s. ISBN 80-7179-489-9.

Elektronické zdroje

1. ANTOŠ, O. *Analýza zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2005 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://i.iinfo.cz/ursatt/Mesec_cz-studie_o_zadluzenosti_ceskych_domacnosti-113015889801607.pdf>.
2. BUKÁČ, P. *Exekuce - spása, či pohroma běžného občana?* [online]. Praha : Internet Info, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/exekuce-spasa-ci-pohroma-bezneho-obcana/>>.
3. BUŘÍNKOVÁ, B. *Dluhy neutajíte. Podívejte se, kdo je na vás prozradí* [online]. Praha : Mafra, a. s., 2010 [cit. 14. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/dluhy-neutajite-podivejte-se-kdo-je-na-vas-prozradi-fxi-uver.asp?c=A100921_160230_uver_bab>.
4. *Centrální registr dlužníků* [online]. Praha : CERD, a. s., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.dluznik.cz/>>.
5. *Češi si rádi půjčují. Zadlužení domácností za devět let vzrostlo osmkrát* [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://byznys.lidovky.cz/cesi-si-radi-pujcuji-zadluzeni-domacnosti-za-devet-let-vzrostlo-osmkrat-14p-moje-penize.asp?c=A100312_140332_moje-penize_pf>.
6. *ČNB: Dluhy domácností v lednu zůstaly na 1,057 bilionu Kč* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://trhy.mesec.cz/zpravy/cnb-dluhy-domacnosti-v-lednu-zustaly-na-1-057-bilionu-kc/>>.

7. *Dluhy domácností rostou, firmy ale šetří* [online]. Praha : Česká televize, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/114094-dluhy-domacnosti-rostou-firmy-ale-setri/>>.
8. *Domácnosti se dál zadlužují, za loňský rok o 73 miliard* [online]. Praha : Borgis, a. s., 2011 [cit. 24. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/223824-domacnosti-se-dal-zadluzuji-za-lonsky-rok-o-73-miliard.html>>.
9. DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.
10. *Fincentrum Hypoindex* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/hypoindex-vyvoj/>>.
11. *Charakteristika okresu Příbram* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pribram>.
12. *Jak probíhá vymáhání dluhu* [online]. Praha : MF Dnes, 2005 [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/fi_blind.asp?r=fi_blind&c=A050228_104427_fi_blind_vra>.
13. KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.
14. MAŠEK, F. *Co si k vám vymahači dluhů nemůžou dovolit* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/70113-co-si-k-vam-vymahaci-dluhu-nemuzou-dovolit>>.
15. *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.
16. *Mimosoudní řešení sporů* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/mimosoudni-reseni-sporu-opu/1000818/51600/>>.

17. *Oddlužovací společnosti situaci ještě zhorší, varují Člověk v tísní a bankovní asociace* [online]. Praha : Economia, a. s., 2010 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://finweb.ihned.cz/c1-44900590-oddruzovaci-spolecnosti-situaci-jeste-zhorsivaruji-clovek-v-tisni-a-bankovni-asociace>>.
18. OSVAAG, M. *Registr dlužníků: černý puntík na několik let* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/18855-registr-dluzniku-cerny-puntik-na-nekolik-let>>.
19. PAVELKA, R. *Bankovní systém a systém bank* [online]. 2006 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecorp.euweb.cz/banks.html>>.
20. *Podíl nesplácených úvěrů domácností vzrostl* [online]. Praha : Borgis, a. s., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/218746-podil-nesplacenyh-uveru-domacnosti-vzrostl.html>>.
21. POLOLÁNÍK, L. *RPSN jako hlavní ukazatel úvěru* [online]. Brno : Finance media, a. s., 2008 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance-media.cz/kontakty/>>.
22. *Příbram* [online]. Příbram : Město Příbram, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/>>.
23. *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.
24. SOVOVÁ, E. *Zkoušeli jsme žádat o úvěr, banky si nás pořádně prokleply* [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/zkouseli-jsume-zadat-o-uver-banky-si-nas-poradne-prokleply-pm5-/viteze.asp?c=A110324_111004_viteze_sov>.
25. *Stanovisko Sdružení SOLUS k neseriózním nabídkám oddlužovacích agentur* [online]. Praha : Solus, 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<https://www.solus.cz/informace-o-oddruzovacich-spolecnostech/>>.
26. SVAČINA, L. *Hypindex leden 2011: Pokles sazeb se téměř zastavil* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/hypindex-leden-2011-pokles-sazeb-se-temer-zastavil/>>.
27. *Úrokové sazby* [online]. Praha : Metropolitní spořitelní družstvo, 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.metunion.eu/obcan/vkladove-ucty/urokove-sazby>>.

28. ZÁMEČNÍK, P. *Zadlužování domácností: Zvykejme si!* [online]. Praha : Internet Info, s.r.o., 2006 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/zadluzovani-domacnosti-zvykejme-si/>>.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – „Dluhy českých domácností“	34
Graf 2 – „Obava respondentů se splácením dluhů v budoucnosti“	35
Graf 3 – „Podíl úvěrů na bydlení na celkových úvěrech obyvatelstvu a podíl hypotečních úvěrů na úvěrech na bydlení (v %)“	37
Graf 4 – „Vývoj jednotlivých typů úvěrů obyvatelstvu (v mil. Kč)“	38
Graf 5 – „Tempo poklesu/nárůstu úrokových sazeb“	40
Graf 6 – „Průměrné roční úrokové sazby hypoték“	41
Graf 7 – „Věk respondentů“	43
Graf 8 – „Pohlaví respondentů“	43
Graf 9 – „Bydliště respondentů“	44
Graf 10 – „Vzdělání respondentů“	44
Graf 11 – „Názor na současnou míru zadluženosti“	45
Graf 12 – „Zkratka RPSN“	45
Graf 13 – „Řešení situace při ztrátě zaměstnání“	46
Graf 14 – „Úvěry, které respondenti v současné době splácí“	47
Graf 15 – „Ochota respondentů vzít si úvěr od nebankovních subjektů“	48
Graf 16 – „Finanční zajištění domácnosti“	49
Graf 17 – „Řešení platební neschopnosti“	49

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA Č. 1 – VZOR DOTAZNÍKU

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentkou 3. ročníku Vysoké školy evropských a regionálních studií, a tímto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění tohoto dotazníku, který je anonymní a bude sloužit pouze jako podklad k mé bakalářské práci na téma *Vývoj zadluženosti obyvatel v České republice*.

Předem děkuji za vyplnění.

Martina Čejdíková

(Tento dotazník vyplňujte zakroužkováním správné odpovědi.)

1. Věk:
  - a) 18 - 30
  - b) 31 – 50
  - c) 50 a více
2. Pohlaví
  - a) žena
  - b) muž
3. Bydlíte:
  - a) na Příbramsku
  - b) jinde - .....
4. Vaše vzdělání je:
  - a) Základní
  - b) Střední odborné s výučním listem
  - c) Středoškolské s maturitní zkouškou
  - d) Vysokoškolské
5. Jaký je Váš názor na současnou míru zadluženosti obyvatel ČR?
  - a) Velmi nízká
  - b) Spíše nízká
  - c) Odpovídající, tak akorát
  - d) Spíše vysoká
  - e) Velmi vysoká
  - f) Nevím

6. Co to je RPSN?
  - a) .....
  - b) Nevím
7. Jak byste řešili, kdybyste v brzké době přišli o zaměstnání?
  - a) Mám naspořené peníze
  - b) Vzala bych si půjčku
  - c) Nevím
  - d) Jiné - .....
8. Splácí v současnosti Vaše domácnost hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr, peněžní půjčku anebo finanční leasing?
  - a) Hypoteční úvěr
  - b) Spotřebitelský úvěr
  - c) Peněžní půjčku
  - d) Finanční leasing
  - e) Nic
9. Byli byste ochotni, vzít si půjčku od nebankovních subjektů?
  - a) Ano
  - b) Ne
  - c) Nedokážu to posoudit
10. Řekl(a) byste, že Vaše domácnost je poměrně dobře finančně zajištěna?
  - a) Určitě ano
  - b) Spíše ano
  - c) Spíše ne
  - d) Určitě ne
11. Jak byste řešili splácení půjčky, ocitnete-li se v platební neschopnosti?
  - a) Pomoc od oddlužovací společnosti
  - b) Jinak .....
  - c) Nepřemýšlel(a) jsem o tom

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL ČR

Autor práce: Martina Čejdíková

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ČEJDÍKOVÁ, M. *Vývoj zadluženosti obyvatel ČR : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 59 s.
Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: Exekuce, nebankovní zprostředkovatelé, úrok, úvěry, zadluženost.

Bakalářská práce se zabývá vývojem zadluženosti obyvatel v České republice. Hlavním cílem práce je analýza zadluženosti obyvatel České republiky. Práce je rozdělena do dvou částí, kdy první část, a to teoretická, se věnuje charakteru současných úvěrových operací a základním činnostem bank při poskytování úvěrů. Banky nabízejí širokou škálu úvěrových služeb, ať už se jedná o úvěry či půjčky krátkodobého, střednědobého a dlouhodobého charakteru. Druhá, praktická, část práce zkoumá příčiny a důsledky zadlužování České republiky jako celku a dále se zaměřuje pouze na obyvatele okresu Příbram. Je zde proveden rozbor zadluženosti obyvatel na Příbramsku pomocí dotazníkového šetření. Práce se zajímá také o možnosti snižování zadlužení obyvatel a rozebírání nástrojů vedoucí k zadlužení obyvatelstva.

ABSTRACT

ČEJDÍKOVÁ, M. *Development of indebtedness of the Czech Republic inhabitants : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 59 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: Debt, execution, non-bank intermediaries, interest, loans.

The bachelor thesis is focused on development of the indebtedness of population in the Czech Republic. The main goal is to analyze the indebtedness of Czech inhabitants. The thesis is divided into two parts. The first, theoretical, part is devoted to the character of current credit operations and basic activities of banks when giving a credit. Banks offer a wide range of credit services, both short-term, medium and long-term credits and loans. The second, practical, part of the thesis examines causes and consequences of indebtedness of the Czech Republic as a whole; and then deals with residents of Příbram district only. In this part of the thesis is analyzed indebtedness of population of Příbram district through a questionnaire survey. The thesis also deals with possibilities of reducing indebtedness of residents, and analysing of elements leading to the public debt.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 ÚVĚROVÉ OPERACE	10
2.1 NÁVRATNOST A VÝNOSNOST ÚVĚRŮ	10
2.2 REGISTR DLUŽNÍKŮ	11
3 FORMY POSKYTOVANÝCH ÚVĚRŮ A PŮJČEK	14
3.1 ÚVĚRY	15
3.1.1 <i>Krátkodobé úvěry</i>	15
3.1.1.1 Kontokorentní úvěr	15
3.1.1.2 Eskontní úvěr	16
3.1.1.3 Akceptační úvěr	16
3.1.1.4 Avalový úvěr	17
3.1.2 <i>Střednědobé a dlouhodobé úvěry</i>	17
3.1.2.1 Úvěr ze stavebního spoření	18
3.1.2.2 Investiční úvěry	18
3.1.2.3 Hypoteční úvěry	18
3.1.2.4 Spotřebitelské úvěry	19
3.1.2.5 Emisní půjčky	20
4 ÚVĚROVÝ PROCES	21
4.1 ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ ÚVĚRU	21
4.2 ÚVĚROVÁ ANALÝZA, ZAJIŠTĚNÍ ÚVĚRU	22
4.3 UZAVŘENÍ ÚVĚROVÉ SMLOUVY	22
4.4 KONTROLA DODRŽOVÁNÍ PODMÍNEK ÚVĚROVÉ SMLOUVY	23
4.5 VÝVOJ NESPLÁCENÝCH ÚVĚRŮ V ČESKÉ REPUBLICE	24
4.6 ŘEŠENÍ NESPLÁCENÝCH ÚVĚRŮ	25
5 POSTUPY VYMÁHÁNÍ DLUHŮ	26
5.1 ROZHODČÍ ŘÍZENÍ	26

5.1.1	<i>Rozhodčí smlouva</i>	27
5.1.2	<i>Rozhodčí řízení</i>	28
5.1.3	<i>Rozhodčí soudy</i>	29
5.2	EXEKUČNÍ ŘÍZENÍ.....	30
5.2.1	<i>Průběh exekučního řízení</i>	30
6	VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL V ČR.....	32
6.1	VÝZKUM ZADLUŽENOSTI DOMÁCNOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICE	33
6.2	DŮSLEDKY A PŘÍČINY ZADLUŽENOSTI.....	35
6.3	HYPOTEČNÍ ÚVĚRY A ÚVĚRY NA BYDLENÍ.....	36
6.4	OSTATNÍ TYPY ÚVĚRŮ	38
6.5	PŮJČKY OD NEBANKOVNÍCH ZPROSTŘEDKOVATELŮ	39
6.6	ÚROKOVÉ SAZBY	39
7	VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL NA PŘÍBRAMSKU	42
	ZÁVĚR.....	50
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
	SEZNAM GRAFŮ	57
	PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Problematika zadluženosti českých domácností se dotýká každého z nás. Jen minimum lidí se těmto problémům vyhne. Ke zlomu zadluženosti v České republice došlo až na počátku nového tisíciletí, tedy přibližně v polovině roku 2000. Příčiny růstu zadluženosti lze hledat především ve snížení úrokových sazeb. V roce 1999 úrokové sazby poklesly pod patnáctiletý průměr a stále se snižují až do současných dnů. Na rychle rostoucím trhu se zvyšovala konkurence mezi jednotlivými poskytovateli, kteří se předháněli v nabídce úvěrů. Značná část spotřebitelů jejich nabídku přijala, zejména v předvánočním období, a postupně si zvykla žít „na dluh“. Život na dluh bere skoro každý jako součást života. Českým rodinám hrozí zadlužení především kvůli spotřebitelským úvěrům. Spotřebitelské úvěry sice netvoří podstatnou část celkového zadlužení domácností, ale lidé nejsou schopni na potřebné vybavení naspóřit, načež se zavážou splácet úvěr s roční procentní sazbou nákladů ve výši desítek procent.

Rekordní spotřeba českých domácností se stala hlavním tahounem ekonomického růstu v ČR. Značná část nákupů realizovaných českými domácnostmi se realizovala a realizuje na dluh. To je na jedné straně příznakem, že Češi se svými nákupními návyky přibližují standardním tržním ekonomikám, ale na druhé straně to představuje hrozbu. Hlavní obava vyplývá z prudších nárůstů zvyšování zadluženosti obyvatel ČR. Už od roku 2000 vzrostla zadluženost osmkrát.

Od roku 2001 používají věřitelé velice silný nástroj na vymáhání dluhu – exekuci. Do té doby se o půjčené peníze museli složitě soudit, a pokud dlužník z jakéhokoliv důvodu přestal splácet, větší problém měl věřitel. Až exekuce umožnila rychlejší a efektivnější vymáhání nesplácených dluhů.

Jedním z problémů jsou také nebankovní úvěry. Domácnosti, které jsou v registru dlužníků, nemají právo získat úvěr od banky. Stále více a více se zde objevují instituce, které „poskytnou úvěr každému“. Tyto úvěry mají mnohem větší úrok než úvěry poskytované bankami. Na trhu práce se začaly objevovat i tzv. oddlužovací společnosti. Tyto firmy nabízejí pomoc dlužníkům, uzavírají s nimi smlouvy, kde se lidé zavážou k tomu, že dlužné částky budou posílat přímo té společnosti a nikoli svému věřiteli (např. bance) jako doposud. Oddlužovací agentura za to vybírá poplatek, obvykle se jedná o 15 – 30 % z dlužné částky. Nikde ale není zaručen úspěch oddlužení, většinou to dopadá neúspěšně.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bakalářská práce s názvem *Vývoj zadluženosti obyvatel České republiky* se zabývá současným problémem stále rostoucí zadluženosti domácností. Cílem práce je analýza zadluženosti obyvatel České republiky jako celku. Je proveden rozbor zadluženosti obyvatel na Příbramsku pomocí dotazníkového šetření. Práce se zajímá také o možnosti snižování zadlužení obyvatel a rozebírání nástrojů vedoucí k zadlužení obyvatelstva.

Práce se člení do šesti kapitol. První kapitoly práce se věnují charakteru současných úvěrových operací. Mezi základní činnosti banky patří poskytování úvěru. Banky nabízejí širokou škálu úvěrových služeb, ať už se jedná o úvěry či půjčky krátkodobého, střednědobého a dlouhodobého charakteru. Těm se věnuje třetí kapitola s názvem *Formy poskytovaných úvěrů a půjček*. V rámci poskytování úvěrových služeb probíhá vždy úvěrový proces, který je rozepsán v následující kapitole. Další kapitola charakterizuje postupy při vymáhání dluhu. Tato část je členěna na podkapitoly, které se zabývají soudním a mimosoudním vymáháním. Dále charakterizuje exekuční a rozhodčí řízení. Vystihuje se zde termín exekuce, co to je, a kdo za ní zodpovídá. Tato kapitola nastiňuje průběh exekuce a její zahájení. Také charakterizuje základní výhody rozhodčího řízení a zásady, kterými se řídí rozhodčí řízení.

Druhá, již praktická, část práce zkoumá příčiny a důsledky zadlužování České republiky jako celku a dále se zaměřuje pouze na obyvatele okresu Příbram. Bylo zde provedeno dotazníkové šetření, které se zabývalo zadlužeností obyvatel a jejich názory na tuto problematiku. Osloveno bylo 233 respondentů v období leden – únor 2011, z toho se vrátilo 200 (86 %) vyplněných dotazníků. V dotazníku bylo 11 otázek, z toho první čtyři zjišťovaly identifikaci respondentů, jejich věk, pohlaví, bydliště a vzdělání. Další otázky zjišťovaly názor na současnou míru zadluženosti, jak by respondenti řešili situaci, kdyby v brzké době přišli o zaměstnání. Dále šetření zkoumalo, kterými úvěry jsou zadluženi a zda vědí, co znamená zkratka RPSN. Poslední otázky zkoumaly, zda by byli respondenti někdy ochotni vzít si úvěr či půjčku od nebankovních subjektů, jejich názor na finanční zabezpečení vlastní domácnosti a jak by řešili splácení půjčky, ocitnou-li se v platební neschopnosti (blíže viz příloha).

Stěžejními zdroji v práci jsou statistiky Českého statistického úřadu.

2 ÚVĚROVÉ OPERACE

K základním činnostem, kterým se obchodní banka věnuje, patří poskytování úvěrů. „Banky slouží také jako užitečná místa pro bezpečné uložení peněz.“¹ „Bankéři působí jako rádci mezi produkty či službami a pomáhají zákazníkům vyhodnocovat jejich finanční potřeby.“² Banky nabízejí širokou paletu úvěrových služeb. „Zodpovědnost, s níž banky přistupují k přípravě těchto obchodů, výrazně ovlivňuje jejich celkovou obchodní úspěšnost.“³

„U komerčních bank tvoří úvěry rozhodující část aktiv; jsou relativně málo likvidní a současně poměrně rizikovou částí aktiv, zato však přináší vyšší výnosy. Úrokové platby jsou základním zdrojem příjmů komerčních bank. Likviditě a riziku úvěrů, stejně jako době splatnosti odpovídá i výše úrokových sazeb, za které banky poskytují úvěry.“⁴

2.1 Návratnost a výnosnost úvěrů

Základními principy úvěrových obchodů je návratnost a výnosnost úvěrů. Každý poskytnutý úvěr musí splňovat pro obchodní banku tato dvě základní kritéria. Návratnost úvěrů znamená schopnost dlužníka splatit úvěr ve sjednané lhůtě a výnosnost úvěrů je spojena s vyšší úrokového výnosu z poskytnutého úvěru.

Banka poskytující úvěry, vystupuje v aktivní roli hostitele. „Při stanovení úvěrové politiky vychází ze dvou zásad. Zásada návratnosti úvěru, která je spojena se schopností dlužníka splatit poskytnutý úvěr ve stanovené lhůtě. Zásada výnosnosti úvěru, která je spojena s vyšší úrokového výnosu z poskytnutého úvěru.“⁵

Než banka poskytne klientovi úvěr, zjišťuje jeho návratnost, a to tím, že si prověřuje bonitu klienta. Ve většině případů chce banka také od klienta určité záruky, a to např. zástavy nemovitostí, ručitele apod.

Banky při poskytování úvěrů používají standardně dva druhy úrokových sazeb, a to pevnou a pohyblivou úrokovou sazbu. „Pevná úroková sazba představuje pro klienta jistotu, že úroková sazba platná v den založení nebo obnovy účtu se po smluvní

---

¹ BOLLES, A. *Practical Banking*. 1. vyd. New York : Ayer Publishing, 1884. s. 6.

² DILLEY, D. *Essentials of Banking*. 1. vyd. Canada : John Wiley and Sons, 2008. s. 7.

³ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 187.

⁴ POLOUČEK, S., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. s. 367.

⁵ PAVELKA, R. *Bankovní systém a systém bank* [online]. 2006 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecorp.euweb.cz/banks.html>>.

dobu vkladu nezmění.“⁶ Pohyblivá úroková míra se většinou odvozuje od mezibankovní sazby vyhlášené Českou národní bankou.

K dalším základním pojmům při poskytování údajů patří RPSN. Tato zkratka uvádí roční procentní sazbu nákladů. „Udává náklady na úvěr po započítání všech poplatků a úroků v ročním vyjádření v procentech z půjčených peněz.“⁷ „Může se jednat o náklady:“⁸

- poplatky vztahující se k posouzení žádosti o úvěr,
- poplatky za uzavření smlouvy,
- poplatky za správu úvěru,
- poplatky za vedení účtu,
- poplatky vážící se k převodu peněžních prostředků,
- první navýšená splátka (ne zcela správně nazývaná akontace),
- pojištění schopnosti splácet apod.

2.2 Registr dlužníků

Registr dlužníků je databáze, která eviduje jak fyzické, tak i právnické osoby, které včas nesplácí své smluvní závazky. „Informace o tom, že člověk měl nějaké smluvní závazky a nedokázal je včas splatit, z registru zmizí až po třech letech. Podle podmínek sdružení stačí k zařazení do registru zdržení splátek o více než 30 dnů.“⁹

„Druhy registrů, do kterých se může dlužník dostat:“¹⁰

- **Centrální registr úvěrů** je provozovaný Českou národní bankou a eviduje aktuální údaje o právnických a fyzických osobách. Je to souhrn informací o finančních závazcích a historii.
- **Bankovní registr klientských informací** eviduje fyzické osoby, jejich údaje o půjčkách, tedy o dlužících klientů zadávají do bankovního registru všechny banky. Informace se vymazávají po čtyřech letech. Údaje o finančním zdraví klientů jsou

---

⁶ *Úrokové sazby* [online]. Praha : Metropolitní spořitelní družstvo, 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.metunion.eu/obcan/vkladove-ucty/urokove-sazby>>.

⁷ ZÁMEČNÍK, P. *Zadlužování domácností: Zvykejme si!* [online]. Praha : Internet Info, s.r.o., 2006 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/zadluzovani-domacnosti-zvykejme-si/>>.

⁸ POLOLÁNÍK, L. *RPSN jako hlavní ukazatel úvěru* [online]. Brno : Finance media, a. s., 2008 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance-media.cz/kontakty/>>.

⁹ OSVAAG, M. *Registr dlužníků: černý puntík na několik let* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/18855-registr-dluzniku-cerny-puntik-na-nekolik-let>>.

¹⁰ OSVAAG, M. *Registr dlužníků: černý puntík na několik let* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/18855-registr-dluzniku-cerny-puntik-na-nekolik-let>>.

pro banky jedním z důležitých kritérií při rozhodování o poskytnutí hypotéky či úvěru.

- **SOLUS** – Eviduje podnikatelské subjekty s IČ a fyzické osoby s RČ. Jde o negativní rejstřík, tedy databázi těch, jejichž platební morálka byla či je špatná.
- **Nebankovní registr klientských informací** sdružující společnosti v oblasti leasingu a splátkového prodeje. Informace o závazcích, včasnosti jejich plnění a zajištění jsou v databázi ještě čtyři roky od ukončení smluvního vztahu s členem registru.
- **BPX.cz** – internetová databáze pohledávek.
- **Centrální registr dlužníků** – „Je informační systém, který umožňuje vyhledávat nesplacené závazky ekonomických subjektů registrovaných v České republice s napojením na registry EU, USA a dalších zemí. Centrální registr dlužníků zahrnuje informace o neplatičích, pozitivní a negativní informace o klientech bankovního i nebankovního charakteru.“¹¹

„Základními databázemi dlužníků jsou bankovní registr klientských informací (BRKI) a nebankovní registr klientských informací (NRKI), které v provozu udržuje společnost Czech Credit Bureau. Oba registry shromažďují pozitivní informace (informace o spláceném úvěru) i negativní (klient je v delším prodlení se splátkami).

Databázi bankovního úvěrového registru vede od roku 2002 společnost Czech Banking Credit Bureau. Využívají ji pouze banky, do registru je jich zapojeno zhruba 30. Databázi nebankovního úvěrového registru vede od roku 2004 sdružení Leasing & Loan Credit Bureau. Do databáze přispívá více než 20 leasingových a splátkových společností. Oba registry uchovávají veškeré údaje po dobu čtyř let po skončení smluvního vztahu.

Do registrů zasílají banky i nebankovní společnosti informace o všech úvěrech (spotřebitelských, hypotečních, od stavebních spořitelen, leasingu) včetně kontokorentů na běžných účtech i kreditních kartách. Součástí informací o klientovi jsou jeho identifikační a kontaktní údaje. Informace o závazku obsahuje původní výši úvěru, datum jeho vzniku, současný zůstatek, výši splátky, termín splatnosti, počet splátek do splatnosti i po splatnosti a sumu splátek po splatnosti. Veškeré údaje v registrech aktualizují finanční společnosti jednou za měsíc. Do bankovního či nebankovního

---

¹¹ *Centrální registr dlužníků* [online]. Praha : CERD, a. s., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.dluznik.cz/>>.

registru se může dostat i informace o zpožděné splátce, byť jen o pár dní. Roli v tom hraje doba, kdy ke zpoždění došlo. Pokud se splátka neuhradí do konce měsíce, kdy společnost aktualizuje záznamy v registrech, objeví se informace o neuhrazené splátce v záznamu dlužníka. Pokud se však splátka opozdí v průběhu měsíce a do jeho konce bude uhrazena, pak informace o opožděné splátce do registru neodejde. Může se také stát, že se dlužník dostane do situace, kdy bude potřebovat odložit splátky. I tato informace se dostane do registru v rámci pravidelné měsíční aktualizace údajů. Odklad splátek však není vnímán jako negativní faktor pro hodnocení klienta.

Třetí nejvýznamnější sdružení na ochranu leasingu a úvěru spotřebitelům (SOLUS) spravuje největší negativní databázi od roku 1999. Tvoří ji dva registry – fyzických osob a fyzických osob podnikatelů a právnických osob. Registry shromažďují informace o klientech, kteří se dostali do problémů se splácením svých závazků u některého ze členů SOLUS. V současné době má téměř tři desítky členů jak z řad bank, stavebních spořitelen, leasingových společností, tak i mobilních operátorů. Nechybí zde ani poskytovatel elektrické energie a velkoobchodní prodejci. Informace z registru jsou vymazány po třech letech od úhrady dluhu. V registru dlužníků SOLUS se však může ocitnout osoba, aniž by měla nějaký úvěr. Stačí být po určitou dobu v prodlení s úhradami faktur mobilním operátorům či dodavatelům elektrické energie.

Banky si mohou vyměňovat tyto informace bez poskytnutí souhlasu dlužníka. Povoluje jim to Zákon o bankách. Ovšem do registrů se zasílají i informace od nebankovních institucí a s těmito společnostmi si mohou informace vyměňovat pouze s vaším souhlasem. Souhlas se zpracováním osobních údajů používáme pro dotaz do Nebankovního registru klientských informací. Zároveň nebankovní společnosti, uživatelé registrů, musí od dlužníka získat souhlas se zpracováním osobních údajů. Tento souhlas bývá součástí žádosti o úvěr. Podpisem žádosti souhlas uděluje.¹²

---

¹² BUŘÍNKOVÁ, B. *Dluhy neutajíte. Podívejte se, kdo je na vás prozradí* [online]. Praha : Mafra, a. s., 2010 [cit. 14. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/dluhy-neutajite-podivejte-se-kdo-je-na-vas-prozradi-fxi-/uver.asp?c=A100921_160230_uver_bab>.

3 FORMY POSKYTOVANÝCH ÚVĚRŮ A PŮJČEK

Smlouva o půjčce a smlouva o úvěru se od sebe do určité míry liší. „Občanský zákoník upravuje smluvní závazkový vztah smlouvou o půjčce (§ 657 a § 658).“¹³ „Podle těchto ustanovení věřitel přenechává smlouvou o půjčce věci určené podle druhu, zejména peníze. Naopak dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu. Pokud jde o půjčku peněžitou, mohou si strany dohodnout úroky, ale není to nezbytné. Půjčku tedy lze sjednat i jako bezúročnou. Smlouva o půjčce se přitom řadí mezi takzvané reálné kontrakty. To znamená, že vzniká až v okamžiku, kdy dojde ke skutečnému plnění (například v okamžiku, kdy dlužník poskytne peníze věřiteli). Pokud by se strany dohodly na tom, že předmět půjčky věřitel dlužníkovi odevzdá později, pak bude mít taková smlouva povahu smlouvy o smlouvě budoucí.“¹⁴

„Obchodní zákoník upravuje smlouvu o úvěru (§ 497 až 507).“¹⁵ „Smlouvou o úvěru se věřitel zavazuje, že poskytne na požádání dlužníka v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky. Dlužník se zavazuje poskytnuté peníze věřiteli vrátit a zaplatit mu úroky. Na rozdíl od smlouvy o půjčce je smlouva o úvěru takzvaným konsensuálním kontraktem. Smlouva totiž vzniká dohodou stran, aniž by muselo dojít k předání předmětu smlouvy – poskytnutí peněz.“¹⁶

„Rozdíl oproti smlouvě o půjčce je fakt, že ze smlouvy o úvěru lze plnit ve prospěch dlužníka i třetím osobám. Věřitel tak může (pokud se na tom s dlužníkem dohodne) za dlužníka například uhradit fakturu, aniž by peníze předal dlužníkovi. To u půjčky nelze, předmět půjčky musí být poskytnut dlužníkovi nebo jeho zástupci.“¹⁷

---

¹³ *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.

¹⁴ KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.

¹⁵ *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.

¹⁶ KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.

¹⁷ KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s.r.o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.

„Hlavní rozdíly mezi půjčkou a úvěrem:“¹⁸

1. Smlouva o úvěru je tzv. konsenzuální. Smlouva může vzniknout bez ohledu na to, zda jsou peněžní prostředky skutečně poskytnuty.
2. Smlouva o půjčce je tzv. reálná. Ke vzniku smlouvy nemůže dojít bez přenechání věcí, které jsou předmětem půjčky.
3. Předmětem smlouvy o půjčce nemusí být pouze peněžní prostředky.

3.1 Úvěry

Podle doby splatnosti rozlišujeme úvěry na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Úvěry lze také rozlišovat podle toho, v jaké koruně jsou poskytovány na korunové a devizové. Korunové jsou poskytovány v Kč a devizové jsou poskytovány v zahraniční měně. Také je možné členit úvěry podle typu bankovních operací na účelový, kontokorentní, eskontní a hypotekární. Úvěry se také rozlišují podle teritoriálního použití na tuzemský a zahraniční.

3.1.1 Krátkodobé úvěry

„Toto jsou úvěry, kde se doba splatnosti pohybuje v řádech několik měsíců, maximálně do 1 roku.“¹⁹ „Splatnost úvěru, resp. doba trvání úvěru se většinou počítá od okamžiku zahájení čerpání. Jinak řečeno do splatnosti úvěru se počítá jak doba čerpání (může být postupné nebo jednorázové), tak doba splácení (platí totéž jako u čerpání úvěru). Cena krátkodobého úvěru (úroková sazba) je zpravidla nižší než u úvěru s delší splatností.“²⁰ K základním druhům patří úvěr kontokorentní, eskontní, akceptační a avalový.

3.1.1.1 Kontokorentní úvěr

„Kontokorentní úvěr je dnes ve vyspělých ekonomikách jedním z nejvýznamnějších krátkodobých bankovních úvěrů. Jde o úvěr poskytovaný na kontokorentním (běžném) účtu tak, že zůstatek může přecházet do debetu. Klient může čerpat úvěr zcela automaticky tím, že může platit ze svého účtu i v případě, kdy na něm nemá dostatečné prostředky.“²¹

---

¹⁸ *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.

¹⁹ ŠIMÁNKOVÁ, J., et al. *Jak na úvěry*. 1. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 51.

²⁰ ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. s. 35.

²¹ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 139.

Splatnost je krátkodobá, a to vyplývá z účelu použití úvěru i doby, na kterou je smlouva uzavírána, zpravidla 1 rok. „Je to nejdražší úvěr ze všech krátkodobých bankovních úvěrů, ale nabízí klientům určité nezanedbatelné výhody. Umožňuje čerpat úvěr pouze ve výši odpovídající aktuální potřebě a současně nezavazuje dlužníka pevným splátkovým kalendářem.“²² „Pro banku je výhodou relativně vysoká úroková sazba ve spojení s využitím principu sedliny. Nevýhody plynou z možného rizika nevyužití úvěrových zdrojů v případě nečerpání předpokládané výše úvěru, jsou s ním spojeny i vyšší úroky na řízení likvidity.“²³

3.1.1.2 Eskontní úvěr

„Eskontní úvěr je jedním z klasických směnečných úvěrů, jeho význam v současnosti je však relativně malý. Eskontní úvěr je krátkodobý úvěr, který poskytuje banka prostřednictvím odkupu (eskontu) směnky před její splatností (dospělostí), přičemž si sráží úrok – diskont za dobu od eskontu do dne splatnosti směnky.“²⁴

Tento úvěr je levnější než úvěr kontokorentní. A to proto, že banka je při tomto typu úvěrování vzhledem k vlastnostem směnky vystavena nižšímu úvěrovému riziku. „Cena eskontního úvěru má dvě složky, z nichž jednou je diskontní sazba obchodní banky (ta je zpravidla vyšší než diskontní sazba centrální banky) a druhou tzv. eskontní provize, která je náhradou za výlohy spojené s poskytnutím eskontního úvěru.“²⁵

3.1.1.3 Akceptační úvěr

Akceptační úvěr je velmi starou formou úvěru, byl zejména v dřívějších dobách využívanou formou závazkových úvěrů. Je to druh závazkového úvěru, který byl nerozlučně spojen se směnkou. „Používá se v případě potřeby profinancovat část pohledávek plynoucích z obchodních vztahů s odběrateli, kdy např. někteří odběratelé požadují delší lhůty pro placení a nabízejí akceptaci směnky cizí či vystavení směnky vlastní.“²⁶

„Za poskytnutí akceptačního úvěru si banka účtuje akceptační provizi, která se velmi často stanovuje jako měsíční procentní sazba ze směnečné částky. Vzhledem k tomu, že v praxi dochází i k vlastnímu eskontu bankou akceptovaných směnek, je stanovována pro tyto případy netto-sazba z akceptační provize a diskontní sazby.

---

²² ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 192.

²³ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 141.

²⁴ DVOŘÁK, P. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 525.

²⁵ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 193.

²⁶ MEJSTRÍK, M., et al. *Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2008. s. 356.

Z hlediska prodávajícího spočívají příčiny využití akceptačního úvěru zejm. v tom, že si tímto způsobem zajišťuje řádné a včasné zaplacení směnky. Klientovi banky umožňují tyto produkty zvýšit jeho důvěryhodnost a tím dosáhnout výhodnějších podmínek ve sjednaném kontraktu (např. příznivější platební či cenové podmínky, získání obchodního úvěru, apod.) nebo zvýšit kvalitu jeho závazku.²⁷

3.1.1.4 Avalový úvěr

Avalový úvěr je úvěrem závazkového typu. Tento úvěr bývá často označován jako úvěr ručitelský, protože termín „avalový úvěr“ pochází ze směnečného práva, kde se doložkou „per aval“ zavazuje ručitel za některého ze směnečných dlužníků.

„Princip a využití avalového úvěru jsou velmi podobné jako u akceptačního úvěru, pouze s tím rozdílem, že banka uděluje na směnku aval, nikoli akcept. Za poskytnutý avalový úvěr účtuje banka příjemci úvěru avalovou provizi. Je stanovena jako procentní sazba z částky, za kterou se banka zaručuje.“²⁸

3.1.2 Střednědobé a dlouhodobé úvěry

Střednědobé úvěry mají dobu splatnosti od jednoho roku, avšak nejdéle do pěti let. „Střednědobého úvěru je možno využít zejména jako finančního krytí investičních akcí. Velmi oblíbený je jako rozvojový úvěr. Velmi využívaný je rovněž v procesu transformace našeho hospodářství, a to jak v rámci malé, tak velké privatizace. Obchodní banky tímto úvěrem reagují na potřeby podnikatelských subjektů a doplňují tak škálu krátkodobých, převážně provozních úvěrů. Cena střednědobého úvěru je většinou vyšší než u krátkodobého, i když některé obchodní banky mohou určité střednědobé úvěry úrokově zvýhodnit.“²⁹

Dlouhodobé úvěry, jsou takové, jejichž minimální doba splatnosti nepřekročí hranici pěti let. „Dlouhodobé úvěry představují pro banky nejrizikovější obchody, a proto jsou poskytovány velmi obezřetně a za velmi přísných podmínek, které musí dlužník splatit. Rizikovosti těchto úvěrů odpovídá i úroková sazba.“³⁰ Dlouhodobé bankovní úvěry mohou mít stejné formy jako úvěry krátkodobé, tj. může existovat dlouhodobý kontokorentní úvěr, účelový, směnečný a podobné úvěry. „Pro tuto oblast

---

²⁷ DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 544.

²⁸ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 146.

²⁹ ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. s. 35.

³⁰ ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. s. 36.

úvěrování však byly vyvinuty speciální úvěrové formy, které zohledňují tu okolnost, že věřitel je při dlouhodobějším úvěrování vystaven vyšší míře rizika.³¹

K základním druhům patří úvěr ze stavebního spoření, investiční, hypoteční, spotřebitelský a emisní půjčky.

3.1.2.1 Úvěr ze stavebního spoření

„Princip stavebního spoření spočívá, v tom, že účastníci stavebního spoření spoří po jistou dobu a po splnění určitých podmínek získávají zpět nejen své úspory, ale i nárok na poskytnutí účelového stavebního úvěru.“³²

Průběh stavebního spoření můžeme rozdělit do tří fází. První fáze je spoření, druhá fáze je přidělení úvěru a poslední fáze je splácení úvěru. „Na počátku fáze spoření je uzavření smlouvy o stavebním spoření. Pro získání nároku na poskytnutí úvěru musí účastník k rozhodnému dni splnit určité podmínky.“³³ Jedná se o minimální dobu spoření, minimální výši naspořené částky, minimální (resp. cílovou) výši tzv. hodnotícího čísla, které bere v úvahu délku a výši spořených částek.

„Splní-li účastník stavebního spoření uvedené podmínky, má nárok na čerpání úvěru, nicméně musí prokázat schopnost splatit úvěr, popř. poskytnout i spořitelnou požadované zajištění. Úvěr může být použit pouze na bytové potřeby, které vymezuje zákon. Splácení úvěru probíhá podle sjednaného splátkové kalendáře.“³⁴

3.1.2.2 Investiční úvěry

Banky poskytují investiční úvěry k financování investičních potřeb klienta. „Je to úvěr na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku.“³⁵ Banky tento úvěr poskytují zpravidla jako úvěr střednědobý a dlouhodobý.

3.1.2.3 Hypoteční úvěry

„Hypoteční úvěr je úvěr, který je poskytnut na investice do nemovitosti na území ČR nebo na její výstavbu či pořízení a jehož splácení včetně příslušenství je zajištěno zástavním právem k této, i rozestavěné, nebo jiné nemovitosti na území ČR.“³⁶

---

³¹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 199.

³² REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 154.

³³ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 154.

³⁴ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. s. 154.

³⁵ KIPIELKOVÁ, I. *Slovník základních pojmů z bankovnictví*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 1998. s. 43.

³⁶ ŠIMÁNKOVÁ, J., et al. *Jak na úvěry*. 1. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 98.

„Tomuto typu úvěrových obchodů se věnují především specializované hypoteční banky, ale poskytují ho i obchodní banky a spořitelny. Doba splatnosti se u hypotečních úvěrů pohybuje v rozmezí 5 až 30 let, nejčastěji však 10 až 20 let. Hypoteční úvěr je jednou z nejstarších forem úvěru. Obvykle byl poskytován jako úvěr účelový na koupi nemovitosti, financování rekonstrukcí oprav a modernizací nemovitostí, na výstavbu, nebo na vypořádání spoluvlastnických a dědických nároků týkajících se nemovitosti.“³⁷ V posledních letech řada bank poskytuje hypoteční úvěr i ve formě tzv. americké hypotéky, tj. jako neúčelový úvěr zajištěný nemovitostí.

„Hypoteční úvěry mohou být čerpány jednorázově či postupně, přičemž u jednotlivých případů se způsob odvíjí od účelu, na jaký je úvěr poskytován. Jednorázové čerpání se používá v případech, kdy je z úvěru financována koupě již existujícího objektu (např. nemovitosti), nebo pokud je hypoteční úvěr použit na splácení jiného, dříve poskytnutého úvěru. Postupné čerpání hypotečního úvěru se naproti tomu sjednává tehdy, pokud je z úvěru financována výstavba či rekonstrukce nemovitosti. Úvěr je v tomto případě poskytován postupně na úhradu nákladů spojených s výstavbou či rekonstrukcí.“³⁸ Pokud financovaná nemovitost současně slouží jako zástava za poskytnutý úvěr, musí se potom splnit to, že po celou dobu výše poskytovaného úvěru nepřesáhne zastavitelnou hodnotu nemovitosti.

3.1.2.4 Spotřebitelské úvěry

Spotřebitelské úvěry jsou poskytované fyzickým osobám, neboli spotřebitelům, na nepodnikatelské účely. Spotřebitelské úvěry lze rozdělit z hlediska účelu na účelové a neúčelové. Uvedením účelu je úrok nižší. Pokud spotřebitel účel neuvede, tak je úvěr rychleji vyřízen. „Z hlediska zajištění se spotřebitelské úvěry vyskytují jako nezajištěné, u nichž není sjednán žádný zajišťovací nástroj. Jde většinou o menší úvěry, nebo úvěry poskytované velmi bonitním osobám a zajištěné spotřebitelské úvěry, u kterých je splácení zajištěno některým z nástrojů zajištění úvěru, často se v praxi setkáváme s ručením jiné osoby. Do této skupiny můžeme zařadit i hypoteční úvěry poskytované na jiný účel nežli financování bydlení. Na ty se potom vztahují plně podmínky dané zákonem o spotřebitelském úvěru.“³⁹

„Za poskytnutí akceptačního úvěru si banka účtuje akceptační provizi, která se velmi často stanovuje jako měsíční procentní sazba provize, která se velmi často

---

³⁷ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 202.

³⁸ DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 530.

³⁹ DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 538.

stanovuje jako měsíční procentní sazba za směnečné částky.“⁴⁰ Jednoznačnou a největší výhodou spotřebitelského úvěru je okamžité uspokojení současných potřeb bez nutnosti dlouhodobě spořit. Jde tedy o rozdělení jednorázové platby na několik menších částí. Tento úvěr má i své nevýhody a to, že se musí splácet půjčená částka i s úrokem, musí se prokázat pravidelný příjem a jeho výše, vyřízení trvá delší dobu a někdy se musí sehnat i ručitel nebo se zaručit jiným majetkem.

3.1.2.5 Emisní půjčky

„Emisní půjčka je listinným úvěrem. Dlužník vystavuje dluhopis na úvěrovou částku a úrok a předává ho věřiteli proti obdržení úvěrové částky. Dluhopis je tedy vlastně alternativou úvěrové smlouvy.“⁴¹

„Dluhopis je cenný papír, ve kterém se emitent zavazuje splatit přijatý úvěrový obnos a vyplácí úroky ve stanovených termínech. Obsahuje tyto náležitosti: označení, že jde o dlužní papír, jméno dlužníka, výši jmenovité hodnoty dluhopisu, údaj o splatnosti, údaj o výši a termínech splatností úroku, datum a místo vydání dluhopisu, číslo a sérii dluhopisu.“⁴²

---

⁴⁰ DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. s. 530.

⁴¹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Euress, 2010. s. 199.

⁴² ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 199.

4 ÚVĚROVÝ PROCES

„Úvěrové obchody zakládají relativně dlouhodobé vztahy mezi bankou a klientem (úvěrovým dlužníkem), tj. vztahy začínající žádostí klienta o poskytnutí úvěru a končící a jeho splacením. Vžilo se pro ně označení úvěrový proces.“⁴³

Úvěrový proces vyjadřuje vývoj každého jednotlivého úvěrového případu, můžeme jej rozdělit do pěti etap: žádost o poskytnutí úvěru, úvěrová analýza (zkouška úvěrové způsobilosti dlužníka), uzavření úvěrové smlouvy a uvolnění čerpání úvěru, kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy a úvěrové operace končící splacením úvěru a úroku, po kterém následuje uvolnění záruk.

4.1 Žádost o poskytnutí úvěru

První kontakt mezi bankou a zákazníkem má zpravidla podobu úvodní schůzky, na níž si obě strany vyjasňují své potřeby, cíle a podmínky. Předmětem jednání bývá v zásadě výše úvěru, jeho druh a účel, předpokládané čerpání a splácení úvěru a nabízené, resp. požadované úvěrové záruky. „Smlouva o úvěru vyžaduje vedle určení měny.“⁴⁴ Výsledkem kladného jednání je pak podání oficiální písemné žádosti klienta o poskytnutí úvěru (zpravidla se jedná o vyplnění bankou vytvořené formuláře), doplněné o další bankou vyžádané informační podklady a přílohy, které informace obsažené ve formuláři žádosti dokládají a doplňují.⁴⁵

Formulář žádosti o poskytnutí úvěru by měl obsahovat následující podstatné údaje: základní identifikaci klienta (jméno, adresu, rodné číslo), údaje o právních, majetkových, hospodářských a finančních poměrech klienta, požadovaný druh úvěru, výši úvěru a měnu, navrhovaný způsob a předpokládané termíny čerpání a splácení úvěru, nabídku způsobu zajištění, údaje o čerpaných úvěrech a obchodních spojeních k jiným bankám.

„Žádost o poskytnutí úvěru a její přílohy tvoří podklady pro zkoušku úvěrové způsobilosti dlužníka, pro vypracování smlouvy o úvěru a pro případné sjednání potřebných úvěrových záruk.“⁴⁶

---

⁴³ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 217.

⁴⁴ MACHÁČKOVÁ, M. *Smlouvy a jejich náležitosti*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. s. 159.

⁴⁵ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 218.

⁴⁶ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 218.

4.2 Úvěrová analýza, zajištění úvěru

Banka zkoumá všechny podstatné okolnosti týkající se žádosti o úvěr – provádí tzv. úvěrovou analýzu, při které hodnotí bonitu klienta. Zkoumá, zda a za jakých podmínek může požadovaný úvěr poskytnout. Řeší také otázku zajištění úvěru, dochází k přezkoušení a následně i převzetí úvěrových záruk. Výstupem této etapy je vypracování návrhu na poskytnutí úvěru, který je spolu s ostatními informačními podklady předložen ke schválení úvěrové komisi.

„Banka zkoumá každý potenciální úvěrový obchod z hlediska úvěruschopnosti klienta, tj. zkoumá právní poměry žadatele o úvěr, resp. jeho schopnost se vůči bance právně účinným způsobem zavázat a úvěruhodnosti klienta, tj. posuzuje ekonomické schopnosti a vůli splácet poskytnutý úvěr. Zkoumání úvěruhodnosti klienta je jádrem úvěrové analýzy a musí být založeno na komplexním posouzení důvěryhodnosti klienta a jeho celkové ekonomické situace.“⁴⁷

„Při posuzování úvěruschopnosti klienta vychází banka z dokladů, které prokazují jeho faktickou a právní existenci. Banka také vyžaduje a vyhodnocuje informace týkající se právní úpravy majetkových poměrů a vztahů klienta. Posuzování důvěryhodnosti klienta zahrnuje analýzu několika relativně samostatných okruhů informací a problémů. Nejproblematictější je posuzování osobní důvěryhodnosti klienta, která vyplývá z pozitivních současných a předchozích zkušeností banky s daným zákazníkem“⁴⁸

Klíčovou částí úvěrové analýzy je také prověření hospodářské situace žadatele o úvěr. Cílem je posoudit současnou i očekávanou budoucí hospodářskou situaci žadatele o odpovědnost zejména na tyto otázky: z jakých důvodů klient žádá o úvěr; zda mu může být úvěr povolen; v jaké výši a za jakých podmínek mu může být povolen.

4.3 Uzavření úvěrové smlouvy

„Na základě návrhu na poskytnutí úvěru, vypracovaného úvěrovým pracovníkem a po jeho schválení úvěrovou komisí, uzavře banka s klientem Smlouvu o poskytnutí úvěru. Po jejím podpisu dojde ve sjednaném termínu k uvolnění čerpání částky úvěru.“⁴⁹

---

⁴⁷ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 219.

⁴⁸ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 219.

⁴⁹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 221.

„Podstatou smlouvy o úvěru je závazek věřitele (nejčastěji banky) spočívající v poskytnutí peněžních prostředků dlužníkovi k jejich použití zpravidla pro předem určený účel proti jejich vrácení i s úroky.“⁵⁰

V České republice je úvěrová smlouva upravena Obchodním zákoníkem. Je pro ni předepsána písemná forma, a tudíž i každá případná změna podmínek úvěrové smlouvy musí mít formu písemného dodatku k této smlouvě.

„V úvěrové smlouvě se věřitel zavazuje, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit sjednané úroky. Úvěrová smlouva obsahuje zejména tyto údaje: identifikaci smluvních stran, závazek banky poskytnout úvěr v určité výši, závazek dlužníka úvěr splatit a zaplatit úroky, a to ve sjednaných lhůtách, úrokovou sazbu, účel úvěru, číslo úvěrového účtu, termíny, částky a způsob čerpání úvěru, termíny splácení úvěru a úroků (splátkový kalendář) a způsob úhrady splátek, způsob zajištění daného úvěru, specifické podmínky a ujednání platné právě pro daný konkrétní úvěrový případ, eventuální sankční podmínky pro případ neplnění podmínek úvěrové smlouvy, především v podobě sjednání smluvních pokut.“⁵¹

Součástí úvěrové smlouvy jsou i přílohy. Jedná se o Všeobecné obchodní podmínky banky, sazebník cen a odměny a doklady vztahující se k úvěrovým zárukám.

4.4 Kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy

„Po celou dobu trvání úvěrového vztahu se zákazníkem banka provádí průběžnou kontrolu finančního hospodaření dlužníka a sleduje dodržování podmínek úvěrové smlouvy.“⁵² Bankovní pracovníci věnují velkou pozornost dodržování výše a termínů splátek úvěru a úroků.

Velká pozornost se věnuje také tomu, zda je úvěr používán na sjednaný účel, zda nedochází ke zhoršování obchodního a finančního postavení dlužníka, zda jsou splátky jistiny a úroků prováděny v termínech splatnosti, zda jsou plněny další podmínky stanovené bankou a zda se nesnižuje reálná hodnota úvěrových záruk.

„Nesplnění podmínek úvěrové smlouvy může být postihnuto zvýšením úrokové sazby, zastavením čerpání úvěru, předčasnými splátkami, realizací zajištění úvěru, navržením konkurzu dlužníka apod.“⁵³

---

⁵⁰ MACHÁČKOVÁ, M. *Smlouvy a jejich náležitosti*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. s. 159.

⁵¹ ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 219.

⁵² ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Eupress, 2010. s. 222.

⁵³ KIPIELKOVÁ, I. *Bankovníctví pro střední školy a veřejnosti*. 2. vyd. Praha : Fortuna, 1998. s. 109.

4.5 Vývoj nesplácených úvěrů v České republice

„Podíl nesplácení úvěrů domácností stále vzrůstá. Světlou výjimkou byl pouze říjen 2010, kdy počet nesplácených úvěrů od firem i domácností mírně klesl. Zatímco v září 2010 podíl půjček nesplácených 90 a více dní na celkovém objemu úvěrů činil 6,39 procenta, v říjnu to bylo 6,32 procenta. Ke konci října 2009 činil tento podíl ale jen 4,99 procenta. V případě domácností však podíl úvěrů v selhání ke konci října stoupl, a to na 5,12 procenta z 5,10 procenta o měsíc dříve. U nefinančních podniků naopak podíl nehrazených půjček klesl na 8,93 procenta z předchozích 9,05 procenta. V případě základního scénáře vývoje ekonomiky ČNB se podíl nesplácených úvěrů může u nefinančních podniků dostat až přes 11 procent v posledním čtvrtletí roku 2012. U obyvatelstva základní scénář předpovídá nárůst podílu těchto úvěrů k šesti procentům na počátku roku 2012 a následně postupný pokles k 5,5 procenta. V případě nepříznivého ekonomického vývoje ale může podle ČNB podíl nesplácených půjček vzrůst mnohem výrazněji.“⁵⁴

Dluhy českých domácností u bank a finančních institucí se stále zvyšují. „Počet dlužníků, kteří neplatí dluhy, stoupá. Některé stačí upozornit, že záležitost skončí před soudem a dlužníka, který včas neuhradil svůj závazek, navštíví exekutor. Jindy ani to nepomůže. Firmy si pak na vymáhání dluhů zpravidla najímají specializovanou agenturu nebo firmu.

V Česku existuje podle odhadu šéfa Asociace inkasních agentur (AIA) Vladimíra Gazárka asi 200 společností, které se zabývají inkasem pohledávek. Mezi klienty AIA patří velké finanční společnosti, pojišťovny, telekomunikační a obchodní firmy, podnikatelé, fyzické osoby, ale i orgány samosprávy a státní sektor. Lhůty a způsob správy pohledávek, stejně jako dobu, kdy je po uplynutí splatnosti svěří inkasní agentuře či jiné společnosti, zabývající se vymáháním dluhů, si určuje každá firma sama. Pokud se o oprávněnosti pohledávek vede soud, je zpravidla jejich vymáhání přerušeno. Někdy je přitom soud a exekuce poslední cestou, jak od někoho zaplacení dluhu vymoci.“⁵⁵

---

⁵⁴ *Podíl nesplácených úvěrů domácností vzrostl* [online]. Praha : Borgis, a. s., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/218746-podil-nesplacenyh-uveru-domacnosti-vzrostl.html>>.

⁵⁵ MAŠEK, F. *Co si k vám vymahači dluhů nemůžou dovolit* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/70113-co-si-k-vam-vymahaci-dluhu-nemuzou-dovolit>>.

4.6 Řešení nesplácených úvěrů

Vzhledem k přibývajícimu počtu nesplácených úvěrů je zapotřebí hledat řešení, jak dluhy hradit. Nabízí se několik možností, jak tyto problémy vyřešit. Těmi jsou oddlužovací společnosti, anebo v horším případě exekuce a rozhodčí řízení.

„Na trhu působí společnosti a oddlužovací agentury, které lidem nabízejí poradenství a pomoc při splácení jejich závazků a v některých případech i možnost jejich převzetí. V těchto případech klient s agenturou uzavře příslušnou smlouvu (zejména mandátní), podepíše plnou moc a agentura pak jedná klientovým jménem s věřiteli. Ve většině případů však toto poskytnutí pravomocí automaticky neznamená, že věřitel nabídku agentury přijme nebo se s agenturou dohodne na jiných podmínkách než na těch, na kterých by se dohodl přímo s klientem.“⁵⁶ „Organizace Člověk v tísní a Česká bankovní asociace (ČBA) varovaly před praktikami firem, které nabízejí klientům pomoc při řešení problémů s nesplácenými úvěry. Oddlužovací společnosti situaci klienta nijak nevyřeší, v horším případě ji ještě zhorší. Fungují jako zbytečný a drahý prostředník mezi dlužníkem a skutečným věřitelem.“⁵⁷

„Exekuce představuje vymáhání peněz z dlužníka (v právní řeči „povinného“), který není ochoten svou pohledávku věřiteli („oprávněnému“) zaplatit, přestože mu to soud ve svém rozhodnutí uložil.“⁵⁸ „Rozhodčí řízení je mimosoudní způsob řešení sporů nezávislými a nestrannými rozhodci, který bývá využíván jako náhrada civilního procesu při řešení majetkových sporů.“⁵⁹ Těmto dvěma položkám je věnovaná kapitola č. 5, která nese název Postupy na vymáhání dluhů.

---

⁵⁶ *Stanovisko Sdružení SOLUS k nereseriozním nabídkám oddlužovacích agentur* [online]. Praha : Solus, 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<https://www.solus.cz/informace-o-oddlužovacích-společnostech/>>.

⁵⁷ *Oddlužovací společnosti situaci ještě zhorší, varují Člověk v tísní a bankovní asociace* [online]. Praha : Economia, a. s., 2010 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://finweb.ihned.cz/c1-44900590-oddlužovací-společnosti-situaci-jeste-zhorsí-varují-člověk-v-tisni-a-bankovní-asociace>>.

⁵⁸ BUKÁČ, P. *Exekuce - spása, či pohroma běžného občana?* [online]. Praha : Internet Info, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/exekuce-spasa-ci-pohroma-bezneho-obcana/>>.

⁵⁹ *Mimosoudní řešení sporů* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/mimosoudni-reseni-sporu-opu/1000818/51600/>>.

5 POSTUPY VYMÁHÁNÍ DLUHŮ

„Věřitel, např. banka či pojišťovna, nejprve vyzve klienta k zaplacení sám. Ozve se obvykle se zdvořilou otázkou, protože se mohlo jednat i o omyl – klient například poslal svou platbu pod jiným variabilním symbolem.“⁶⁰

Pokud nešlo o omyl ale o napomenutí, požádá věřitel o zaslání chybějící platby. Záleží na trpělivosti věřitele, kolikrát takto klienta kontaktuje. Napoprvé s ním ještě jedná jako s váženým klientem, s každým dalším kontaktem je čím dál tím odměřenější. Když klient i po tomto procesu dluh neuhradí, předá věřitel případ advokátní kanceláři. Ta zašle dlužníkovi předžalobní upomínku, ve které stanoví termín na zaplacení dluhu. Čas bývá přiměřený, ale ne příliš dlouhý – obvykle tak deset dní. Klient má v tuto chvíli ještě šanci domluvit si jinou formu splátek. Jestliže dlužník neplatí ani nejedná, jde celá věc k soudu. Ten v naprosté většině případů rozhodne ve prospěch věřitele. Dlužník, který nezaplatí ani po soudním rozhodnutí se vystavuje reálnému nebezpečí exekuce.

Věřitel, soukromá osoba, se může hned na počátku, místo na advokátní kancelář, obrátit na agenturu, která se zabývá vymáháním dluhů.

Další postup pak může být i dramatičtější – telefonáty, dopisy, osobní návštěvy vymahačů. Postup bývá na hranici zákona.⁶¹

5.1 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení je mimosoudní způsob řešení majetkových vztahů nezávislymi a nestrannými rozhodci. „Základní cíle zákona č. 216/1994 Sb. jsou vymezeny hned v úvodním paragrafu, jimiž je jednak právní úprava rozhodování majetkových sporů rozhodci, jednak právní úprava výkonu rozhodčích nálezů vydaných rozhodci. Zdůrazňuje se postavení rozhodců jako osob nezávislých a nestranných, což je jeden ze základních předpokladů jejich rozhodovací činnosti.“⁶²

---

⁶⁰ *Jak probíhá vymáhání dluhu* [online]. Praha : MF Dnes, 2005 [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/fi_blind.asp?r=fi_blind&c=A050228_104427_fi_blind_vra>.

⁶¹ *Jak probíhá vymáhání dluhu* [online]. Praha : MF Dnes, 2005 [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/fi_blind.asp?r=fi_blind&c=A050228_104427_fi_blind_vra>.

⁶² SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 47.

„Rozhodčí řízení má ve srovnání se soudním řízením celou řadu výhod:“⁶³

- a) Neformálnost. Strany si mohou ujednat pravidla, podle kterých mají rozhodci postupovat, nebo mohou stanovit, že rozhodci mají postupovat podle řádu určitého rozhodčího soudu.
- b) Postavení rozhodců. Rozhodci vystupují v rozhodčím řízení vždy jako soukromé osoby a nikdy nemají postavení státního orgánu jako soudci.
- c) Výběr rozhodců. Strany mají značnou jistotu, že spor bude posuzován odborníky v daném oboru (technickém či právním). Strany mají totiž možnost si vybrat za rozhodce osobu (osoby), u které předpokládají, že spor rozhodne kvalifikovaně a nestranně.
- d) Jednoinstančnost. Rozhodčí řízení je zásadně jednoinstanční, tzn., že vydáním rozhodčího nálezu zpravidla rozhodčí řízení končí. Doručením stranám se rozhodčí nález stává konečným a pro strany závazným.
- e) Volnost při výběru zastoupení. Záleží pouze na stranách, kdo bude jejich zástupcem v rozhodčím řízení, zda to bude advokát nebo se budou hájit sami.
- f) Neveřejnost. Rozhodčí řízení je zásadně neveřejné.
- g) Rychlost. Rozhodčí řízení je podstatně rychlejší (zejména pro svoji jednoinstančnost a značnou neformálnost).
- h) Snadná vymahatelnost.
- i) Nižší náklady. Náklady vynaložené stranou v rozhodčím řízení s ohledem na jeho jednoinstančnost a skutečnost, že při něm nemusí být strana povinně zastoupena místním advokátem, jsou nižší než v řízení před obecnými soudy.

5.1.1 Rozhodčí smlouva

„Základní podmínkou je projev shodné vůle stran vyslovený rozhodčí smlouvou, že v případě vzniku sporu z určitého vztahu nebo již sporu existujícího bude rozhodovat jeden nebo několik rozhodců nebo stálý rozhodčí soud.“⁶⁴

„Legislativa při konstrukci rozhodčí smlouvy zachovala klasickou konstrukci smlouvy jako právního institutu, jímž strany své již vzniklé nebo v budoucnu vzniklé spory vylučují z pravomoci soudů a svěřují jejich projednání a rozhodování do

---

⁶³ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 37.

⁶⁴ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 36.

pravomoci soudů. Jde tedy o dvě možnosti. V prvním případě jde o uzavření smlouvy v situaci, kdy mezi stranami již dříve vytvořeného právního vztahu vznikl spor. Jedná se o smlouvu o rozhodci. Druhý případ předpokládá situaci, kdy spor ještě nevznikl, ale strany jeho vznik nevylučují. Jde tedy o rozhodčí doložku, která se vztahuje na budoucí vzniklé spory z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů.⁶⁵

Právní teorie i právní praxe rozlišuje tři typy rozhodčí smlouvy, a to smlouvu o rozhodci, rozhodčí doložku a neomezený kompromis. Smlouva o rozhodci se uzavírá v okamžiku, kdy mezi stranami již spor existuje a strany jsou ochotné spor předložit k rozhodnutí rozhodcům či stálému rozhodčímu soudu. „Jelikož spor již existuje, je obsahem smlouvy o rozhodci i jméno rozhodce, na kterém se sporné strany dohodly. Rozhodčí doložka představuje ujednání stran ve smlouvě hlavní, že všechny spory, které by mezi stranami mohly v budoucnu vzniknout z konkrétního právního vztahu, budou rozhodnuty v rozhodčím řízení nebo před stálým rozhodčím soudem. Neomezený kompromis je typ rozhodčí smlouvy, která se uzavírá mezi stranami, které uzavírají mezi sebou po delší časové období různé smlouvy. Aby v každé smlouvě nemusela být obsažena rozhodčí doložka, tak se uzavře jedna rozhodčí smlouva, která zajistí, že veškeré vzájemné nároky ze všech smluvních vztahů v určitém časovém období budou projednány a rozhodnuty v rozhodčím řízení.“⁶⁶

5.1.2 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení, které probíhá na území České republiky podle českých právních předpisů, se řídí těmito zásadami:

- o **Zásada rovnosti** – „Účastníci mají v rozhodčím řízení, stejně jako v občanském soudním řízení rovné postavení, což je zakotveno v § 18 občanského soudního řádu. Toto ustanovení vyplývá ze základních ustanovení Ústavy České republiky a Listiny základních lidských práv a svobod.“⁶⁷
- o **Zásada dispoziční** – „Strany si mohou určit, zda spor bude projednán v rozhodčím řízení nebo stálým rozhodčím soudem, mohou stanovit počet

---

⁶⁵ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 47.

⁶⁶ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 43.

⁶⁷ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 56.

rozhodců, po podání žaloby může žalobce vzít žalobu zpět částečně nebo zcela. Strany mohou o předmětu sporu uzavřít smír.“⁶⁸

- **Zásada rychlosti a hospodárnosti řízení** – „Zákon rovněž klade důraz na efektivnost jednání. Zásada rychlosti a hospodárnosti je vyjádřena v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jakož i v § 6 a § 100 odst. 1 občanského soudního řádu.“⁶⁹
- **Zásada neformálnosti** – „Strany samy mohou určit rozhodcům procesní pravidla, místo konání rozhodčího jednání a jednací jazyk řízení.“⁷⁰
- **Zásada projednávání** – Její podstata spočívá v tom, že tvrdit skutečnosti rozhodné pro posouzení věci a navrhopvat důkazy k jejich zjištění je záležitostí účastníků řízení.“⁷¹
- **Zásada ústnosti** – „Zásada ústnosti znamená, že rozhodující rozhoduje zásadně na základě poznatků o skutečnostech, jež získal ústním podáním. Avšak neznamená to, že písemné projevy jsou méněcenné.“⁷²
- **Zásada neveřejnosti** – „Rozhodčí řízení je neveřejné, neboť tím se zabezpečuje uchování obchodního tajemství a brání se tomu, aby se ústního jednání účastnily nežádoucí osoby včetně médií.“⁷³
- **Zásada volného hodnocení důkazů** – „Rozhodci hodnotí provedené důkazy podle své úvahy, a to každý jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přitom musí pečlivě přihlížet ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.“⁷⁴

5.1.3 Rozhodčí soudy

V současné době v České republice působí Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha a. s. a stálé rozhodčí soudy při komoditních burzách.

„Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky působí již od roku 1949. Existence tohoto rozhodčího soudu je dána

---

⁶⁸ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

⁶⁹ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 65.

⁷⁰ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

⁷¹ SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 62.

⁷² SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. s. 65.

⁷³ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

⁷⁴ RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 99.

přímo zákonem, a to zákonem č. 223/1994 Sb., o sloučení Československé obchodní a průmyslové komory s Hospodářskou komorou České republiky s účinností ode dne 1. 1. 1995. Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha a. s. byl zřízen na základě zákona č. 214/1992 Sb., o burze cenných papírů, ve znění pozdějších předpisů. Zřizování stálých rozhodčích soudů při komoditních burzách upravuje zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách.⁷⁵

5.2 Exekuční řízení

„Exekuce je řízení vykonávané podle Obchodního soudního řádu a je důsledně ovládáno zásadou dispoziční, tj. k zahájení je třeba návrhu vymáhajícího věřitele. Svou povahou je toto řízení řízením sporným. Hlavními účastníky jsou věřitel a dlužník.“⁷⁶

V roce 2001 vstoupil v platnost zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti, tzv. exekuční řád. Tímto zákonem byl do našeho právního řádu vnesen nový institut soukromých soudních exekutorů. Z důvodu, že se jedná o nový institut, který v našem právním řádu nebyl doposud zakotven, tak se spíše čeká, jak široce bude v praxi používán a v jaké šíři bude veřejností akceptován. Jak je stanoveno v Listině základních práv a svobod ČR v čl. 36 každá právnická i fyzická osoba je oprávněna domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Toto ustanovení se samozřejmě vztahuje i na institut soudních exekutorů.⁷⁷

5.2.1 Průběh exekučního řízení

„Samotné exekuční řízení začíná dnem, kdy návrh na nařízení exekuce dojde exekutorovi nebo příslušnému soudu.“⁷⁸

„Návrh na provedení exekuce musí obsahovat povinné náležitosti dle § 38 zákona a oprávněný jej odešle buď exekutorovi, který jej postoupí soudu, nebo jej odešle přímo soudu.“⁷⁹ Oprávněný je povinen uvést, jakým způsobem má být exekuce provedena, pokud to neplyne z povahy věci.⁸⁰

„Návrh musí kromě obecných náležitostí obsahovat:“⁸¹

- o jméno, příjmení a bydliště účastníků,

⁷⁵ KLEIN, B., et al. *Rozhodčí řízení*. 1. vyd. Praha : ASPI, a. s., 2007. s. 66.

⁷⁶ GROSSOVÁ, M. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 5. vyd. Praha : Linde Praha, a. s., 2007. s. 24.

⁷⁷ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. s. 62.

⁷⁸ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. s. 64.

⁷⁹ NOVOTNÝ, P. *Exekuční řád*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2001. s. 32.

⁸⁰ SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 49.

⁸¹ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. s. 131.

- vylíčení rozhodujících skutečností,
- označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává,
- a musí z něj být patrné, čeho se navrhovatel domáhá.

„Při vymáhání peněžité částky je povinností oprávněného, aby uvedl majetek povinného, ze kterého se domáhá uspokojení. Soud sám po majetku způsobilém k uspokojení oprávněného nepátrá a ani sám zásadně neurčuje, jakým způsobem bude exekuce provedena.“⁸²

„Samotný návrh na provedení exekuce musí obsahovat přesné označení exekutora s přesným uvedením jeho sídla, označením soudu, kterému je návrh určen, kdo tento návrh činí, které věci se týká a co tento návrh následuje. Dále musí obsahovat přesné označení účastníků exekučního řízení, přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena a údaj o tom zda, popřípadě v jakém rozsahu, povinný vymáhanou povinnost splnil. Konec návrhu musí obsahovat podpis oprávněného a datum.“⁸³

„Exekuční řízení se člení do několika fází, jimiž jsou na sebe postupně navazující dílčí řízení. Po vydání usnesení o zahájení exekuce následuje dílčí řízení, které sestává z úkonů prováděných za účelem postižení majetku povinného úkony prováděnými plátcem mzdy (při srážkách ze mzdy), peněžním ústavem či dlužníkem povinného (při přikázání pohledávky), soudním vykonavatelem (při prodeji movitých věcí, vyklízení, odebírání věci), soudcem (při prodeji nemovitostí) apod.“⁸⁴

---

⁸² SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 50.

⁸³ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. s. 64.

⁸⁴ SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. s. 60.

6 VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL V ČR

„Úvěry směřující do domácností patří k jedné z nejrychleji se rozvíjejících služeb, které finanční instituce nabízejí. V průběhu devadesátých let se v případě úvěrů domácnostem mnoho nezměnilo. Za celé desetiletí nedošlo k výrazným zvrátům a zadlužení domácností v některých fázích dokonce i pokleslo. Důvody lze spatřovat jednak v nejisté budoucnosti, rozsáhlých ekonomických a sociálních změnách, neochotě bankovních ústavů půjčovat drobným klientům, vysokých úroků apod. Ke zlomu v zadlužení domácností došlo až na počátku nového tisíciletí, přibližně v polovině roku 2000.“⁸⁵

„České domácnosti dlužily koncem roku 2009 bankám téměř bilion korun (973,5 mld. korun).“⁸⁶ „Za celý rok 2010 se prohloubily dluhy obyvatelů skoro o 73 miliard korun a na konci prosince tak překonaly hranici jednoho bilionu.“⁸⁷ „Mimoto měly od ostatních poskytovatelů aktiv napůjčováno podle statistik leasingových společností a ostatních finančních zprostředkovatelů (společnosti splátkového prodeje) dalších 104,1 mld. korun. Oproti roku 2000 se zadluženost domácností zvýšila osmkrát.“⁸⁸ „Dluhy českých domácností u bank a finančních institucí se během ledna 2011 příliš nezměnily a zůstaly na úrovni prosince 2010 (1,057 bilionu korun). Za poslední rok ale domácnosti zvýšily své zadlužení o zhruba 71,6 miliardy korun. Vyplývá to z údajů České národní banky.“⁸⁹

„Český statistický úřad uvádí, že relativní zadluženost českých domácností i přes rychlý růst zůstává oproti eurozóně jen poloviční a není riziková. Relativní zadluženost je poměrem půjček k hrubým příjmům domácností. Z makroekonomického hlediska není situace ohledně zadlužení českých domácností nijak dramatická. Hlavní podíl na úvěrech poskytnutých domácnostem tvoří hypotéky, které lze označit za dobré dluhy, uvedl analytik Broker Consulting Jan Šimek. Z pohledu jednotlivých domácností ovšem vysoké zadlužení již podle něj problém je.

---

⁸⁵ ANTOŠ, O. *Analýza zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2005 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://i.iinfo.cz/urs-att/Mesec_cz-studie_o_zadluzenosti_ceskych_domacnosti-113015889801607.pdf>.

⁸⁶ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* 2010 [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

⁸⁷ *Dluhy domácností rostou, firmy ale šetří* [online]. Praha : Česká televize, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/114094-dluhy-domacnosti-rostou-firmy-ale-setri/>>.

⁸⁸ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* 2010 [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

⁸⁹ ČNB: *Dluhy domácností v lednu zůstaly na 1,057 bilionu Kč* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://trhy.mesec.cz/zpravy/cnb-dluhy-domacnosti-v-lednu-zustaly-na-1-057-bilionu-kc/>>.

Přes 70 procent objemu úvěrů obyvatelstva již od roku 2002 tvoří úvěry na bydlení. Nejvíce půjčky na bydlení vzrostly v roce 2007, kdy přírůstek činil téměř 140 miliard korun, již v roce 2009 byl tento meziroční přírůstek oproti této sumě pouze poloviční.⁹⁰ „Češi si dále nejčastěji půjčují na automobil (46 procent) a domácí spotřebiče (40 procent). Nově se půjčuje i na plastické operace či jiné kosmetické úpravy (26 procent). Češi jsou ochotní si půjčit i na svatební hostinu (21 procent).“⁹¹

„V blízké budoucnosti tempo zadlužování podle Šimka poroste jen velmi pomalu. Banky jsou v důsledku finanční krize opatrnější v půjčování prostředků a stejně tak domácnosti se nyní nechtějí zadlužovat. Oprávněně se bojí zvýšeného rizika možné ztráty zaměstnání a uvědomují si, že v takové situaci by nemohly úvěry splácet.“ O tom, že jednotliví dlužníci si nebezpečí uvědomují, vypovídá i statistika Asociace občanských poraden, na které se lidé ve finančních obtížích obracují.⁹²

6.1 Výzkum zadluženosti domácností v České republice

V roce 2011 byl proveden výzkum o zadluženosti českých domácností agenturou Médea Research. „Podle nového průzkumu má aktuální problémy se splácením dluhů zhruba 14 % populace a 39 % domácností má nějaké dluhy.

Většina populace ČR uvádí, že jejich domácnost nemá žádné dluhy. Zadluženo je přitom 39 % českých domácností (dluhem rozumíme hypotéky, spotřebitelské a bankovní úvěry, půjčky od rodiny či známých apod.) Většina (65 %) z domácností, které jsou nějakou formou zadluženy, nemá strach, že by v budoucnosti nebyla schopna své dluhy splácet, naopak obavy z budoucích splátek pocítuje 27 % osob žijících v domácnostech, které mají dluhy.

Celkem 14 % osob žijících v zadlužených domácnostech má v současné době problémy se splátkami dluhů. Většina (téměř 84 % zadlužených domácností je však v současné době schopna své dluhy splácet.

---

⁹⁰ Češi si rádi půjčují. Zadlužení domácností za devět let vzrostlo osmkrát [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://byznys.lidovky.cz/cesi-si-radi-pujcuji-zadluzeni-domacnosti-za-devet-let-vzrostlo-osmkrat-14p-/moje-penize.asp?c=A100312_140332_moje-penize_pf>.

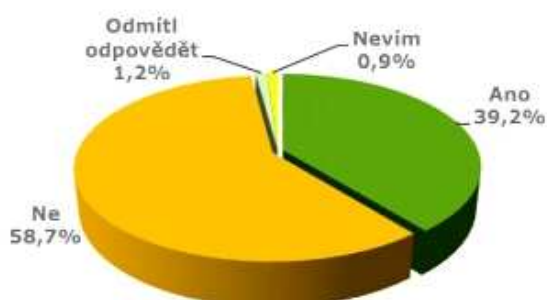
⁹¹ SOVOVÁ, E. Zkoušeli jsme žádat o úvěr, banky si nás pořádně prokleply [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/zkouseli-jsme-zadat-o-uver-banky-si-nas-poradne-prokleply-pm5-/viteze.asp?c=A110324_111004_viteze_sov>.

⁹² Češi si rádi půjčují. Zadlužení domácností za devět let vzrostlo osmkrát [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://byznys.lidovky.cz/cesi-si-radi-pujcuji-zadluzeni-domacnosti-za-devet-let-vzrostlo-osmkrat-14p-/moje-penize.asp?c=A100312_140332_moje-penize_pf>.

V rámci ČR stále převažují domácnosti, které dosud nejsou zadlužené. Někaké dluhy (hypotéky, spotřebitelské a bankovní úvěry, půjčky od rodiny či známých apod.) má 39 % českých domácností.⁹³

Graf 1 – „Dluhy českých domácností“⁹⁴

Má Vaše domácnost nějaké dluhy?
(hypotéku, spotřebitelské úvěry, bankovní úvěry, půjčky od rodiny či známých apod.)

„65 % z domácností, které jsou nějakou formou zadluženy, nemá strach, že by v budoucnosti nebyly schopni své dluhy splácet. Naopak 27 % se obává, že své dluhy nebude schopno v budoucnosti splatit. Zbývajících 8 % nedokázalo na tuto otázku jednoznačně odpovědět.“⁹⁵

---

⁹³ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

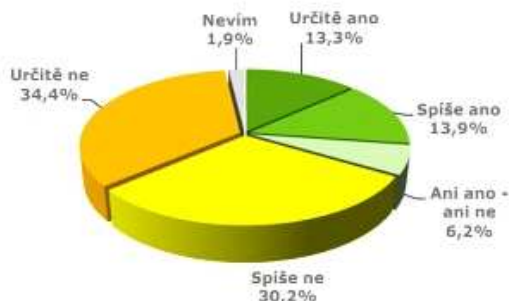
⁹⁴ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

⁹⁵ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

Graf 2 – „Obava respondentů se splácením dluhů v budoucnosti“⁹⁶

Obáváte se problémů se splácením těchto dluhů v budoucnosti?
(cílová skupina: osoby, jejichž domácnosti mají dluhy)

„14 % osob žijících v zadlužených domácnostech má v současné době problémy se splátkami dluhů. V rámci celkové populace 18+ tak v domácnostech, majících větší či menší problémy se splácením dluhů, žije téměř 6 % lidí. Většina (téměř 84 %) zadlužených domácnosti je však v současné době schopna svoje dluhy splácet.“⁹⁷

6.2 Důsledky a příčiny zadluženosti

„Nejcharakterističtějším rysem zadlužování českých domácností byla v právě uplynulé dekádě jeho rychlost. Jestliže koncem roku 2000 dlužilo obyvatelstvo bankám 39,7 mld. korun, tak koncem roku 2009 to bylo již 897,4 mld. korun.

Mezi hlavní příčinu růstu dluhů českých domácností patří preference spotřeby, která vedla k výraznému růstu spotřebních výdajů, které domácnosti neuskutečňovaly pouze prostřednictvím svého disponibilního důchodu, ale rovněž z vypůjčených peněz. Např. výdaje na konečnou spotřebu byly v roce 2008 o 59 % vyšší než v roce 2000 a jejich objem se přiblížil 2 bilionům korun.

Dalším motivem českých domácností k zadlužování byl růst životního standardu – či úsilí o něj – a zvyšování reálné mzdy. Za období 2000 – 2008 došlo podle strukturálního šetření mezd k významné změně v rozvrstvení příjmů zaměstnanců,

⁹⁶ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

⁹⁷ *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.

příčemž procentní podíl těch, kteří berou nižší než vykázanou průměrnou mzdu, zůstává zhruba zachován.“⁹⁸

K hlavním příčinám zadluženosti lze zařadit i úrokové sazby, které určují cenu zapůjčených fondů. „Úrokové sazby z nově čerpaných úvěrů domácnostmi vykazovaly v devadesátých letech značnou volatilitu. K jejich ustálení došlo ke konci devadesátých let zároveň spolu s jejich setrvalým poklesem.“⁹⁹

6.3 Hypoteční úvěry a úvěry na bydlení

„Dalším výrazným rysem zadlužování českých domácností je také přetrvávající silná dominance úvěrů na bydlení. Jsou poskytovány především bankami a stavebními spořitelny v produktech hypotečních úvěrů a řádných či překlenovacích úvěrů ze stavebního spoření. Jen z velmi malé části (cca 3,8 %) do nich patří i spotřebitelské úvěry na nemovitosti – ty v závěru roku 2009 tvořily pouze 26,2 mld. korun z celkových 684 mld. korun bankovních úvěrů poskytnutých obyvatelstvu na bydlení. Ještě výrazně menší části (1,4 mld. korun na konci roku 2009) participovaly na úvěrech domácnostem na bydlení půjčky od nebankovních finančních zprostředkovatelů.“¹⁰⁰

„Prakticky od roku 2002 převyšují úvěry na bydlení, které představují 70 % z celkového objemu úvěrů obyvatelstva. V lednu 2002 činil jejich podíl 69,2 %, nejvyšší byl na přelomu let 2007 a 2008, když v prosinci 2007 i v lednu následujícího roku dosahoval 76,4 %. Na více než třech čtvrtinách celkových úvěrů obyvatelstva se půjčky na bydlení udržely i v závěru roku 2009 a 2010.

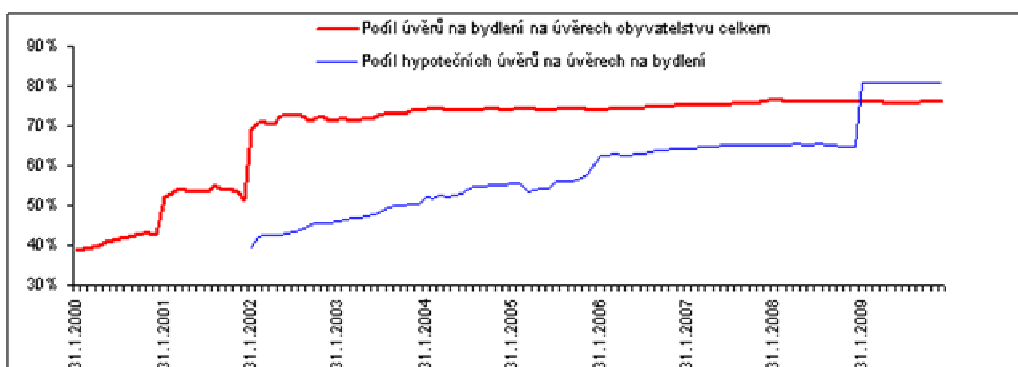
---

⁹⁸ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

⁹⁹ ANTOŠ, O. *Analýza zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2005 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://i.iinfo.cz/urs-att/Mesec_cz-studie_o_zadluzenosti_ceskych_domacnosti-113015889801607.pdf>.

¹⁰⁰ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

Graf 3 – „Podíl úvěrů na bydlení na celkových úvěrech obyvatelstvu a podíl hypotečních úvěrů na úvěrech na bydlení (v %)“¹⁰¹

„Sumy hypotečních úvřů narůstaly ve sledovaném období rychleji než celkové úvřery na bydlení. Jestliže v letech 2003–2007 stoupaly úvřery na bydlení každoročně o více než třetinu, pak tempo hypotečních úvřů bylo ve srovnání s tím výrazně vyšší. Každý rok v období 2003–2006 stoupaly stavy hypotečních úvřů o téměř polovinu (v průměru o 47,2 %), za období 2003–2007 o 45,7 %. Nejvyšší meziroční růst zaznamenaly hypoteční úvřery obyvatelstvu v roce 2003, kdy stouply o 54,5 %, nejnižší z tohoto období v roce 2007, kdy jejich růst činil +40 %.

Ekonomické zpomalení v ČR a následný propad během roku 2008 postihl ztrátou dynamiky i úvřery na bydlení. K meziročnímu snižování přírůstků začalo docházet prakticky totožně s oslabováním reálné ekonomiky – ještě do července 2008 byly patrné vyšší než třicetiprocentní přírůstků, od té doby tempo úvřů na bydlení klesalo až na +20,1 % v prosinci 2008. V roce 2009 každý měsíc tempo úvřů na bydlení zpomalovalo až na prosincových +11,5 %. Lidé tak reagovali na obavy ze ztráty práce, snížení příjmů a celkově nepříznivé okolnosti pro dlouhodobé závazky.

Co se dynamiky samotných hypotečních úvřů týká, pokles procentních přírůstků byl v roce 2008 zhruba totožný s tempem celkových úvřů na bydlení. Rok 2009 však není možné zhodnotit, neboť došlo k další metodické změně, kdy do kategorie hypotečních úvřů byla od ledna převedena část překlenovacích úvřů stavebního spoření ve výši zhruba 100 mld. korun. Tato operace výrazně jednorázově zvýšila podíl hypotečních úvřů na celkových úvřech na bydlení (viz graf č. 3).¹⁰²

¹⁰¹ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

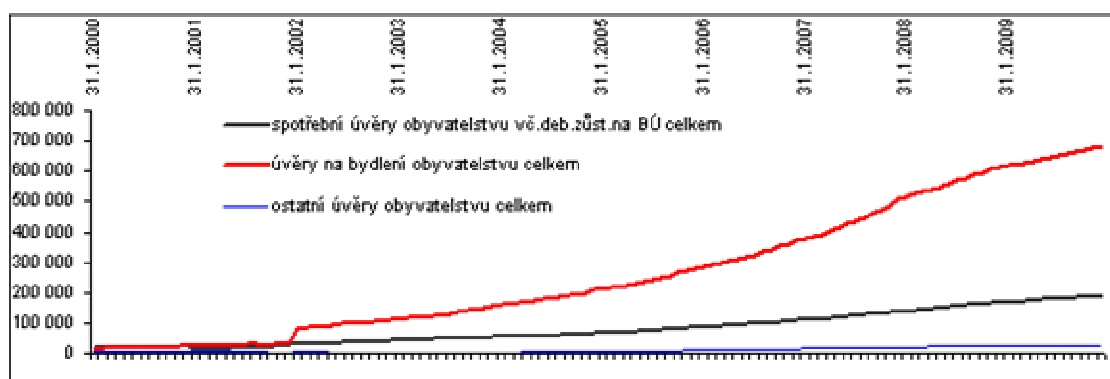
¹⁰² DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

6.4 Ostatní typy úvěrů

„V závěru roku 2009 dlužili domácnosti bankám 185,5 mld. korun v půjčkách na spotřebu. Strukturu těchto spotřebních úvěrů tvořily debetní zůstatky na běžných a žirových účtech, pohledávky bank z karet, účelové spotřebitelské úvěry na zboží a služby a neúčelové spotřebitelské úvěry. Právě neúčelové spotřebitelské úvěry tvořily z uvedené částky největší část úvěrů obyvatelstva na spotřebu (150,4 mld. korun).

Dynamika úvěrů na spotřebu byla nižší než tempo úvěrů na bydlení. Kromě extrémních přírůstků z nízkých srovnávacích základů v roce 2002 dosahovaly spotřební úvěry obyvatelstvu třetinových meziročních přírůstků kolem roku 2005, poté se tempa růstu stabilizovala na čtvrtinových až pětinových přírůstcích stavů. V letech 2005 a 2006 byly úvěry na spotřebu v každém roce vyšší o zhruba 20 mld. korun, poté jejich přírůstky dále vzrostly a souvisely mimo výše jmenované stimuly zadluženosti také s potřebou vybavovat nově nabyté domy a byty, ale i s rekonstrukcemi a s vylepšováním vybavenosti domácností obecně. V roce 2007 tak přibýlo dalších 28,5 mld. půjček na spotřebu a v roce 2008 pak 31,4 mld. korun, což byl vůbec nejvyšší meziroční přírůstek spotřebních úvěrů obyvatelstvu od počátku sledování).“¹⁰³

Graf 4 – „Vývoj jednotlivých typů úvěrů obyvatelstvu (v mil. Kč)“¹⁰⁴

„Pro posouzení úvěrové nabídky je rozhodující celková částka, kterou během splácení přeplatíte, protože ukazuje, jak je úvěr celkově drahý. K tomuto kritériu přihlíží

¹⁰³ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

¹⁰⁴ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

ale jen 15 procent lidí. Zhruba 26 procent Čechů se o půjčce rozhoduje podle výše měsíční splátky.“¹⁰⁵

6.5 Půjčky od nebankovních zprostředkovatelů

Kromě bankovních zprostředkovatelů jsou na trhu i nebankovní poskytovatelé aktiv. Jedná se o společnosti ostatního úvěrování a leasingové společnosti. „Ty poskytly domácnostem ve stavech z konce roku 2009 na spotřebu dalších 104,1 mld. korun.

Jak plyne z vývoje spotřebních úvěrů od bank ve srovnání s úvěrováním domácností od ostatních zprostředkovatelů, krize se tak neprojevuje v absolutním poklesu stavu těchto úvěrů poskytovaných bankami. Zde jde jen o ztrátu tempa. Avšak nebankovní zprostředkovatelé zaznamenávají skutečně úbytky. Za rok 2009 zde klesly spotřebitelské úvěry meziročně o téměř čtvrtinu, tj. o 33 mld. korun.

Na poklesu se podílely spíše společnosti splátkového prodeje než leasingové společnosti (které však také samy poskytují již několik let kromě základního produktu, finančního leasingu, i spotřebitelské úvěry, jimiž kompenzovaly v určitých obdobích ztrátu zájmu svých klientů o finanční leasing). Spotřebitelské úvěry od společností splátkového prodeje totiž poklesly v roce 2009 meziročně o 21,4 mld. korun. Pětinové poklesy u obchodů leasingových společností v roce 2009 proti roku 2008 (-20,7 %) představovaly meziroční snížení stavů o 11,5 mld. korun.

Vysvětlení poklesu úvěrování ze strany nebankovních obchodníků ve srovnání se spotřebními úvěry od bank lze hledat jednak ve stavu klientských portfolií obou skupin poskytovatelů (lze předpokládat vzhledem k zaměření odlišnou stávající úroveň zjištěného rizika), jednak v obchodních strategiích zohledňující nastávající rizika (ztráty zaměstnání, pokles příjmů, atd.). Samotné domácnosti váhají zřejmě s ohledem na tyto okolnosti s finančními závazky na delší dobu, což se však týká především úvěrů na bydlení.“¹⁰⁶

6.6 Úrokové sazby

V České republice působí celá řada bankovních či nebankovních subjektů, které nabízejí úvěry a půjčky různými způsoby. Podle druhu úvěru či půjčky a způsobu

---

¹⁰⁵ SOVOVÁ, E. *Zkoušeli jsme žádat o úvěr, banky si nás pořádně prokleply* [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/zkouseli-jsme-zadat-o-uver-banky-si-nas-poradne-prokleply-pm5-/viteze.asp?c=A110324_111004_viteze_sov>.

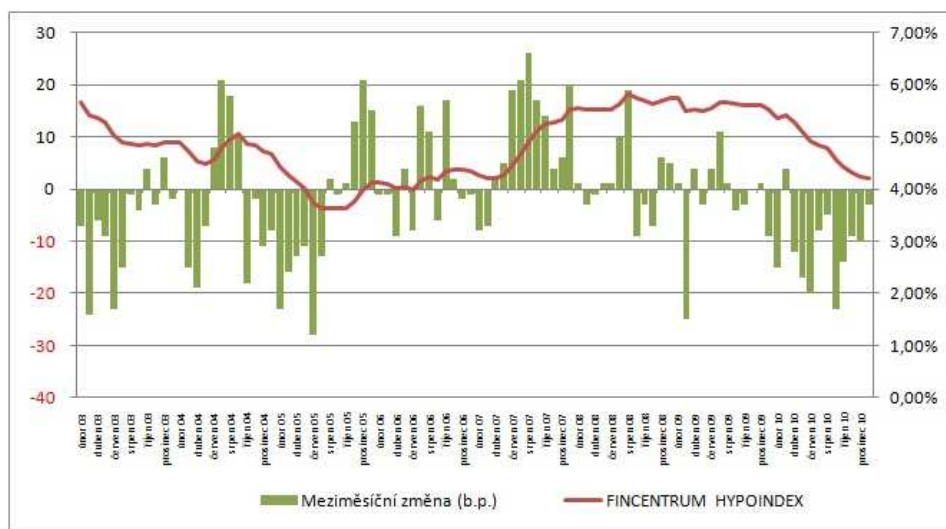
¹⁰⁶ DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.

ověření bonity (schopnosti splácet) je možné získat úvěr a půjčku v ceně od několika procent do několika set procent.

„Vysoká cena je spojena přitom především s úvěry, které čerpají lidé, jež nedosáhli na jiné úvěrové zdroje. Je to pochopitelné – tito dlužníci jsou pro úvěrovou instituci mnohem rizikovější, a tak společnost čerpá rizikovou prémii (úvěr je dražší, protože společnost počítá s menší návratností půjčených peněz, větší delikvencí a složitějším vymáháním peněz od dlužníků). Potíž je, že vyšší cena úvěru zvyšuje nároky na rodinný rozpočet, a tím se zvyšuje riziko nesplácení půjček.“¹⁰⁷

„České domácnosti se nejčastěji zadlužují úvěry spojené s bydlením a rekonstrukcí bytů či domů. Úrokové sazby u těchto úvěrů v roce 2010 klesaly měsíc, co měsíc o desetiny procenta a čtyřprocentní hranice se zdála na dosah. Bohužel s koncem roku se ochota bank k dalšímu snižování sazeb začala vytrácet a v ojedinělých případech dokonce již nabídkové sazby nepatrně povyrostly. Výsledek těchto kroků na sebe nenechal dlouho čekat a tempo poklesu úrokových sazeb zpomalilo i v případě skutečně poskytnutých úvěrů, jak velmi zřetelně ilustruje následující graf.

Graf 5 – „Tempo poklesu/nárůstu úrokových sazeb“¹⁰⁸

Hodnota souhrnného ukazatele FINCENTRUM HYPOINDEX, který sleduje průměrné úrokové sazby skutečně poskytnutých hypoték, v lednu 2011 meziměsíčně klesla o pouhé tři setiny procentního bodu a zastavila se na 4,20 %. I přes zpomalení

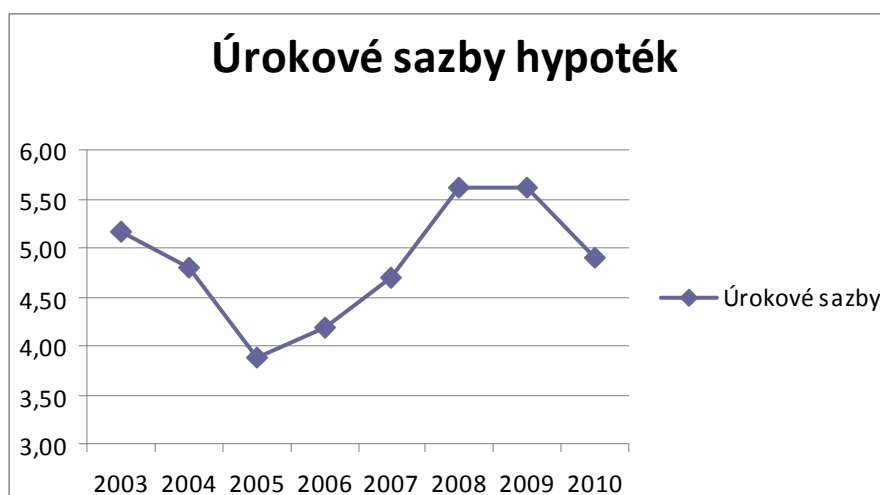
¹⁰⁷ ZÁMEČNÍK, P. *Zadlužování domácností: Zvykejme si!* [online]. Praha : Internet Info, s.r.o., 2006 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/zadluzovani-domacnosti-zvykejme-si/>>.

¹⁰⁸ SVÁČINA, L. *Hypindex leden 2011: Pokles sazeb se téměř zastavil* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/hypindex-leden-2011-pokles-sazeb-se-temer-zastavil/>>.

tempa poklesu úrokových sazeb a nárůst sazeb nabídkových mají klienti v současnosti stále ještě unikátní příležitost ke sjednání či refinancování hypotéky za velice zajímavých úrokových podmínek. Oproti stejnému období roku 2010 byly sazby v lednu 2011 o 1,32 procentního bodu níže, což v korunovém vyjádření znamená, že klient s dvoumilionovou hypotékou a splatností 20 let si loni na měsíční splátku hypotéky musel vyhradit 13 780 Kč, kdežto v lednu 2011 by mu stačilo jen 12 331 korun.

V meziměsíčním porovnání v lednu 2011 nejvíce zlevnily hypotéky s úrokovou sazbou zafixovanou na jeden rok (4,55 %; -14 b.p.), ovšem vzhledem k jejich nízké četnosti se tento posun v průměrných sazbách téměř vůbec neprojevil. Rozhodující roli v tomto směru hrají hypotéky s tří a pětiletou fixací, které mají dohromady bezmála 90 % trhu a meziměsíčně zlevnily jen o tři resp. čtyři setiny procentního bodu.¹⁰⁹

Graf 6 – „Průměrné roční úrokové sazby hypoték“¹¹⁰

Graf číslo 6 ukazuje průměrný roční vývoj úrokových sazeb u hypoték od roku 2003 do roku 2010.

¹⁰⁹ SVÁČINA, L. *Hypindex leden 2011: Pokles sazeb se téměř zastavil* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/hypindex-leden-2011-pokles-sazeb-se-temer-zastavil/>>.

¹¹⁰ *Fincentrum Hypindex* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/hypindex-vyvoj/>>.

7 VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBYVATEL NA PŘÍBRAMSKU

„Příbram patří ke známým historickým královským horním městům. Rozkládá se na úpatí Brd 60 km jihozápadně od Prahy. Nejstarší písemný doklad o Příbrami pochází z roku 1216, kdy Příbram koupil pražský biskup Ondřej.“¹¹¹

„Svojí rozlohou 1 692 km² je okres Příbram největším okresem ve Středočeském kraji, zaujímá 15,4 % z jeho území. Svou hustotou osídlení 66 obyvatel na km² se naopak řadí mezi nejhřidčeji osídlené okresy kraje. K 31. prosinci 2009 náleží do okresu Příbram 121 obcí. Z celkového počtu obcí jich má 7 přiznán statut města a 1 obec byla stanovena městysem. K 31. 12. 2009 bylo v okrese 112 069 obyvatel.“¹¹² Nezaměstnanost v Příbramském okrese je nejvyšší v rámci celého Středočeského kraje a dosahuje míry 11,2 % (k únoru 2011).

V okrese Příbram bylo provedeno dotazníkové šetření, které se zabývalo zadlužeností obyvatel a jejich názory na současnou míru zadlužení. Šetření bylo kategorizováno dle věkových skupin, které byly zvoleny následovně: lidé od 18 do 30 let, dále od 31 let do 50 let a poslední skupina byla od 51 let a více (blíže viz cíl a metodika bakalářské práce). Bylo osloveno 233 respondentů, z toho se vrátilo 200 (86 %) vyplněných dotazníků. V dotazníku bylo jedenáct otázek, z toho první čtyři zjišťovaly identifikaci respondentů, jejich věk, pohlaví, bydliště a jejich vzdělání.

První otázka byla zaměřena na věk respondentů. 38 % dotázaných bylo ve věku 18 až 30 let. Druhá a největší skupina byla ve věku od 31 do 50 let, což činilo 54 %. Zbýlých 8 % bylo ve věku od 51 let a více.

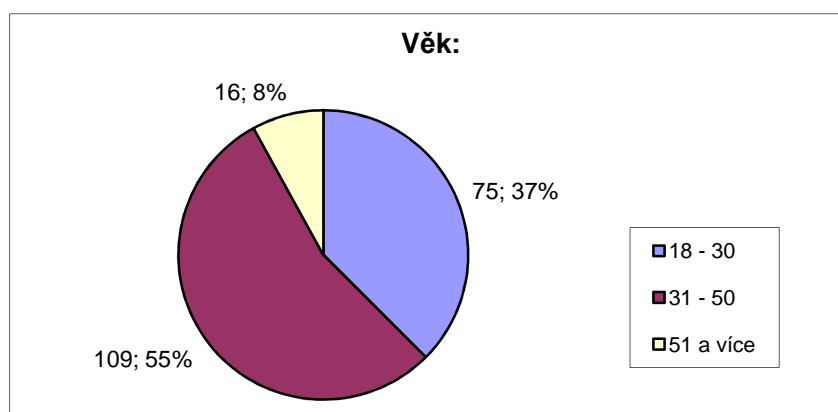
---

¹¹¹ *Příbram* [online]. Příbram : Město Příbram, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/>>.

¹¹² *Charakteristika okresu Příbram* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pribram>.

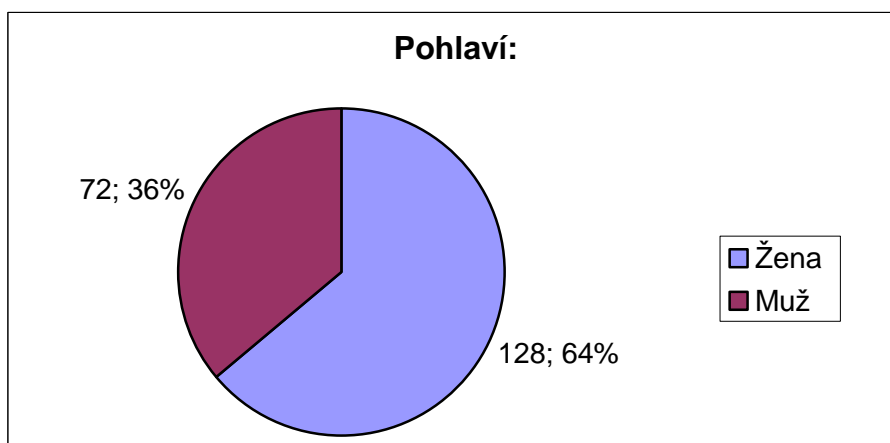

Graf 7 – „Věk respondentů“¹¹³

Druhá otázka zjišťovala pohlaví respondentů. 36 % bylo pohlaví mužského a 64 % bylo pohlaví ženského.

Graf 8 – „Pohlaví respondentů“¹¹⁴

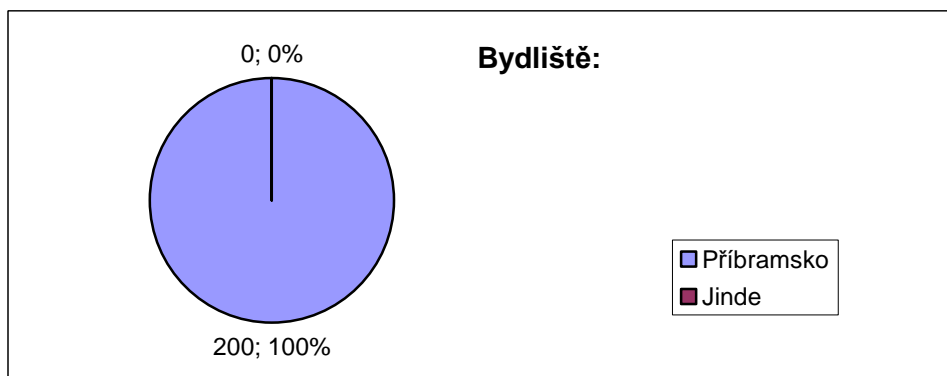
Třetí otázka se dotazovala na bydliště respondentů. Byli dotázáni obyvatelé Příbrami a okolí, takže 100 % respondentů bydlí na Příbramsku.

---

¹¹³ Vlastní výzkum.

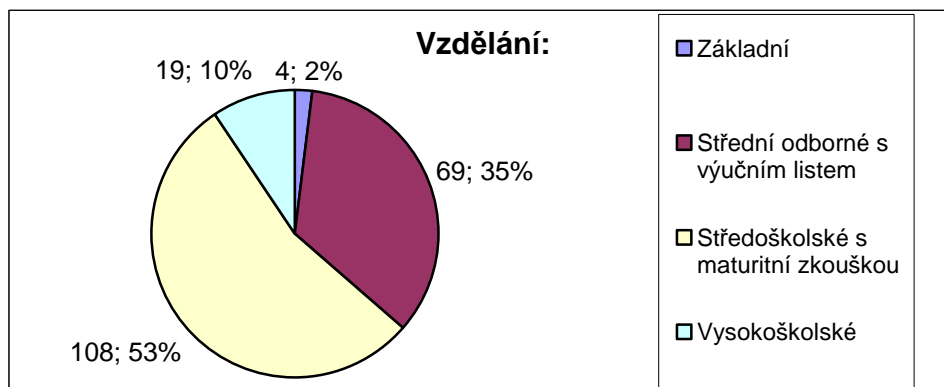
¹¹⁴ Vlastní výzkum.

Graf 9 – „Bydliště respondentů“¹¹⁵

Čtvrtá otázka se zajímala o nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Pouze 2 % dotázaných má základní vzdělání. 35 % má střední odborné s výučním listem, 53 % středoškolské s maturitní zkouškou a zbylých 10 % patří respondentům s vysokoškolským vzděláním.

Graf 10 – „Vzdělání respondentů“¹¹⁶

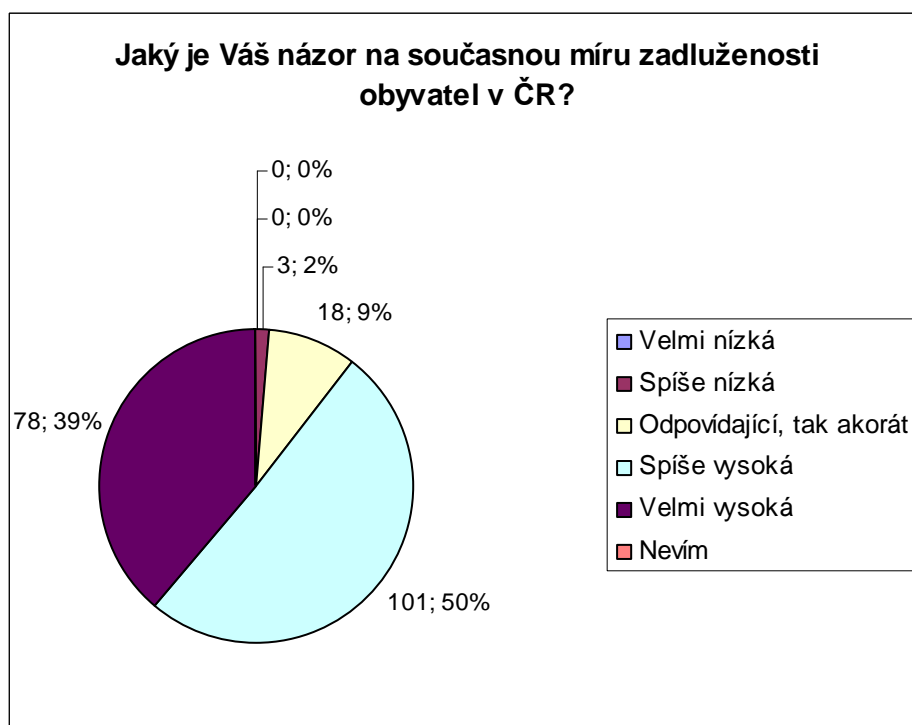

Předmětem zájmu páté otázky byl názor respondentů na současnou míru zadluženosti obyvatel v České republice. Pouze 2 % respondentů si myslí, že zadluženost je spíše nízká, 9 % respondentů sdělilo, že je přiměřená. 50 % dotázaných si myslí, že je spíše vysoká a zbylých 39 % respondentů si myslí, že je velmi vysoká. Žádný z dotázaných neodpověděl, že je velmi nízká.

¹¹⁵ Vlastní výzkum.

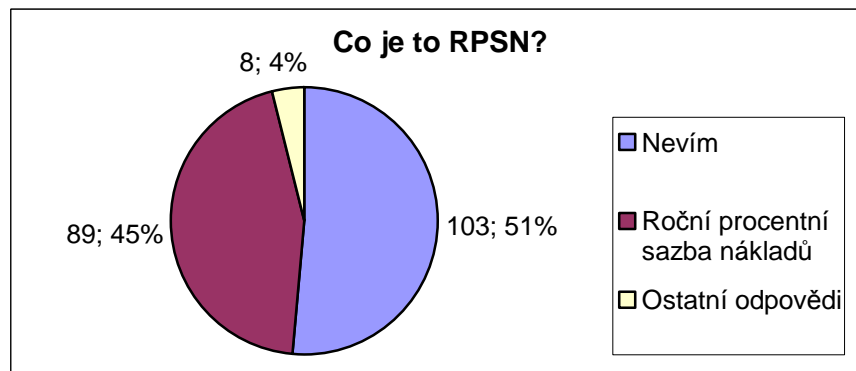
¹¹⁶ Vlastní výzkum.

Graf 11 – „Názor na současnou míru zadluženosti“¹¹⁷

V rámci šesté otázky byli respondenti dotazováni, zda vědí, co znamená zkratka RPSN. Tato otázka byla polootevřená a 51 % tento pojem nezná. Dalších 45 % ví, že je to roční procentní sazba nákladů a zbylá 4 % patří ostatním odpovědím. Při odpovědi na tuto otázku všichni dotázaní se základním vzděláním odpověděli, že neví nebo jejich odpověď byla chybná. Každý respondent s vysokoškolským vzděláním zná pojem RPSN. Touto znalostí disponuje také každá druhá žena (52 %) a skoro každý třetí muž (32 %).

Graf 12 – „Zkratka RPSN“¹¹⁸

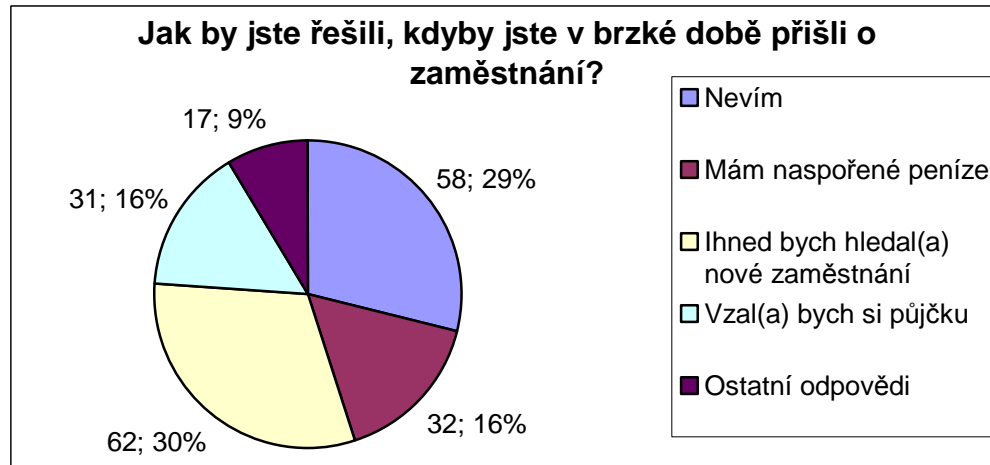
¹¹⁷ Vlastní výzkum.

¹¹⁸ Vlastní výzkum.

V rámci otázky číslo sedm bylo zjišťováno, jak by dotázaní řešili, kdyby v brzké době přišli o zaměstnání. Tato otázka byla také polootevřená. Nejčastější odpověď byla, že by si ihned snažili najít nové zaměstnání, takto odpovědělo 30 % respondentů. Dotázaní odpovídali, že by vzali ihned první nabídku, a kdyby jim nevyhovovala, tak by při tomto zaměstnání hledali dál. Někteří respondenti by byli ochotni dojíždět v této situaci za prací i do jiného města či okresu. Druhá nejčastější odpověď (29 %) byla, že vůbec neví, co by v této situaci dělali, a že o tom nepřemýšleli. 16 % respondentů je na tuto situaci připraveno a má naspořené peníze. Dalších 16 % dotázaných odpovědělo, že by jim nezbyvalo nic jiného, než tuto situaci řešit nějakou půjčkou či úvěrem. Zbýlých 9 % patří ostatním odpovědím, kdy nejčastější odpověď byla, že o zaměstnání nemohou přijít, protože jsou osoby samostatně výdělečně činné.

Skoro každý druhý muž (48 %) by tuto situaci řešil tak, že by ihned hledal nové zaměstnání. Ženy by též řešily tuto problematiku nejčastěji hledáním nového zaměstnání (27 %). Naopak odpověď tuto situaci řešit půjčkou či úvěrem byla nejčastější od lidí s nižším než středoškolským vzděláním s maturitní zkouškou.

Graf 13 – „Řešení situace při ztrátě zaměstnání“¹¹⁹

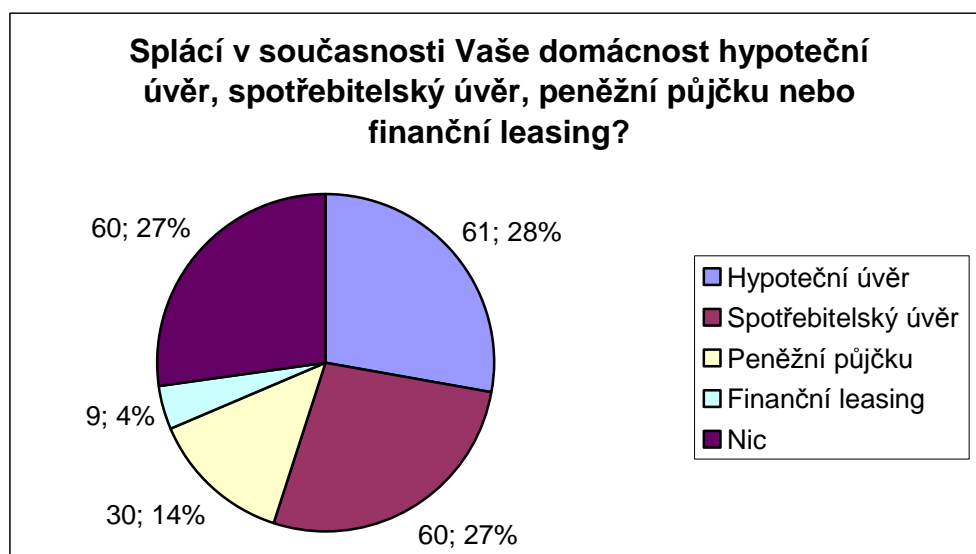
Osmá otázka zněla: „Splácí v současnosti Vaše domácnost hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr, peněžní půjčku nebo finanční leasing. Odpovědi byly hodně překvapující. Respondenti v této otázce mohli zakroužkovat více možností. 60 dotázaných, což činí 27 %, v současné době nemá žádný úvěr ani půjčku. 28 % respondentů splácí hypoteční úvěr, z nichž další 27 % splácí spotřebitelský úvěr. 14 % dotázaných nyní splácí peněžní půjčku a dalších 4 % respondentů má finanční leasing.

¹¹⁹ Vlastní výzkum.

Z kombinace těchto čtyř nabízených možností vyplývá, že pouze každá třetí domácnost nemá v současnosti žádný úvěr či půjčku.

Některou z forem půjček či úvěrů splácí v současné době 73 % domácností. Dotazníkové šetření nám udává, že nejčastěji hypotéky splácí respondenti, kteří si myslí, že jejich domácnost je poměrně dobře finančně zajištěna, a jsou to především lidé ve středním věku, tj. od 31 do 50 let věku.

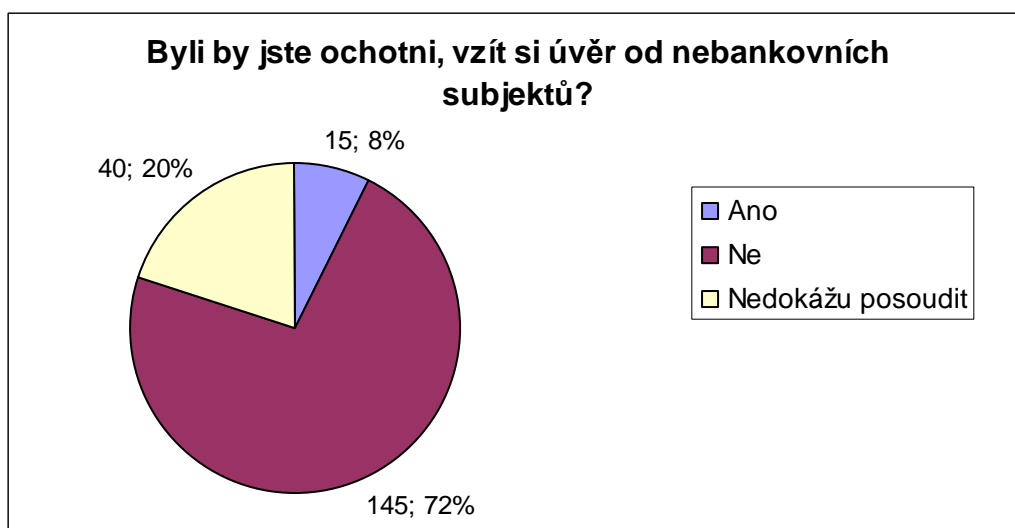
Graf 14 – „Úvěry, které respondenti v současné době splácí“¹²⁰

Díky otázce číslo devět bylo zjištěno, zda by byli respondenti ochotni vzít si úvěr od nebankovních subjektů. 72 % respondentů odpovědělo, že by si nevzali úvěr od těchto subjektů. 8 % by bylo ochotno vzít si nebankovní úvěr a zbylých 20 % tuto situaci nedokáže posoudit. Zajímavostí je, že 8 % dotázaných, kteří odpověděli, že by byli ochotni vzít si úvěr či půjčku od nebankovních společností, byli lidé v průměrném věku od 31 – 50 let a nedosahovali vysokoškolského vzdělání.

¹²⁰ Vlastní výzkum.

Graf 15 – „Ochota respondentů vzít si úvěr od nebankovních subjektů“¹²¹

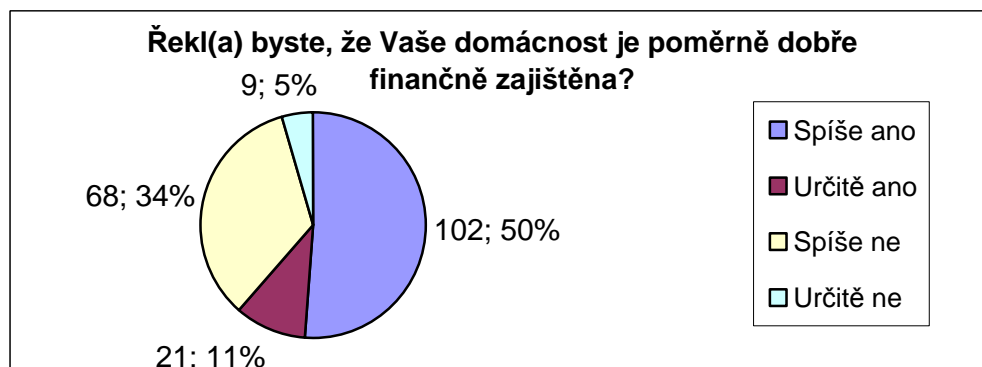

Předposlední otázka, a to otázka číslo deset, zkoumala názor občanů na finanční zabezpečení jejich domácnosti. 50 % dotázaných odpovědělo, že jejich domácnost je spíše zajištěna. 11 % si myslí, že jsou určitě dobře finančně zajištěni. 5 % říká, že jejich domácnost není finančně zajištěna a zbylých 34 % odpovědělo na tuto otázku spíše ne.

Poměrně dobře finančně zajištěna je podle vlastního vyjádření přibližně polovina českých domácností. Nejlépe hodnotí finanční zajištění vlastní domácnosti muži a mladí lidé od 18 do 30 let. Naopak finanční problémy má v současnosti 39 % rodin. Tyto problémy pociťují nejčastěji lidé se základním vzděláním a dále potom respondenti staršího věku, od 51 let a více. Naopak jako dobré a bez finančních problémů hodnotí vlastní zajištění 61 % domácností. Finanční situace domácností výrazně souvisí se vzděláním, které se dnes zdá být předpokladem pro dobré finanční zajištění domácnosti.

¹²¹ Vlastní výzkum.

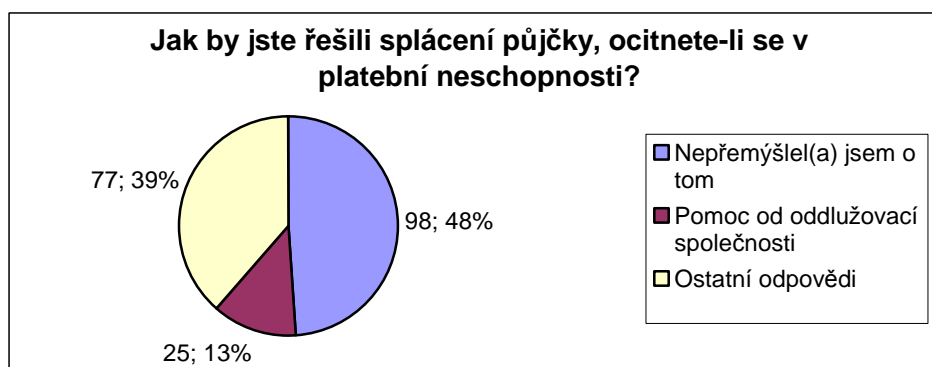
Graf 16 – „Finanční zajištění domácnosti“¹²²

Poslední otázka, a to otázka číslo jedenáct, zjišťovala, jak by respondenti řešili situaci, ocitnou-li se v platební neschopnosti. 48 % odpovědělo, že vůbec nikdy nepřemýšleli, co by dělali, kdyby je potkala tato situace. 13 % respondentů by požádalo o pomoc u oddlužovací společnosti a zbylých 39 % patří ostatním odpovědím.

K nejčastějším odpovědím patří, že by požádali o pomoc rodinné příslušníky či známé, jiní by prodali majetek, někteří jsou pojištěni pro případ platební neschopnosti a další by ihned informovali věřitele. 52 % ze všech mladých respondentů, ve věku 18 – 30 let, by tuto situaci řešilo pomocí od rodiny a známých. Je možno vidět, že tyto lidé jsou ještě fixovaní na rodinu, kdy byli zvyklí, že je rodiče živili. Zatímco starší lidé jsou již zodpovědnější a spoléhají především na vlastní schopnosti.

Graf 17 – „Řešení platební neschopnosti“¹²³

¹²² Vlastní výzkum.

¹²³ Vlastní výzkum.

ZÁVĚR

Problematika zadluženosti obyvatel České republiky je jedním z neaktuálnějších problémů současné doby. K tomuto velkému zlomu ve vývoji zadlužení domácností došlo až na počátku nového tisíciletí, tedy asi v druhé polovině roku 2000. Od této doby zadlužení domácností dynamicky narůstá. Obyvatelstvo dlužilo bankám na koci roku 2000 pouhých 39,7 mld. korun a na konci roku 2009 už 897,4 mld. korun.

Hlavní důsledky a příčiny růstu zadluženosti lze hledat především ve snížení úrokových sazeb. Pokles sazeb pod psychologickou hranici je jedním z nejvýznamnějších faktorů, který působí na zvýšení poptávky po úvěrech. K dalším příčinám bychom mohli zařadit preferenci spotřeby, ta vedla k výraznému růstu spotřebních výdajů, které domácnosti neuskutečňovaly pouze prostřednictvím svého disponibilního důchodu, ale rovněž z vypůjčených peněz. Dalším motivem českých domácností k zadlužování byl růst životního standardu neboli úsilí o něj.

Vzhledem k těmto nelichotivým číslům jsou české domácnosti oproti eurozóně zadluženy pouze polovičně a nepředstavuje to velké riziko. Ze statistických údajů společnosti GE Money Bank vychází, že domácnosti si berou úvěry především na bydlení (70 procent), dále na automobily (46 procent) a domácí spotřebiče (40 procent). Objevují se i nové trendy půjček a úvěrů na plastické operace a jiné kosmetické úpravy (26 procent) nebo na svatební hostinu (21 procent).

Z výzkumu konaného agenturou Médea Research vyplývá, že v současné době je zadluženo 39 procent českých domácností. Zajímavým údajem je fakt, že obavy z neschopnosti splácet své dluhy má pouze 27 procent z nich a 65 procent si tuto hrozbu nepřipouští. Přes toto neohrožené smýšlení má již 14 procent zadlužených domácností problémy se splácením dluhů.

Většina těchto úvěrů je zprostředkována bankami, přesto na trhu fungují společnosti nebankovního charakteru, které též poskytují různé druhy úvěrů a půjček. Nebankovní sektor představuje organizace ostatního typu úvěrování a leasingové společnosti. Ty poskytly domácnostem dle stavu z konce roku 2009 na spotřebu dalších 104,1 mld. korun.

Poskytnutí úvěrů není bezplatné, banky i ostatní nebankovní organizace jsou obchodními společnostmi, kterým záleží na zisku. Z tohoto důvodu domácnost, která si vypůjčí, musí za tuto službu zaplatit a výše ceny je poukazována pomocí úrokové sazby. Úrokové sazby v devadesátých letech 20. století byly vysoké, což vedlo k nízkému

zájmu o tyto služby. Zlom na trhu s úvěry a půjčkami nastal s příchodem nového století, kdy úrokové sazby začaly klesat. Tento pokles můžeme sledovat na úrokových sazbách hypotečních úvěrů, které vyvrcholily v roce 2005, kdy průměrná roční úroková sazba dosáhla svého minima, a to 3,88 procent.

Bakalářská práce se nevěnovala pouze zadluženosti domácností v rámci České republiky, ale zaměřila se také na konkrétní okres v České republice, jímž byla Příbram. V rámci práce byl vytvořen průzkum, který se dotazoval obyvatel Příbramska na zadlužení jejich domácností. Příbramské domácnosti jsou nejvíce zadluženy hypotečními úvěry (28 procent) a spotřebitelskými úvěry (27 procent). Dále, již v menší míře, jsou tyto domácnosti zadlužovány peněžními půjčkami (14 procent) a finančními leasingy (4 procenta). Naopak 27 procent domácností v tomto okrese není zadluženo vůbec. Průzkum také zjistil, že 45 procent respondentů zná pojem RPSN. Při odpovědi na tuto otázku všichni dotázaní se základním vzděláním odpověděli, že neví, co je RPSN nebo jejich odpověď byla chybná. Každý respondent s vysokoškolským vzděláním ví, co tato zkratka znamená. Výzkum také prozradil, že ženy jsou ohledně tohoto pojmu znalejší. Význam RPSN zná 52 procent žen a 32 procent mužů. V současné době se na trzích objevuje stále více a více nebankovních subjektů. Zajímavostí je, že 72 procent respondentů odpovědělo, že by nebyli ochotni vzít si nebankovní úvěr či půjčku a dalších 20 procent tuto situaci nedokáže posoudit. Skupina 8 procent dotázaných, kteří by si úvěr či půjčku od nebankovních společností vzali, jsou lidé v průměrném věku od 31 – 50 let a nedosahují vysokoškolského vzdělání. Dále také každý druhý dotázaný se domnívá, že je jejich domácnost poměrně dobře finančně zajištěna. Myslí si, že současná míra zadluženosti obyvatel České republiky je spíše vysoká.

Vysoká míra zadlužování českých obyvatel může poukazovat na nezdravé hospodaření domácností a v konečném důsledku může vést k jejich bankrotu. Další vývoj zadlužování českých domácností by však již podle odborníků neměl být tolik dramatický. Přesto lze sledovat dle Českého statistického úřadu, že zadluženost nadále narůstá, ale již ne v takové míře, jako tomu bylo na počátku 21. století. Domácnosti by se měly zaměřit místo na zadlužování spíše na spoření, které je pro ně finančně výhodnější a nemusí se obávat hrozby ztráty majetku. Neopominutelným problémem je i finanční gramotnost jednotlivých skupin obyvatelstva.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BOLLES, A. *Practical Banking*. 1. vyd. New York : Ayer Publishing, 1884. 316 s. ISBN 0-405-13626-9.
2. DILLEY, D. *Essentials of Banking*. 1. vyd. Canada : John Wiley and Sons, 2008. 273 s. ISBN 978-0-470-17088-5.
3. DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515.
4. GROSSOVÁ, M. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 5. vyd. Praha : Linde Praha, 2007. 603 s. ISBN 978-80-7201-621.
5. KIPIELKOVÁ, I. *Bankovníctví pro střední školy a veřejnost*. 2. vyd. Praha : Fortuna, 1998. 216 s. ISBN 80-7168-535-6.
6. KIPIELKOVÁ, I. *Slovník základních pojmů z bankovníctví*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 1998. 64 s. ISBN 80-7168-495-3.
7. KLEIN, B. et al. *Rozhodčí řízení*. 1. vyd. Praha : ASPI, a. s., 2007. 254 s. ISBN 978-80-7357-264-8.
8. MACHÁČKOVÁ, M. *Smlouvy a jejich náležitosti*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. 204 s. ISBN 80-7226-961-5.
9. MEJSTRÍK, M., et al. *Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2008. 627 s. ISBN 978-80-246-1500-4
10. NOVOTNÝ, P. *Exekuční řád*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2001. 160 s. ISBN 80-247-0111-1.
11. POLOUČEK, S., et al. *Bankovníctví*, 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 716s. ISBN 80-7179-462-7.
12. REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha : Management Press, 2005. 627 s. ISBN 80-7261-132-1.
13. RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 254 s. ISBN 80-86898-43-1.
14. SCHELLE, K., et al. *Rozhodčí řízení*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. 300 s. ISBN 80-86432-19-X.
15. SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. Praha : Computer Press, 2002. 93 s. ISBN 80-7226-607-1.

16. SCHELLEOVÁ, I., et al. *Exekuce*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. 216 s. ISBN 978-80-87071-91-5.
17. ŠENKÝŘOVÁ, B., et al. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha : EUPRESS, 2010. 253 s. ISBN 978-80-7408-029-6.
18. ŠIMÁNKOVÁ, J., et al. *Jak na úvěry*. 1. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. 104 s. ISBN 80-7357-015-7.
19. ŠTĚPÁNÍK, L. *Malá exkurze do banky pro všechny bankovní klienty*. 2. vyd. Ostrava : Sagit, 1993. 140 s. ISBN 80-901215-3-5.
20. TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 836 s. ISBN 80-7179-489-9.

Elektronické zdroje

1. ANTOŠ, O. *Analýza zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2005 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://i.iinfo.cz/urs-att/Mesec_cz-studie_o_zadluzenosti_ceskych_domacnosti-113015889801607.pdf>.
2. BUKÁČ, P. *Exekuce - spása, či pohroma běžného občana?* [online]. Praha : Internet Info, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/exekuce-spasa-ci-pohroma-bezneho-obcana/>>.
3. BUŘÍNKOVÁ, B. *Dluhy neutajíte. Podívejte se, kdo je na vás prozradí* [online]. Praha : Mafra, a. s., 2010 [cit. 14. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/dluhy-neutajite-podivejte-se-kdo-je-na-vas-prozradi-fxi-/uver.asp?c=A100921_160230_uver_bab>.
4. *Centrální registr dlužníků* [online]. Praha : CERD, a. s., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.dluznik.cz/>>.
5. *Češi si rádi půjčují. Zadlužení domácností za devět let vzrostlo osmkrát* [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://byznys.lidovky.cz/cesi-si-radi-pujcuji-zadluzeni-domacnosti-za-devet-let-vzrostlo-osmkrat-14p-/moje-penize.asp?c=A100312_140332_moje-penize_pf>.
6. *ČNB: Dluhy domácností v lednu zůstaly na 1,057 bilionu Kč* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://trhy.mesec.cz/zpravy/cnb-dluhy-domacnosti-v-lednu-zustaly-na-1-057-bilionu-kc/>>.

7. *Dluhy domácností rostou, firmy ale šetří* [online]. Praha : Česká televize, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/114094-dluhy-domacnosti-rostou-firmy-ale-setri/>>.
8. *Domácnosti se dál zadlužují, za loňský rok o 73 miliard* [online]. Praha : Borgis, a. s., 2011 [cit. 24. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/223824-domacnosti-se-dal-zadluzuji-za-lonsky-rok-o-73-miliard.html>>.
9. DUBSKÁ, D. *České domácnosti dluží bilion* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>.
10. *Fincentrum Hypoindex* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/hypoindex-vyvoj/>>.
11. *Charakteristika okresu Příbram* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pribram>.
12. *Jak probíhá vymáhání dluhu* [online]. Praha : MF Dnes, 2005 [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/fi_blind.asp?r=fi_blind&c=A050228_104427_fi_blind_vra>.
13. KNOBLOCHOVÁ, V. *V čem se liší smlouvy o úvěru a o půjčce* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2008 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/v-cem-se-lisi-smlouvy-o-uveru-a-pujcce/1000456/50328/>>.
14. MAŠEK, F. *Co si k vám vymahači dluhů nemůžou dovolit* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/70113-co-si-k-vam-vymahaci-dluhu-nemuzou-dovolit>>.
15. *Medea Research: Výzkum o zadluženosti českých domácností* [online]. Praha : Stanford, a. s., 2011 [cit. 4. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://profit.cz/clanek/medea-research-vyzkum-o-zadluzenosti-ceskych-domacnosti.aspx>>.
16. *Mimosoudní řešení sporů* [online]. Praha : Nexus Group, s. r. o., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/mimosoudni-reseni-sporu-opu/1000818/51600/>>.

17. *Oddlužovací společnosti situaci ještě zhorší, varují Člověk v tísní a bankovní asociace* [online]. Praha : Economia, a. s., 2010 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://finweb.ihned.cz/c1-44900590-oddruzovaci-spolecnosti-situaci-jeste-zhorsivaruji-clovek-v-tisni-a-bankovni-asociace>>.
18. OSVAAG, M. *Registr dlužníků: černý puntík na několik let* [online]. Praha : Partners media, s. r. o., 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/dluhy/18855-registr-dluzniku-cerny-puntik-na-nekolik-let>>.
19. PAVELKA, R. *Bankovní systém a systém bank* [online]. 2006 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecorp.euweb.cz/banks.html>>.
20. *Podíl nesplácených úvěrů domácností vzrostl* [online]. Praha : Borgis, a. s., 2010 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/218746-podil-nesplacenyh-uveru-domacnosti-vzrostl.html>>.
21. POLOLÁNÍK, L. *RPSN jako hlavní ukazatel úvěru* [online]. Brno : Finance media, a. s., 2008 [cit. 12. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance-media.cz/kontakty/>>.
22. *Příbram* [online]. Příbram : Město Příbram, 2011 [cit. 24. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/>>.
23. *Půjčka, úvěr, úroky: Rozdíl mezi půjčkou a úvěrem* [online]. Praha : Internet Inko, s. r. o., 2009 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/aktuality/pujcka-uver-uroky/>>.
24. SOVOVÁ, E. *Zkoušeli jsme žádat o úvěr, banky si nás pořádně prokleply* [online]. Praha : Mafra, a.s., 2011 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/zkouseli-jsume-zadat-o-uver-banky-si-nas-poradne-prokleply-pm5-/viteze.asp?c=A110324_111004_viteze_sov>.
25. *Stanovisko Sdružení SOLUS k neseriózním nabídkám oddlužovacích agentur* [online]. Praha : Solus, 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<https://www.solus.cz/informace-o-oddruzovacich-spolecnostech/>>.
26. SVAČINA, L. *Hypindex leden 2011: Pokles sazeb se téměř zastavil* [online]. Praha : Fincentrum Media s. r. o., 2011 [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/hypindex-leden-2011-pokles-sazeb-se-temer-zastavil/>>.
27. *Úrokové sazby* [online]. Praha : Metropolitní spořitelní družstvo, 2010 [cit. 14. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.metunion.eu/obcan/vkladove-ucty/urokove-sazby>>.

28. ZÁMEČNÍK, P. *Zadlužování domácností: Zvykejme si!* [online]. Praha : Internet Info, s.r.o., 2006 [cit. 29. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/zadluzovani-domacnosti-zvykejme-si/>>.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – „Dluhy českých domácností“	34
Graf 2 – „Obava respondentů se splácením dluhů v budoucnosti“	35
Graf 3 – „Podíl úvěrů na bydlení na celkových úvěrech obyvatelstvu a podíl hypotečních úvěrů na úvěrech na bydlení (v %)“	37
Graf 4 – „Vývoj jednotlivých typů úvěrů obyvatelstvu (v mil. Kč)“	38
Graf 5 – „Tempo poklesu/nárůstu úrokových sazeb“	40
Graf 6 – „Průměrné roční úrokové sazby hypoték“	41
Graf 7 – „Věk respondentů“	43
Graf 8 – „Pohlaví respondentů“	43
Graf 9 – „Bydliště respondentů“	44
Graf 10 – „Vzdělání respondentů“	44
Graf 11 – „Názor na současnou míru zadluženosti“	45
Graf 12 – „Zkratka RPSN“	45
Graf 13 – „Řešení situace při ztrátě zaměstnání“	46
Graf 14 – „Úvěry, které respondenti v současné době splácí“	47
Graf 15 – „Ochota respondentů vzít si úvěr od nebankovních subjektů“	48
Graf 16 – „Finanční zajištění domácnosti“	49
Graf 17 – „Řešení platební neschopnosti“	49

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA Č. 1 – VZOR DOTAZNÍKU

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentkou 3. ročníku Vysoké školy evropských a regionálních studií, a tímto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění tohoto dotazníku, který je anonymní a bude sloužit pouze jako podklad k mé bakalářské práci na téma *Vývoj zadluženosti obyvatel v České republice*.

Předem děkuji za vyplnění.

Martina Čejdíková

(Tento dotazník vyplňujte zakroužkováním správné odpovědi.)

1. Věk:
  - a) 18 - 30
  - b) 31 – 50
  - c) 50 a více
2. Pohlaví
  - a) žena
  - b) muž
3. Bydlíte:
  - a) na Příbramsku
  - b) jinde - .....
4. Vaše vzdělání je:
  - a) Základní
  - b) Střední odborné s výučním listem
  - c) Středoškolské s maturitní zkouškou
  - d) Vysokoškolské
5. Jaký je Váš názor na současnou míru zadluženosti obyvatel ČR?
  - a) Velmi nízká
  - b) Spíše nízká
  - c) Odpovídající, tak akorát
  - d) Spíše vysoká
  - e) Velmi vysoká
  - f) Nevím

6. Co to je RPSN?
  - a) .....
  - b) Nevím
7. Jak byste řešili, kdybyste v brzké době přišli o zaměstnání?
  - a) Mám naspořené peníze
  - b) Vzala bych si půjčku
  - c) Nevím
  - d) Jiné - .....
8. Splácí v současnosti Vaše domácnost hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr, peněžní půjčku anebo finanční leasing?
  - a) Hypoteční úvěr
  - b) Spotřebitelský úvěr
  - c) Peněžní půjčku
  - d) Finanční leasing
  - e) Nic
9. Byli byste ochotni, vzít si půjčku od nebankovních subjektů?
  - a) Ano
  - b) Ne
  - c) Nedokážu to posoudit
10. Řekl(a) byste, že Vaše domácnost je poměrně dobře finančně zajištěna?
  - a) Určitě ano
  - b) Spíše ano
  - c) Spíše ne
  - d) Určitě ne
11. Jak byste řešili splácení půjčky, ocitnete-li se v platební neschopnosti?
  - a) Pomoc od oddlužovací společnosti
  - b) Jinak .....
  - c) Nepřemýšlel(a) jsem o tom